

HAJDÚ-BIHARI

XXXVIII. ÉVFOLYAM
286. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1981. XII. 6.,
VASÁRNAP

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

AZ ÉRTELMESES ÉLETÉRT

IRTA: SOLTÉSZ ISTVÁN,
a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának
elnökhelyettese

Indokolt szerénység vezérel bennünket, ha a magyar sajtó napján nem önmagunkról, betűbillentyűkkel, mikrofonokkal, monitorokkal dolgozó újságírókról, nyomdászokról, rendezőkről és szerkesztőkről, hangmérnökökről és vágókról beszélünk, hanem az újról, amit szolgálunk és amelyre önkéntesen, nem formálisan, hanem szocialista kötelességtudattal felelünk.

Ez az ügy a szocialista tájékoztatás ügye. Miért beszélünk szakadatlan küzdelemről, amikor tudjuk, hogy a jó politika helyes tájékoztatáspolitikai elveket is vall: sehol és senkinél nem szivessé, hanem kötelesség a nyíl, az őszinte, a kellemetlen dolgokat sem megkerülő informálás, a beavatás.

Azért, mert furcsa, elfogadhatatlan, de magyarázható módon még elég sokan vannak olyanok, akik szívesebben és könnyebben fogadják el a kényelmesen használható kész formulákat, semmint maguk is gondolkodásra kényszerüljenek. Jócskán akadnak olyanok is, akik külön keményebb anyagba, valami különleges acélba vésett tízparancsolatokat követelnek a szocialista élet, a szocialista munka, magatartás fejlesztése érdekében a politikától, az újságírástól, a tájékoztatástól is. Mintha az élet, a szocialista építés olyan egyszerű volna, hogy idézetekkel, örökérvényű minősített tételekkel mindent megmagyarázhatnánk, mindent megoldanánk. Pedig így semmit. Ha Lenin ma élne, sok mindent tennie, de egy dolgot aligha. Önmagát sohasem idézné. Eppen ő tanít bennünket arra, és ebben mutat leginkább példát a leninizmus, hogy a marxizmus nem más, mint tudományos válasz a kor új kérdéseire. Eppen Lenin emelte fel intően az újat: „A szocializmust nem szabad ünnepi színekkel festett szentképként kezelni.”

Népünk, pártunk éppen annak köszönheti az elmúlt huszonöt esztendő sikereit, hogy folyamatosan visszatért ahhoz, amit látszólag már elvégzett, alaposan megpróbálva a kísérletek gyengeségeit, gyarapításait. Alighanem legfőbb vívmányunk, hogy feltárjuk hibáinkat, és nyíltan beszélünk róla, mert tudjuk: így, csak így van esélyünk a hibák leküzdésére is.

Nincs szégyellnivalónk. Nem azért nem dicsekszünk, hogy ezzel pótoljuk vívmányainkat, ország-világ előtt nyilvánvaló sikereinket. Megteremtettük a hont, ahol „nem sir a bánat”, ahol annyira a népé már az ország, a szocializmus, hogy „bárhová indul is, a cél felé halad”. Tiszteljük ezeket a sikereket, de nem ragad el bennünket olyan mámorító érzés, miszerint már tökéletesek vagyunk. Nem képzeljük, hogy nincsenek új és nagyon nagy gondjaink, szorítónak nehéz feladataink. Nem hisszük, hogy könnyedén átszökkenhetünk az új feszültség-halmokon, és azt sem gondoljuk, hogy mi vagyunk a követendő csodamodell.

Tudjuk — és ennek szellemében tájékoztatunk —, hogy az halad előre, akinek van képessége, rugalmassága figyelembe venni a szüntelenül és nem mindig kedvezően változó körülményeket, az eredményekből származó új igényeket, a ma és a holnap reális lehetőségeit. Az tud érdemlegesen tenni, aki nem fojtja el vágyait, nem felejt el ember módjára álmot, de aki soha nem téveszti össze a valóságot ábrándjaival. A korrekciós lépésekre, az önkontrollra a hatalom megragadásakor és a szocialista építés minden szakaszában ugyanúgy szükséges van a társadalomnak, mint az embernek a természetes mozgásra. Nem felejtjük el azt a történelmi tapasztalatot, hogy a baj akkor kezdődik, ha megakad a szocialista építés reformok útján való önfejlesztése.

A tájékoztatás is abból indul ki, hogy a szocializmus történelmi vitalitása az emberek tömegeiben, a szocializmusban egyenrangú szövetségesek gondolkodó, vitaközé és alkotó cselekvő sokaságában gyökerezik. Hogy a szocializmus igazi megtartója és fejlesztője az emberek jóra fogott ereje. Minél mélyrehatóbb a forradalmi átalakulás, minél nehezebb és szövevényesebb a feladat, annál több erőre, annál nagyobb demokráciára, tehát annál alaposabb, pontosabb és gyorsabb tájékoztatásra van szükség.

De a tájékoztatás, a sajtó nem akar senki helyett gondolkodni. Korunk új kérdéseire együtt kell keresnünk a választ, a megoldáson együtt kell töpregnünk, fáradoznunk. A tájékoztatás sürgető és nehéz feladata segíteni, információkkal megalapozni, véleményserével világossá tenni ezt a közös társadalmi gondolkodást, az okos és egységes cselekvés előfeltételét. Hiszünk, hogy a sajtó is sokat segíthet abban, hogy az emberek jól érezzék magukat társadalmunkban, a szocializmusban — beleértve a munkahelyeket is —, és ennek eredményeként képesek legyenek gondolkodni, cselekedni. Közös boldogulásunkért ne csak azt tegyék meg, amire kötelezik őket, hanem mindazt, amire lehetőségük van.

Jól tudja minden újságíró, szerkesztő, tévé- és rádióriporter, nyomdász és hangtechnikus, újságkézbesítő és tájékoztatói szervező, hogy a cikkek, műsorok önmagukban nem váltják meg a világot, de az élteti hivatásadatokat, hogy a hiteles, a jól pártfogoló szocialista sajtó, az emberközpontú tájékoztatás ki tudja aghatni az emberek életét. És segítséget nyújthat ahhoz, hogy mindenki felkészültebbnek, egy kicsit erősebbnek is tudja magát napjaink próbátevő küzdelmeiben. Így mindannyiunk élete érdekesebbé, értelmesebbé válhat.

Valóban megjött a tél?

Legelőször Polgár térségében indult meg pénteken a havazás, de 19 óra tájban már meggyeszte esett, s megszakitásokkal szombat reggel 7 óráig tartott. A hó vastagságát 6—8 centiméter között mérték.

Csak kisebb gondok a hó miatt

Éjjel, illetve szombaton délelőtt 25 hóékes gép dolgozott a megye főútvonalain, s délre mindenütt sikerült megtisztítani az utakat. Az úttészek csak kisebb átfúvások középtáig, azonban ezeken a személygépkocsik is át tudnak haladni. A szél elálltával az átfúvásokat is eltűntették. A MÁV-értesítések szerint a vonatok jócskán késnek, 40—50 perces késések rövidebb távolságokon is előfordultak. A Volán távolsági autóbuszainak a hősés csupán 5—10 perc időcsúszást okozott.

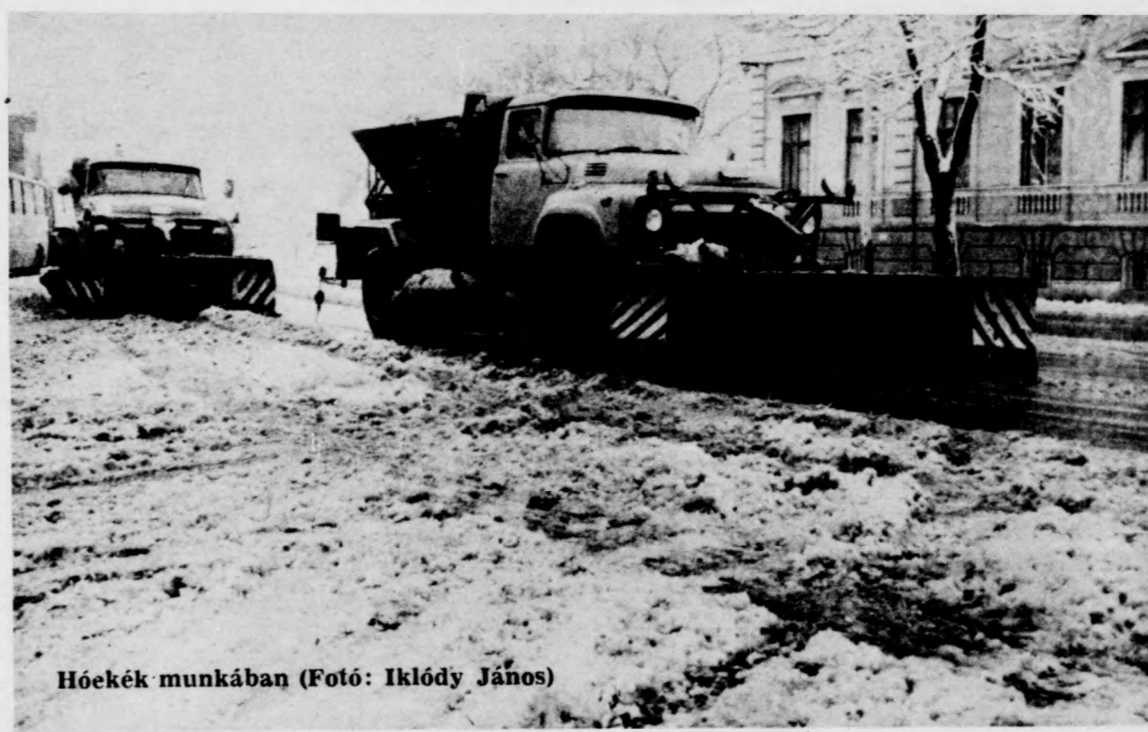
A rendőrségi jelentések nem szólnak nagyobb közúti balesetekről. (Polgár környékén egy személygépkocsi egy teherautónak csúszott. Szerencsére csak könnyebb sérülés történt, az anyagi kár húszezer forintra tehető.)

Debrecenben péntek este 20 órakor kezdtek meg a hó elleni küzdelmet. Nyolc szórógép indult el, hogy ső-homok keverékkel beszorja a főuta-

kat. A reggeli órákban tíz géppel kezdtek meg a hó eltakarítását. A járdákon hétékstraktor végezte ugyanezt a munkát. Kézierővel is eredményesen folyt az eltakarítás.

A tél romantikája

Hóékes munkában (Fotó: Iklódy János)

A Debreceni Városgazdálkodási Vállalat számít a háztulajdonosok kötelességére, s az is kívánatos lenne, ha alkalmi hómunkások szükség esetén nagyobb számban jelentkeznének (Szabadság útja 1. szám alatt).

Az utak a megyében mindenhol járhatók, s az illetékes vállalatok felkészülten várják a további havazásokat.

Idegenforgalom és városfejlesztés

A TELEKGAZDÁLKODÁS TAPASZTALATAI
HAJDÚSZOBOSZLÓN

A hajdúszoboszlói városi tanács az elmúlt években körültekintő gondossággal mérte fel a városnak azokat a területeit, ahol családi ház építésére alkalmas telket tud biztosítani a magánérből építkezőknek. Sürgető igény volt ez hiszen a VI. ötéves tervben bizonyos mértékben csökkent a célcsoportos és állami lakások építésének aránya, és ezzel megnőtt a magánérből vállalt építkezések jelentősége.

A város lakosságának igényeit figyelembe véve, s azt egyeztetve a város idegenforgalmi jellegéből adódó fejlesztési koncepcióval, a tanács kiemelt feladatának tekintti a VI. ötéves terv időszakában a magánépítkezésekhez szükséges telkek biztosítását.

Az elmúlt évben a hagyományos lakásépítésnek egy új, fejlettebb formáját alakították ki Hajdúszoboszlón. A hagyományos családi házazat építésének egy modernbb változata ez. csoportos családiház-építési forma. Előnye, hogy a családi házzal azonos a kivitelezés módja, a pénzügyi feltételek azonban lényegesen kedvezőbbek. Az első ütemben 45 sor- és láncház épül fel, a továbbiakban pedig 120—130 lakás megépítése lehetséges. Itt az új Bartók Béla úti lakótelepen ebben az évben 68 sorházas lakás megépítésére alkalmas telket képeztek ki, használatukra kijelölése még ebben az évben megtörténik.

A lakosság egy része azonban továbbra is igényli a hagyományos családiház-építési formát, olyan területen, ahol állattartást is folytathat. Ezen igények kielégítésére készült el a Vénkert-szőlő egy részének ház helyosztási terve. Erre a területi egységre száz hagyományos családi ház épülhet fel. A városi tanács továbbra is azt sürgeti, hogy a bon-tásra ítélt épületek helyére kettő- vagy négylakásos házakat építsenek. Szorgalmazza, hogy a város belterületén található nagyobb telkek megszereshetők legyenek. Ebben az évben a város belterületén 34 építési telket alakítottak ki, a Semmelweis utca folyóterületének megnyitásával pedig újabb húsz családi ház építésére van lehetőség.

Többek között a telekgazdálkodás volt a témája a hajdúszoboszlói városi pártbizottság mellett működő gazdaságpolitikai bizottság közelmúltban megtartott ülésének, melyen Stach Ferenc tanácselnök-helyettes számolt be a városi tanács ez irányú munkájáról. A bizottság megállapította, hogy a városi tanács körültekintően mérte fel a meglévő lehetőségeket, jól oldja meg a város belső területeinek hasznosítását, az új lakóterületek kialakítását a város továbbfejlesztése érdekében.

Befejezés előtt a Főnix-napok

Hétfőn este záróműsor a Zeneművészeti Főiskolán

Egy héttel ezelőtt kezdődött a debreceni egyetemi és főiskolai napok rendezvénysorozata a Kölcsey Ferenc Művelődési Központban. A program szervezőinek és gazdái szándéka az volt, hogy fórumot teremtsenek a megyeszékhelyen működő felsőoktatási intézmények életének, oktató-nevelő munkájának és kulturális-művészeti tevékenységének bemutatásához.

A változó érdeklődés kísérte rendezvények közül talán az a szerdai beszélgetés vonzotta a legtöbb érdeklődőt, amelyen dr. Szegedi Gyula egyetemi tanárnak, a DOTE oktatási rektorhelyettesnek vezetésével az egyetemi-főiskolai felvételi volt a téma. December 5-re, szombatra táncszínház ígért a program a DATE—MEDOSZ Hortobágy táncgyűjtésének közreműködésével, ma, vasárnap este hat óráig pedig a Kossuth Lajos Tudományegyetem Missouri együttesének műsora kezdődik a megyei művelődési központ tánctermeiben.

Az egyetemi-főiskolai napok ünnepi záróműsorára — az előzetesen közzétett programtól eltérően — nem a Bartók teremben, hanem a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola hangversenytermében kerül sor hétfőn, december 7-én 19 órai kezdettel. A záróest műsorában többek között a KLTE énekkara és színtársulatja, valamint a Zeneművészeti Főiskola leánykara és zenekara mutatkozik be a debreceni közönségnek.

LÓNAPTÁR

Ez előtt, 1901. született, és 73-ban halt meg. Nobel-díjas.

vekelkedett, gimnáziumi tanulmányait végezte. Az iteni egyetemre felvételt nyert. Diághíró. Göttingenben is volt. Mar-jent meg a ki-mechanikai vi-melméletéről. E dolgozatában kö-heresét, hogy a-gek értelmezé-és fülgvények tematikail me-nyezvezt op-ell bevezetn, zkrét sajtátér- e dolgozatával vantummechani- emberli megis-vezésével hatolt- id a szubatom- az világába. A-erg neve egy-agságokkal ke-nt Galilei, New- tanck.

ikai Nobel-díjat- doklása szerint- echanika meg-alkalmazásáért- többek között a- a allotróp mó-vezéséhez veze-

ELETES KÉSZÍTŐ

László
12-144

erőszámai:

8, 85, 86

ASZTÁSI KI-109-es számú kásképző Intézet osztályának kiállításán nyílt 14 órakor a Veres Péter központban. A 9—17 óra tájban az érte-va december

AS. Megkezdő- atás az ország- szefüggő ná- a Fertő-tavon- ából tavaszig- llió kévét köt-

MÉNYEK

al — az Újkerti- elődési Központ- névadójával- ai, illetve korá- emlékeket, do- keresünk. Kér- a Bojai család- or művelődéstör- piatos dokumen- birtokában van, produkálás cél- azokat rendelke- itőket december- italános Művelő- tőrházának 4. várjuk (Jerikó

ves Ügyfeleinket, ber 7-től 20-ig- asa miatt Baj- am alatt tartunk- Hirdető H.-B. Telefon: 11-870. (X)

z december 9-től- g a Monostorpá- idalán a Phol- a Ribizli utcáig, ilva, a Málna, a- ete, a Phol Fe- g, valamint a- és a Kisdobos

Építőipari Mű- Debrecenben fel- vétező — 1982- tuló — tovább- okra. 1. Építő- telem, 2. építő- 3. építőgépszé- özműgépszé, 5. ipari gépész, 6. 5. sorszámú to- műszaki felső- építőipari ok- bb 2 éves szak- rendelkezők ve- 6. sorszámú be- képzésre felső- és 2 éves szak- rendelkezők je- Egy-egy tovább- mra a Jelenke- szott számban- továbbképzés 4- és vizsgakötele- tetenként tart- gy alkalommal- lást biztosítani- továbbképzések- Jelenkezési la- gy személyesen a- zét 101-es szobá- zterezni decem- berecen, Landler- n: 15-153.93.) Je- dő: 1982. janu-

őség: Debrecen. 12-144 — Felölő- vre 400 forint —

Egy hét a világpolitikában

HÉTFŐ: Genfben megkezdődtek a szovjet-amerikai tárgyalások az Európában elhelyezett nukleáris fegyverekről — Mitterrand Algériában

KEDD: A Varsói Szerződés tagállamainak külügyminiszterei Bukarestben, honvédelmi miniszterei Moszkvában tanácskoznak — Husak—Honecker munkatálcák Prágában — Weinberger amerikai és Saron izraeli hadügyminiszter jóváhagyta a két ország stratégiai megállapodását

SZERDA: Castries-ben, Saint Lucia szigetország fővárosában megnyílik az Amerikai Államok Szervezetének közgyűlése — Amerikai-nicaraguai külügyminiszteri megbeszélés

CSÜTÖRTÖK: Gromiko bukaresti tárgyalásai — Bejelentik a Honecker—Schmidt találkozókat, amelyre az NDK-ban kerül sor — Izrael hozzájárul négy nyugat-európai ország részvételéhez a símai csapatkontingensben

PÉNTEK: A varsói túzóltóügyi iskolán történt konfliktus nyomán ismét éleződik a társadalmi feszültség Lengyelországban, a Szolidaritás sztrájkfenyegetései — Bizalmi választás az olasz parlamentben

SZOMBAT: Készülődés a dán rendkívüli parlamenti választásokra, valamint a finn elnökválasztásra — Waidheim visszalépése után tárgyalások az ENSZ-ben az új főtitkár személyéről

A HÉT 3 KÉRDÉSE

1

Milyen új fejlemények történtek a kelet-nyugati kapcsolatokban?

Nomen est omen — vagyis a név jelként is szolgál, mondták a régi rómaiak. A hajdani bölcsesség ismét beigazolódott a genfi „minek nevezzelek” formájában. A svájci városban az ünneplés megnyitóját követően két érdemi találkozózt tartott a szovjet és az amerikai szakértők küldöttség, s megállapították abban, hogy megbeszélések tartalmi részéről egyelőre nem tájékoztathatók a tudósítók. (Amit egyébként a hírre éhes újságírók is jó néven vettek: a viták kikerülése a kezdeti szakaszban csak nehezítene a tárgyalásokat.)

Az ellentétek azonban már abban is megmutatkoztak, hogy miről ne történjenek tájékoztatók. Az amerikai küldöttség a közép-hatótávolságú rakéták korlátozásáról, illetve csökkentéséről beszélt, ez a tárgyalás csupán a szárazföldön elhelyezett harciszekélyekre s a NATO-hatalmak közül kizárólag az amerikaiak birtokában levőkre szűkítené le. A reagani nulla megoldás, a kölcsönös, teljes eltiltás — ami igen jól hangzik — nem érintené az amerikai előretolt stratégiai tengeraltartókra és repülőgépekre szerelt fegyvereket, valamint a rit és francia harciszekélyeket, amelyek ugyancsak keletre vannak irányozva. A Szovjetunió ezért az európai közép-hatósugarú nukleáris fegyverekről kíván tárgyalni: hajlandó a valóban zéró megoldásra, ha ehhez a nyugat is hozzájárul. Első lépésként lehetségesnek véli a közbeeső megoldásokat is. Leonyd Breznevnek bonni látogatása során éppen erre irányultak kezdeményezései.

A véleményeltérések és a hozzáállás különbözőségeit tükröző vita természetesen nem kelt meglepetést. Senki sem számít könnyű és gyors tárgyalásokra, ezzel együtt biztató a párbeszéd újradeése. Különben is, mintha „évvégi hajrá” lenne a nem-

zetközi diplomáciában. A szovjet-nyugatnémet csúcstalálkozót követően újabb jelentős kelet-nyugati eszmecserre várható a legmagasabb szinten: az NDK egyik festői táján, a Werbellin-tó mellett vadászkastélyban a hét végén Honecker—Schmidt összejövetel várható.

A Varsói Szerződés tagállamainak külügyminiszterei a román fővárosban tartották a héten érkező, és gyakorlati lépéseket sürgettek az európai béke kibontakoztatása, a világéleztet javítása érdekében. (A honvédelmi miniszterek Moszkvában tekintették át az időszerű teendőket.) Tanácskozásiak a szokásos atlanti hét követi, amelyet decemberben mindig Brüsszelben rendeznek meg. A labda most — képtelen szövege — a NATO térfelén van, a világ figyelemmel várja, hogy a bonni javaslatok, a genfi nyitány, a bukaresti közleményre mit tudnak és mit akarnak válaszolni az atlanti tanácsülés résztvevői.

Következtes, elvi békepolitikánk nyilvánult meg abban a tömör értékelésben, amelyet az MSZMP Központi Bizottságának a héten megtartott ülése adott a nemzetközi helyzetről. Ez a dokumentum támogatja a szocialista országoknak a legutóbbi időkben tett új békekezdeményezéseit, s kifejezi pártunk és kormányunk szilárd elhatározását, hogy a Magyar Népköztársaság szövetségeseivel együtt, a maga eszközeivel és lehetőségeivel is mindent meg kíván tenni a feszültség enyhítésének, a békes egymás mellett élés kiterjesztésének érdekében.

2

Mi történt a Közel-Keleten?

Fesztelenség helyett Fesztelenség: a héten nem kevés nyilatkozat hangozott el a marokkói városban felüglesztett arab csúcsértekezlettel kapcsolatban. A Szilárd-ság Frontja általában helyeslően nyilatkozik arról, hogy a saadai tervet nem lehetett elfogadtatni. Az ellentét azonban azt hangoztatja, hogy

elégedett, mert a terv nem került le végképp a napirendről. Úgy tűnik, hogy a következő időszakban beható arabközi tanácskozásokat kell folytatni egy akárcsak valamennyire is egységes álláspont kialakítására.

Az izraeli vezetés természetesen a saját javára értékelte a Fezben lezajlott nézeteltéréseket, s alighanem ez a tényező is közrejátszott, hogy lényegében hozzájárult négy nyugat-európai ország katonáinak részvételéhez a símai-félszigeti nemzetközi haderőkben. Ezek az alakulatok majd Egyiptom és Izrael határán állomásoznak, s a félszigetvédelmi „előőrséget” alkotnak. A korábbi berzenkedés abból adódott, hogy Izrael a Camp David-alkut támogató állásfoglalást kért a nyugat-európaiaktól, azok viszont elégtelennek tartják ezeket a kereteket. Végül is úgy tűnik, hogy az ellentéteket áthidalják (a végső formába öntés még folyik): Izrael elősorban az Egyesült Államoktól új biztosítékot kapott. Ennek során Washingtonban a két hadügyminiszter, Weinberger és Saron, megállapodást fogadott el a stratégiai együttműködésről.

Ennek máris rendkívül kedvezőtlen visszhangja támadt. Tiltakozott az arab világ; az izraeli ellenzék azért kért bizalmi szavazást, mert túlságosan veszélyes kötdést lát Washingtonhoz, s különösen kedvezőtlennek mondhatók a hadügyminiszterek feszültségítő nyilatkozatait, amelyekben a térségben kívüli fenyegetést, a „szovjet veszélyt” próbálták előtérbe tolni. Néhány nap igazán nem hosszú világpolitikai mértékkel tekintve, de ez a néhány nap tovább bonyolította a közel-keleti válságot...

3

Hogyan alakul a finn politika?

Finn rokonaink és barátaink ünnepelnek: a mai vasárnapra esik nemzeti ünnepük. De Suomi hétköznapijai is mozgalmassak: egyre inkább kibontakozik a jövő esztendő elején esedékes elnökválasztási kampány. Egyelőre a jelölési időszakban vagyunk, tanácskozással folynak a különböző pártokon belül, és a politikai irányzatok között. Eddig legáltalában tucatszámú név került forgalomba, de minden biztonnal a szociáldemokrata Koivistvo (aki Kekkonek betegsége miatt ideiglenesen betölti az államfői tisztet) és a centumpárti Virolainen ígérkezik legsúlyosabbnak — a papírforma szerint.

Az elnökválasztás azért olyan lényeges, mert Finnországban a külpolitika alakítása az elnök illetékességébe tartozik. Márpedig a finn külpolitika és személyes szerepe Urho Kekkonek igen sokat tett a szovjet—finn jóviszony alakításáért, általában a békes egymás mellett élésért, a kölcsönösen előnyös együttműködésért, a nemzetközi klíma javításáért, az európai biztonságért. Mindazok, akik Helsinkit nemcsak városnévnek, hanem politikai jelképnek is tekintik, az eddigi pozitív folyamatok továbbfejlesztését várják Finnország leendő elnökétől.

Réti Ervin

Hétfőn hazánkba érkezik Nyikolaj Tyihonov

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa meghívására hétfőn hivatalos, baráti látogatásra hazánkba érkezik Nyikolaj Tyihonov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke.

Nyikolaj Alekszandrovics Tyihonov 1905-ben született. 1940 óta tagja a Szovjetunió Kommunista Pártjának. 1924-ben segéd-mozdonyvezetőként kezdett dolgozni, 1930-ban elvégezte a dnyepropetrovszki Kohászati Főiskolát, 1933 és 1947 között dnyepropetrovszki és perovurszki üzemekben dolgozott üzemvezetőként, majd főmérnökésként. 1947-től 1950-ig a nyikopoli Déli Csőgyár igazgatója, 1950 és 1957 között a Szovjetunió Vaskohászati Minisztériumának több vezető posztján tevékenykedett mint a minisztérium főigazgatójának vezetője, majd miniszterhelyettes. 1957-től 1960-ig a dnyepropetrovszki Népgazdasági Tanács elnöke volt. 1960—1963 között a Szovjetunió Minisztertanácsa állami tudomá-

Összehívták az országgyűlést

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az alkotmány 22. paragrafusának 2. bekezdése alapján az országgyűlést december 17-én, csütörtök délelőtt 10 órára összehívta.

A Minisztertanács javasolja, hogy az országgyűlés tüze az ülészak napirendjére a Magyar Népköztársaság 1982. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslatot, valamint a külügyminiszter becsapólatát a kormány külpolitikai tevékenységéről.

Üdvözlő távirat a finn vezetőkhez

Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Urho Kekkonek, a Finn Köztársaság elnökét és Mauno Koivistvo ügyvezető elnököt Finnország nemzeti ünnepé alkalmából.

Lázár György, a Minisztertanács elnöke Eino Usitalo ügyvezető miniszterelnökhöz, Apró Antal, az országgyűlés elnöke Johannes Virolainen parlamenti elnökhöz intézett üdvözlő táviratot. (MTI)

Csehszlovák vámrendelet

A csehszlovák központi vámhivatal tájékoztatót adott ki a kivitel tilalom alá eső, illetve a csak külön engedéllyel külföldre vihető árucikkek listájáról.

Szombattól tilos Csehszlovákiából külföldre vinni mindenfajta élelmiszert, cigarettát és dohányárut, plusz- és bársonytextiliát, pamutárut, gyermekruházati cikkeket, ágyneműt, mű- és valódi bőrből készült, valamint szőrmeárut, mindenfajta lábbelit, bőrdíszműtermékeket és antikvár árukat. Csak a helyi vámhatóságok által kiadott külön engedéllyel vihető ki az országból felfújható gumicsónak, sátor, hálózatok, mindenféle sportszer, takaró, kristály- és porcelánkészítmény, zománcozott és alumínium edény, csillár, elektromos szerelvény építőanyag. (MTI)

Elítélték a Hajdúsági Iparművek szarkáit

Bűnszövetkezetet, a Hajdúsági Iparművek egykori dolgozóit vonta felelőségre első fokon a Nyíregyházi Járásbíróság. Papp Gyula, a téglaüzem üzem osztályvezetője kihasználva a gyárban levő laza ellenőrzést, hosszú időn át nagy értékű gépeket, berendezéseket és alkatrészeket lopott el büntársai segítségével az iparművekből. Az eltulajdonított műszaki cikkeket nyíregyházi kisiparosoknak adták el. A nyomozás során például Váreha Attilánál több mint 110 ezer forint értékű, a Hajdúsági Iparművekből származó berendezést találtak, Takács Csaba kisiparosnál pedig 120 ezer forintnyi „fekete anyagra” bukkantak.

Papp Gyula elsőrendű vádlottat üzletszerűen, részben bűnszövetkezetben elkövetett lopás bűntettében találta bűnösnek a bíróság,

nyos-gazdasági tanácsának elnökhelyettese, miniszteri rangban, 1963-tól 1965-ig a Szovjetunió Állami Terbi. zottságának elnökhelyettese, miniszter. 1965 és 1976 között Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének helyettese, 1976 szeptemberétől első helyettese volt. 1961-től 1966-ig az SZKP KB póttagja, 1966-tól az SZKP KB tagja. 1978-ban az SZKP KB Politikai Bizottságának póttagjává, 1979-ben a Politikai Bizottság tagjává választották.

1980. október 23-án őta a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke. A Szocialista Munka Hőse, többszörös Állami-díjas, a műszaki tudományok doktora. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának küldötte. (MTI)

Megemlékezés a magyar sajtó napja alkalmából DEBRECENI ÚJSÁGÍRÓK KITÜNTETÉSE

Szombaton — a magyar sajtó napja alkalmából — ünnepi ülést tartott a Magyar Újságírók Országos Szövetségének választmányja a MUOSZ székházában. Pálffy József elnök köszöntötte az ülést résztvevőit, majd Komját Irén, a szövetség alelnökét beszédet. Ezután Kékesdi Gyula, a szövetség Aranytoll-bizottságának elnöke átadta az arany emléktollakat, amelyekkel a MUOSZ választmányja a szocialista újságírásban kifejtett több évtizedes tevékenységért ismeri el.

Az idén 13 újságíró kapott aranytollat: Benamy Sándor, a Magyar Rádió nyugdíjasa, hat évtizedes újságírói munkásságáért; Benecz Mihály, a Hajdú-bihari Napló nyugdíjas munkatársa 59 éves újságírói tevékenységéért; Bereth Ferenc, az MTI nyugdíjas fotóriportere fél évszázados munkásságáért; Cserei Pál, a Békés megyei Népiújság nyugdíjasa, főszerkesztői tevékenységéért; Ránki Józsefné Farkas Klára, a Magyar Nemzet nyugdíjasa, fél évszázados újságírói munkásságáért; Fehér Gyula, az agrárújságírási területén végzett három évtizedes tevékenységéért; Földi Dezső, a Szövetkezeti Hírlap nyugdíjas főszerkesztője, több évtizedes munkásságáért; Grandpierre Lajos, a Hajdú-bihari Napló nyugdíjas szerkesztője, három évtizedes újságírói tevékenységéért; Hegedűs B. Dániel, az MTI nyugdíjasa, három évtizeden át végzett újságírói te-

vékenységéért; Hevesi Endre, a Népszabadság nyugdíjasa, a magyar sajtó területén végzett több évtizedes tevékenységéért; Pető Béla, négy évtizedes sportújságírói tevékenységéért; Török Sándor, a Család és Iskola nyugdíjas felelős szerkesztője, fél évszázados újságírói munkásságáért; Saad Béla, az Új Ember nyugdíjasa, fél évszázados újságírói tevékenységéért.

Ezután az újságíró-szövetség székházának Róza Ferenc termében megkoszorúzták az első magyar legális kommunista lap, a Vörös Újság márvány emléktábláját. A forradalmár elődök emléke előtt tisztelgve koszorúzták helyezett el a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának, a Népszabadság, a Nyomda-, a Párpipar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének és az újságíróiskolának a képviselői.

Az ünnepség után a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatala és a Magyar Újságírók Országos Szövetsége fogadást adott az ünnepség résztvevőinek. A fogadáson részt vett Győri Imre, az MSZMP KB osztályvezetője és Bajnok Zsolt államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának elnöke, valamint a sajtószerkesztők, a szerkesztőségek vezető munkatársai. (MTI)

A rendőrség kérése

Budapest, 1981. december 4-én 11.15-kor a XII. kerületi Istenehegyi út 68. szám alatti ismeretlen személy által vezetett PV 72-07-es forgalmi rendszámú gépkocsi egy szabályosan parkoló személygépkocsinak ütközött. Az ütközés következtében a parkoló gépkocsi vezetője megsérült, és kórházba kellett szállítani. A baleset után az ismeretlen járművezető a kötelező segítségnyújtást elmulasztva a helyszínről elhajtott. A vizsgálat adatai szerint a PV 72-07-es forgalmi rendszámú személygépkocsit november 26-án ismeretlen tettes vagy tettesek ellopták. A baleset következtében a PV 72-07 forgalmi rendszámú gépkocsi első része megrongálódott. Ugyanez a gépkocsi 18.10-kor a Wesselényi és a Székesvárosi utcák sarkán elgázolt egy idős asszonyt. A közúti közlekedésben levő Színház eszpresszóba vitte, majd a gépkocsi vezetője azzal, hogy értesíti a mentőket, eltávozott. A mentőket azonban nem értesítette.

A gépkocsi vezető személyleírása: Körülbelül 180 cm magas, 25-30 év közötti, barna hajú, kóroszakkált és bajuzott viselő férfi. A rendőrség kéri, hogy aki balesetről vagy az ismeretlen gépkocsi vezetőről bármit is tud, értesítse a Budapesti Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészetét, vagy bármelyik rendőrszervezetét. (MTI)

GAZDÁLKODÓ

3. A me jöv

Az elmúlt esztendőben 3 milliárd forint nyereséget hozott a Hortobágyi Állami Gazdaságnak a kiegészítő melléktevékenység. Önmaga mellett megemlékezett a múltkorában végrehajtott beruházások és fejlesztések eredménye a következő években is igazán mérhető. Ugyanúgy, mint másutt, a garancia nyereség, a munkakerő jó kihasználása miatt kezdte a nem mezőgazdasági tevékenységet a HAG. Ezek a része a Hortobágyi Állami Gazdasághoz kapcsolódik. Nagyságrendileg a juhvágó

A feladatok

Az üzem mint gazdasági egység nyereséges. Környezetvédelmi szempontból a ségkívül nem tartozik a keres beruházások közé. Egyetlen példát említenek csupán. Egyik sikertelen próbát hozott a Hortobágyi Állami Gazdaság a vágás során letételező hulladékok, elsősorban a gyomor és a belek értékesítésével. Az erre illető vállalat a hetvenes évek elején nem vállalta a hulladék elszállítását, mert nem tudta feldolgozni. Ezt követően a termelőszövetkezetnek utat jelentős összeget a Hortobágyi Állami Gazdaságtól, de korábban sokat ígérő téves pénzt visszautalta, s nem vállalta a hulladék elszállítását. Az új állatfőhíjértakmányokat előállító üzem szozott a hetvenes évek végéig megoldást. Az újabb fejlesztések, s nem kis mértékben a cserélődő vezetői gárdának köszönhető, hogy a mára már hét tonnára növekedett vágási hulladékokat — néhány vételtől eltekintve — rendszeresen naponta elszállítják.

A probléma megoldását jelentős szerepet játszott Hortobágyi Nemzeti Park igazgatója, Salamon Ferenc is, aki mint „hivatásos természetvédő”, sokat harcolt azért, hogy a vágóhíd hulladéka ne a 33-as számú mező mellett kerüljön a föld. Egyébként a Hortobágyi Nemzeti Park és az állami gazdaság kapcsolata önmagában vizsgálódást érdemelne.

Polgár Sándor, a Hortobágyi Állami Gazdaság igazgatója szerint kis dózissal növekedett a két szektor között a viszony korábbinál feljebb. Hiszen épp az állami gazdaság és a Hortobágyi Nemzeti Park közötti kapcsolat az Agrártudományi Egyetem javasolta annak idején, hogy a természetvédelmi feladatainak összehangolására, koordinálására alakítson önálló szervezetet. A gazdaság kezdetben különféle énléteket, területeket adott át a nemzeti parknak, am meg az utókorának. A pélyügi lehetőségektől függően igyekezett a Hortobágyi Állami Gazdaság a természetvédelmi tevékenységet segíteni, és megpróbálta a jól demező gazdálkodás köztelményeit összeegyeztetni természetvédelemmel.

Két tényező fontossága

Salamon Ferenc, a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatója jelenleg is jónak érte li a két szerv közötti kapcsolatot. Véleménye szerint a tényezőzt nem szabad figyelmen kívül hagyni. Az egység minden nemzeti park létrejötté után kisajátított a területet. Itt ez nem történt meg, a természetvédelem mindenütt a világon a sokszor szigorú — tiltás kezdődik. Ezt követi a konstrukció, majd a fejlődés. Az első szakasz nemében ért véget, és így természet, hogy a Hortobágyi Nemzeti Parkkal kapcsolatban álló 18 termelőszövetkezet, 10 legetléti társulati ördögadás és 3 állami gazdaság sokszor érezte jogosan érthette — a góru tiltást. Ez alól nem vétel a Hortobágyi Állami Gazdaság sem.

Czinege Lajos hadsereg tábornok, honvédelmi miniszter a Varsói Szerződés honvédelmi miniszteri bizottságának moszkvai zárulésán. Telefon: MTI—KS

3. A melléktevékenység jövedelme hoz

Az elmúlt esztendőben 3,2 millió forint nyereséget hozott a Hortobágyi Állami Gazdaságnak a kiegészítő és melléktevékenység. Önmagában ez kicsinek tűnik, de a korábban végrehajtott beruházások és fejlesztések eredménye a következő években lesz igazán mérhető. Ugyanúgy, mint másutt, a garantált nyereség, a munkaerő jobb kihasználása miatt kezdte el a nem mezőgazdasági tevékenységet a HAG. Ezek egy része a Hortobágyhoz, illetve a pusztán folyó gazdálkodás-hoz kapcsolódik.

Nagyságrendileg a juhvágó-híd kívánkozik az élre. A TERIMPEX, a Gyapjúforgalmi Vállalat és az állami gazdaság a költségek 20:40 arányú megosztásával hozta létre a hetvenes évek elején a vágóhidat. Hazai tapasztalatok hiányában több-kevesebb technológiai hibával működött évekig ez az üzem. A piaci igények azonban folyamatosan növekedtek a gyorsan szállított, friss juhvás iránt. Néhány esztendő alatt a különböző piacokra is sikerült „betörni”, s idén már 200 ezer juh érkezik a vágóhidra.

daság kisebb üzemait, a megvalósítás előtt álló terveket. Az idő előtti hírverés azonban két okból is célszerűtlen. Egyrészt elképzelhető, hogy a több irányú megbeszélések nem vezetnek eredményre. Másrészt az is előfordulhat, hogy sikertelen lesz a vállalkozás.

A Hortobágyon történő gazdálkodás eddigi krónikája számos sikert és jónéhány kudarcot tartalmaz. Sikereiben és kudarcokban bővelkedik a Hortobágyi Állami Gazdaság is. Jelenleg úgy tűnik, a jövedelmező gazdálkodás és a természetvédelem közötti összhang lassan megteremtődik, s megkezdődött a világgiazi követelményekhez való igazodás is. Nem elképzelhetetlen, hogy néhány év múlva a pusztát — nem természetvédelmi szempontból — legértékesebb területeinek átadásával a Hortobágyi Nemzeti Park előnyös helyzetbe kerül, és a megmaradt területeken jövedelmezően és a világgiazi követelményekhez igazodva tud gazdálkodni a Hortobágyi Állami Gazdaság.

Hajdú István
(Vége)

A feladatok összehangolása

Az üzem mint gazdasági egység nyereséges. Környezetvédelmi szempontból kétségkívül nem tartozik a sikeres beruházások közé. Egyetlen példát említenék csupán. Évekig sikertelenül próbálkozott a Hortobágyi Állami Gazdaság a vágás során keletkező hulladékok, elsősorban a gyomor és a belek értékesítésével. Az erre illetékes vállalat a hetvenes évek elején nem vállalta a hulladék elszállítását, mert nem tudta feldolgozni. Ezt követően egy termelőszövetkezetnek utalt át jelentős összeget a Hortobágyi Állami Gazdaság, de a korábban sokat ígérő tévesz a pénzt visszautalta, s nem vállalta a hulladék elszállítását. Az új állatfajta-takarományokat előállító üzem sem hozott a hetvenes évek végén megoldást. Az újabb fejlesztések, s nem kis mértékben a cserélődő vezetői gárdának köszönhető, hogy a mára már hét tonnára növekedett vágóhídi hulladékot — néhány kivételtől eltekintve — rendszeresen naponta elszállítják.

Ráadásul 1974-ben MEM-miniszeri értekezletet tartottak a Hortobágyon. Akkor a jelenlévők úgy állapodtak meg, hogy a természetvédelem okozta jövedelemkiesés a termelőszövetkezeteknél a nemzeti parkon keresztül az OTVH fedezi. Az állami gazdaságoknál a minisztérium vállalta a költségtérítést. Azóta viszont a speciálisan természetvédelmi célú támogatás elveszett a többi támogatás között, nem külföntették el kellőképpen. Így a környező termelőszövetkezetek — ha kis összegű segítséget is, de — kaptak hozzájárulást a nemzeti parktól egy-egy kút, pásztorállás, juhhodály rendezésére, az állami gazdaságoknál.

Az alapvetően nem növénytermesztéshez és állattenyésztéshez kapcsolódó tevékenységek között említésre méltó a nád-, erdő- és vadgazdálkodási ágazat. A nád egyike a világgiazi konjunktúrát legjobban megcsináló növényeknek, hiszen ha kell a nád, levágják, ha nem kell, felégetik. Régebben a nagy kereslet miatt 10 millió forint haszon is származott a nádszövet és egyéb termékek értékesítéséből, most nulla körül van az eredmény. Ebben a kereslet csökkenése legalább ugyanolyan szerepet játszott, mint a fuvar-, energiaalkotások növekedése és a forintárfolyam változása.

Tervek, megvalósítás előtt

Tevékenységét jórészt nem a Hortobágyon folytatja a gazdaság környezetvédelmi üzem. Főregírtást végeznek a megye különböző városainak és községeiben. A szövőlepké elleni védekezésben segítene több megye mezőgazdasági nagyüzemeiben és igény szerint az árokparkot gyommentesítését végzik el. Az üzem több nyereséget hoz, mint a százmillió nagyságrendű termelési értéket előállító birkaágazat, ezért fejlesztése célszerű lenne. Am a konkurrenciára máris óriási, így számottevő előbbrelépésre, a tevékenység kör bővítésére csak alapos piacfelmérés után lehet számítani.

Két tényező fontossága

Salamon Ferenc, a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatója jelenleg is jónak értékeli a két szerv közötti kapcsolatot. Véleménye szerint két tényezőt nem szabad figyelmen kívül hagyni. Az egyik, hogy minden nemzeti park létrejötte után kisajátították a területet. Itt ez nem történt meg, a természetvédelem mindenütt a világon — sokszor szigorú — tiltással kezdődik. Ezt követi a rekonstrukció, majd a fejlesztés. Az első szakasz nemrégiben ért véget, és így természetes, hogy a Hortobágyi Nemzeti Parkkal kapcsolatban álló 18 termelőszövetkezet, 10 legeltetési társulás, 2 erdőgazdaság és 3 állami gazdaság sokszor érezte — jogosan érezhette — a szigorú tiltást. Ez alól nem kivétel a Hortobágyi Állami Gazdaság sem.

Sorolhatnánk még a gaz-

Fogyatkozó lakosság — növekvő gazdálkodási kedv MONOSTORPÁLYI EGY KERESZTMETSZETBEN

Délelőtt havazni kezdett, s a nagy pelyhekben szállingó hó lassan beleperte a monostorpályi háztetőket. Az ovális alakú, egészen pontosan 2409 lelket számláló község december 2-án, délelőtt csendes volt, de nem kihalt. A tanácsházán Szegedi Gyula elnök és Szabó Gyula titkár rajzolta meg a község mai állapotát, gondjait, eredményeit.

Monostorpályi fogyatkozó község. 1960-ban még több mint 3000-en lakták, 1970-ben már csak 2768 lakosa volt. Különösen tavaly óta csökkent a község lakossága jelentősen, hiszen 1980-ban még 2518-an lakták. Az elvándorlás oka, magyarázata egy cseppet sem bonyolult: a községben a gyenge adottságú és közepesen gazdálkodó termelőszövetkezetek kivül egyetlen gazdasági üzem sem működik. Az aktív keresők száma 1200—1300 körül mozog, több mint fele Debrecenbe jár dolgozni. Szegedi Gyula elmondja, hogy ez év májusában egy foglalkoztatottsággal kapcsolatos tájékoztatót készített, s a kereseti igazolásokból kiderült, hogy a község lakossága ötvenhét munkahelyen van alkalmazva. Nem kevés azoknak a tanácsadóknak a száma sem, akik a községtől távol dolgoznak. A tsz-ben 350-en végzik a

tenneivalókat, ennyi az aktív dolgozóik száma, ezen kívül az ipar és a kereskedelem, valamint a tanács mintegy 180—200 embert foglalkoztat, tíz fő a tápéi háziipari szövetkezet bedolgozója, vagy öt-hat embernek a futballabda-varrás ad kenyeret.

Öregszi a lakosság

Az iskolában végzett gyerekek szinte kivétel nélkül továbbtanulnak, szakképesítést szereznek és nem jönnek vissza. Főleg Debrecenben keresnek munkát, megélhetést. A körülmények ismeretében arra lehet számítani, hogy a népesség továbbra is csökkenni fog. Szabó Gyula hangsúlyozza, ez ellen nem lehet semmit tenni, mert Monostorpályi távolesik nagyvárostól, tehát Debrecenből és kiesik a közlekedésből is. Tulajdonképpen nem valószínű, hogy a következő egy-két évtizedben üzemet telepítsenek ide.

Ismeretes, hogy január elsejével Monostorpályi a szomszédos Hosszúpályi társközsége lesz. Hosszúpályiban van ugyan egy-két ipari telephely, de ott is adódnak foglalkoztatási gondok, tehát a két község közgazdasági egyesítése sem fogja a gondokat megoldani. Az viszont el- képzeltető — bár a monos-

A háztáji gazdálkodás

A lakosság persze megoldozik azért; hogy legyen mit a teje aprítania. A keresők több mint fele munkás, de valójában úgynevezett kétké- kéti ember. Azaz a napi munkáján, üzemi, vállalati elfoglaltságán kívül háztáji gazdálkodással foglalkozik. Monostorpályiban különleges előszeretettel természetnek zeller, dohányt, dohányt, újabban pedig a főlázás is nagy divat. A megfelelő időpontban valóságos kocscikar- kar lepeli el a falut, hogy Miskolcra, Debrecenbe, Nyir- egyháza szállítsa az árut.

Nincs itt valami ellentmondás? Az ímént azt írtam, hogy előregedőben van a község lakossága, a gazdálkodási kedv mégis fennbuzog. Az egészen idős emberek már nem tudnak gazdálkodni, az állatokkal vesződni. Kiderül, hogy ezt nem jól tudom. A parasztember Monostorpályiban is olyan, mint másutt, amíg mozogni tud, dolgozik. Mindenütt tartanak egy-két sertést, természetnek zöldséget, krump- lit, egyebet. Erre annál inkább szükség van, mert a tsz-nyugdíjak bizony nem sok jövedelemhez jutnak, a tsz-nyugdíjak jelenleg átlagosan 1200—1300 forint körül járnak. A munkaképes idős emberek tehát ellátják magukat. A probléma azokkal van, akik munkaképtelen- né váltak, de ilyen ember Monostorpályiban szerencsére alig akad egy néhány. Olyan igazából elesett ember nincs is. Tíz főre van megállapítva a rendszeres havi szociális segély, de a tanács csak nyolc embernek folyósítja, mert eddig nem tudott több olyan lakosra találni, akik ez megilletne. Az egyszeri szociális segélyeket legutóbb például 86 ember számára hivatalból utalták ki, mert nem akadt, aki kérvényezze.

A községben a lakosság fogyatkozását különösképpen nem érzékelik, s akik mégis észlelik, azok egyelőre nem vonnak le belőle semmilyen következtetést. A titkár is úgy véli, hogy bár a létszámszökkenés folytatódni fog, Monostorpályi mégsem jut Gyűrűfi sorsára. Részben azért, mert egyszerű véget ér a város elszívó hatása, másrészt pedig egyre többen döbbennek rá, hogy a falusi életmód egészséges, s már arra is van egyre több példa, hogy Debrecenből kiköltöznek a falvakba. Nem érzékeli a lakosság a fogyatkozással járó gondokat azért sem, mert a községben az alapellátás színvonalát folyton növekszik, minden lakás előtt ott van például a vízvezeték, amely 18 kilométer hosszan hálózta be a falut, s már eddig háromszáz telek van rákötve. A monostorpályiak egyelőre gyarapodnak anyagiakban, építkeznek, autót vásárolnak, a gyermekeiket staffirozzák, takarékoskodnak. Az előregedésből származó veszélyek még odébb vannak. Hogy mi lesz húsz-harminc év múlva, az még a jövő zenéje...

Görömbölyi László

Bakó Endre

Vállalatok a bíróság előtt

Beszélgetés a gazdasági bíróval

Az egyszerű halandó kétféle módon ismerkedhet meg a bíróság, a jog világával. Vagy maga keveredik peres ügybe, s akkor személyes tapasztalatokat szerez, vagy szorgalmas nézője a televízió népszerű műsorának, amelyből mások káran okulhat. De bármelyik módját választjuk is a joggyakorlatról való ismerkedésnek, a gazdasági perek sajátosságairól nem sokat tudunk meg.

Dr. Bugyi Jánosról, a megyei bíróság bírájával éppen a gazdasági bíróság feladatáról, szerepéről beszélgetünk.

Az első dolga, hogy — jogászhoz illően — kijavít.

— Régen valóban volt gazdasági döntőbírózat, de ma már nincs. Ha pontosan akarunk fogalmazni, azt mondhatjuk, hogy a megyei bíróság gazdasági ügyszakában dolgozó bíró vagyok.

Pénzügyi fegyelem, fizetési morál

A közérthetőség kedvéért továbbra is a „gazdasági bíróság” kifejezést használom.

— Hogyan lesz valakiből gazdasági bíró?

— Ami engem illet: a Debreceni Konzervgyárban dolgoztam jogtanácsosként, amikor pályázatot hirdettek a Hajdú-Bihar megyei gazdasági döntőbírózatságnál, döntőbírói beosztásra. Mindig volt bennem vonzódás a bírói pályára iránt, megpróbáltam, és sikerült: 1969 óta ez a munkám.

— A hosszú gyakorlat alapot ad arra, hogy mérleget vonjon: melyek a leggyakoribb esetek?

— A peres ügyek között a szavatossági és kártérítési ügyek, a nem peres ügyekben pedig a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek.

— Ez utóbbiak egyszerűbb nyelvre fordítva mit jelentenek?

— A fizetési kötelezettségét nem teljesítő vállalat adósságot bírósági úton követeli a hitelezőtől. Az ilyen perek számból jól lehet következtetni a gazdasági életben uralkodó pénzügyi fegyelem színvonalára, a fizetési morálra. Mostanában kevés fizetési meghagyásos ügyünk van. Az igazsághoz persze hozzátartozik, hogy a vállalatok nem mindig kéri a fizetési meghagyás kibocsátását, mert sokszor attól félnek, hogy ez számukra később hátrányosan befolyásolhatja az adós vállallattal való kapcsolatukat. Ugyanez mondható el a szintén jellemző kötbérperek- ről is.

— Mi számít „nagy ügynek” a gazdasági bíróságon?

— „Nagy ügyeknek” számítanak a szerződés létrehozása, illetve módosítása iránti perek, amelyekben hozott határozatok alkalmazásuk a szerződéses fejelem erősítésére. Mégis — véleményem szerint — a közvéleményt inkább érdeklik a gazdasági bíróság kiszabása iránt indított perek. Ezek ugyanis szinte mindig több millió forint értékűek, aminek megfizetése nemcsak a vállalatot, mint gazdálkodó szervezetet, hanem — és erről a közvélemény kevésbé tájékozott — az ott dolgozókat is közvetlenül érinti. A kiszabott bírságnak ugyanis mindig nagyobb- nak kell lennie, mint a tisztességtelenül szer-

zett haszon volt, s a bírság összegét a vállalatnak a nyereség terhére kell elszámolnia, ezáltal a dolgozóknak is kevesebb jut bérfejlesztésre, részesedésre. Az ilyen jogerősen befejezett ügyek további következményei: a bíróság szignalizációja alapján a vállalat dolgozói előtt a jogerős határozatot ismertetni kell, valamint szükség esetén fegyelmi, kártérítési vagy büntető eljárás kell indítani a felelős személyek ellen.

— Milyen gyakoriak ezek az ügyek?

— Gyakorinak egyáltalán nem mondhatóak. Ha jól emlékszem, legutóbb hetven- nyolcban vagy hetvenkilencben volt ilyen. Érdekes módon, az új gazdasági mechanizmus bevezetését követően, a hetvenes évek elején sokkal több ilyen ügy indult.

— Kik kezdeményezhetik a gazdasági bírósággal kapcsolatos pereket?

— Többek között a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke, a PM Bevételi Főigazgatósága, az Országos Anyag- és Árhi- vatal elnöke, vagy éppen a felügyeletet gyakorló minisztérium. Érdekeséggé emel- dom, hogy a megyei bíróságon még soha nem volt olyan, gazdasági bírság kiszabása iránt indított ügy, amelyet a minisztérium kezdeményezett volna. Sőt: általában a minisztériumok elnézőek, védik vállalataikat.

Megfelelő jogi ismeretek

— Van-e ágazat, amely gyakran képvisel- teti magát a bíróságon?

— Az építőipar. Sokszor az az érzésem, hogy Debrecenben még nem készült olyan beruházás, amely ne szenvedett volna vala- milyen hiányosságtól. Az átadás után né- hány hónappal pedig kezdődik a hosszadal- mas, költséges, öltremenő pereskedés.

— Az ember azt gondolhatja, hogy a gaz- dálkodó egységek közötti viták ritkán tartal- mazhatnak különlegességet, érdekességet.

— Azt hiszem, az eddigi elmondottakból is kitűnik, hogy ez nem így van. Most például vagy hat termelőszövetkezet indított a TI- TÁSZ ellen kártérítési pert, mondván: a nagyfeszültségű távvezetékek környékén nem tudják alkalmazni a korszerű agro- technikát. A gépek is nehezebben mozognak az oszlopok között, de a növényvédő repülő- gép a vezetékek közelébe se mehet.

— Mire számíthatnak a tsz-ek?

— Valószínűleg egyszeri és végleges kár- tálanítást kapnak. De meg kell mondanom azt is, hogy ezekben az ügyekben — véle- ményem szerint — figyelembe kell venni a népgazdaság érdekét. Ha közvetlenül nem is, de közvetve minden gazdaság élvezi a termőföldjein átvezetett távvezetékek előnyeit.

— Végezetül egyetlen kérdés: szükséges- sek-e a gazdasági bíró számára az alapos közgazdasági ismeretek?

— Mindenesetre nem árt, ha erről az ol- dalról is felvértezi magát. De azt hiszem, a gyakorlatban elegendőek a megfelelő jogi ismeretek. Két-három év után ugyanis ráragad az emberre annyi a gazdasági ügyszakban való bíráskodáshoz szükséges ismeretből, hogy otthonosan tudjon mozogni a gazdasá- gi élet útvesztőiben.

Társadalmi kérdésekről -tizenegy év múltán

Cipészekről írtam, s felhívtam a Tisza Cipőgyár debreceni gyáregységét, hogy megtudjam, képeznek-e ott ilyen szakmunkásokat. Akit a telefonközpontra kapcsoltam mint illetékest, készséggel válaszolt a kérdéseimre, s végül megjegyezte: már találkoztunk. Egy-szer nőpolitikai kérdésekről beszélgettem néhányukkal a gyárban.

Elővettem a régi újságokat, a memóriám nem hagyott cserben, a Napló 1970. május elseji számában megtaláltam a cikket. Női

dolgok társadalmi szinten — ez volt a címe, a két hónappal a párt nőpolitikai határozatának megjelenése után, annak fő kérdéseiről folytatott beszélgetésnek. Őt cipőgyári párttag nővel ültünk akkor a Böszörményi úti, kóceráj színvonalú gyáregység egyik kis szobájában, és szerbe-számba vettük, hogyan is áll az egyenjogúság, illetve annak néhány előfeltétele munkahelyükön és saját életükben. Vajon melyikőjük van még most is a gyárban?

Mind az ötven ott dolgoznak most is. Papp Antalné — az akkori és mostani párttitkár —, Bálint Lászlóné, Csapó Irma, Tóth Ernőné és Venyige Sándorné a törz-

gárda stabil tagjai. S nemcsak ezüst szálak keveredtek a hajukba, hanem némelyiküknek aranygyűrű is csillog az ujján, a munkahelyhez való hűség jeleként.

gyereket, mennek vele orvoshoz is. Nem is lehet másként. Ha váltott munkában dolgoznak, meg kell etetni a gyerekeket, le is kell fektetni.

Megfordult arányok

Hát nézzük, mi volt tizenegy évvel ezelőtt és mi van jelenleg! Akkor hatszázannal dolgoztak a gyáregységben, köztük négyszázhatvan volt a nő. Most hatszázhatvan a dolgozó létszám, négyszáz-huszonhét a nő, ha nem számítjuk a egyes levő két-száz-kétszázhatvanat. A harmadik tagú pártalapszervezetben tizenegyen voltak nők — most a negyvennyolc fős párttagok kétharmada nő, a héttagú vezetőségben csak két férfi van. Pártépítőkörök szinte mindig a fiatal munkásokra számítanak.

avaly május elsején avatott tágas, szép klubhelyiségek egyikében ültünk össze, s az asszonyok nem kis büszkeséggel mondják, hogy szociális létesítmények dolgában városi szinten is állják a versenyt, még a sokkal nagyobb üzemekben sincsenek az övékéhez hasonló öltözők, mosdók. Átlagosan hat nőre jut egy zuhanyzó.

„Az egyik brigádunkban egyetlen férfi van. Panaszkodott a múltkor, nagyon fáradt. Mert este kivasalta, amit előző nap kimostott. Az asszonyok megmosolyogtak, azt hitte azért, mert megál-

Persze nem ez az egyetlen oka annak, hogy a fluktuáció körülbelül felére csökkent. Sokat jelentett az is, hogy elmult az akkori bizonytalanság, stabilizálódott a gyáregység — leendő önálló gyár — helyzete, van perspektívája, s azzal együtt az itt elsajátítható és folytatható szakmának is. És hát a bérek!

„Egy betanított munkás átlagkeresete ugyan ezer-ezer-ezredszer forint, de van, aki kétezret is megkeres.”

„Szolgáltatás, szolgáltatás, és megint csak szolgáltatás! Ami most van, az kevés és drága. Megvettem egy üveg só-letnek nevezett babos valamit, hát nem jó. Kénytelen vagyok főzni.

A múlt évi átlagkereset 39–40 ezer forint volt, vagyis havonta háromezer-kétszáz fölött. Persze tizenegy évvel ezelőttel összehasonlítva a jövedelmek egy egyszerűen nem lehet, nem is szabad. Tény, hogy a cipőipari átlagszáma közepe táján helyezkednek el a debreceniek.

Tény az is, hogy több a szakmunkás, mint akkor. Az új helyen tanműhely is van, igaz, kezdetben a beiskolázási tervet alig tíz százalékra tudták csak teljesíteni; az utolsó két évben azonban már csaknem minden hely betölt. Sőt sikerült cipőkészítő szakmunkástanulókat is felvenni.

„A Patyolat is drága munkásoknak zsebéhez mérve, és nagyon hosszú a várakozási idő.”

„Közel ötszáz nőnek mindössze hat zuhanyzója van, a műhelyek sem a legegészségesebbek, nincs kultúrterem” — panaszkodtak akkor.

„Ez a kérdés Debrecenben alakult, úgy oldódott meg a probléma nálunk is. Saját gyermekintézményünk nincs, gyáregység lévén, helyet sem tudtunk megváltani. De most minden óvodás gyereket felvettek, legfeljebb nem a lakáshoz legközelebbi óvodába.

„Ez az igaz, én se nagyon hangoztatom, hogy a mosni-valót a Patyolatba viszem. Azt azért még nem mindenki tartja helyes dolognak, hogy egy asszony nem otthon mos!

„Van azonban a dolognak másik oldala is. Az anyagiak egyre nagyobb szerepet játszanak az életünkben, kertet veszünk, kocsi, kell a pénz. A férj tehát másodállást vállal, túlórázik, fuszik. Nem marad ideje se a tanulásra, se a társadalmi munkára. Az asszony esetleg éjszaka végzi el a házimunkát, de szakít magának időt. Ez nem valami jó, de így van.

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

Van-e idő tanulni?

„Nincs idő, nincs idő! Arra se, hogy tanuljunk, arra se, hogy közellettel foglalkozzunk.”

„Van azonban a dolognak másik oldala is. Az anyagiak egyre nagyobb szerepet játszanak az életünkben, kertet veszünk, kocsi, kell a pénz. A férj tehát másodállást vállal, túlórázik, fuszik. Nem marad ideje se a tanulásra, se a társadalmi munkára. Az asszony esetleg éjszaka végzi el a házimunkát, de szakít magának időt. Ez nem valami jó, de így van.

Minden gyereknek van helye

„Ez a kérdés Debrecenben alakult, úgy oldódott meg a probléma nálunk is. Saját gyermekintézményünk nincs, gyáregység lévén, helyet sem tudtunk megváltani. De most minden óvodás gyereket felvettek, legfeljebb nem a lakáshoz legközelebbi óvodába.

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

„Van azonban a dolognak másik oldala is. Az anyagiak egyre nagyobb szerepet játszanak az életünkben, kertet veszünk, kocsi, kell a pénz. A férj tehát másodállást vállal, túlórázik, fuszik. Nem marad ideje se a tanulásra, se a társadalmi munkára. Az asszony esetleg éjszaka végzi el a házimunkát, de szakít magának időt. Ez nem valami jó, de így van.

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

„Azért azt is el kell ismerni, hogy az eltelt tizenegy év alatt a férfiak is sokat változtak. Akik azelőtt nemigen voltak hajlandók főzni vagy takarítani, most sokkal szívesebben megteszik. Látjuk a fiatalokat is. Az apák viszik-hozzák a

Újságpénzből „házi bank”

KERESKEDELMI LAPTERJESZTŐK BERETTYÓÚJFALUBAN

A beavatatlan idegen azt híhetné az ABC egyik irodájában ülve, hogy valamelyik könyvesbolt raktárhelyiségébe került. Az íróasztalok körül, az ajtó mögött, mindenütt könyvek, kiadványok, újságok, folyóiratok láthatók. A Berettyóújfalui AFÉSZ-Berettyó Áruházának ABC-je a városban és környékén elsősorban arról híres, hogy itt jó kereskedelmi munkát végeznek.

A huszonkilencezer forint közös brigádpénzzel rendelkeznek. Mire költötték a többi, ugyanis ebben az évben a lap- és könyvterjesztésből csaknem százezer forint a jutalékuk? — Szívesen soroljuk mindennek — mondja mosolyogva Reichmann József. — A rokkantak javára az idén 4000 forintot, a helyi BUSE-pálya építésére pedig 4000 forintot ajánlottunk fel. Tavaly jutalom címén 33 ezer forintot osztottunk ki a dolgozók körében. Ugyancsak az elmúlt esztendőben minden egyes dolgozónk karácsonyi ajándékot kapott a „bankunktól”. Szeretjük a közös összevetéseket, ha ünnepi alkalom van, nem esik nehezünkre — és a pénztár-cánk is bírja — egy-egy vacsora megszervezése.

„Azért mégis az lenne a jó, ha valahogy a közvélemény úgy alakulna, hogy a férfiaknak is ilendő legyen házimunkát végezni. Mert most még sok férj van, aki sokat segít, de legszívesebben letagadja a barátai előtt is, mintha az szegénytelen dojog lenne.”

„Különösen a reggeli vásárlók várják, nem is egyszer türelmetlenül — mert nem mindig érkezik pontosan — a napilapokat. Kialakult szokásuk, hogy a reggeli tej, kenyér mellé a kosárba kerül a Napló, vagy valamelyik napilap. De figyelemmel kísérik a folyóiratok megjelenését is, most év végén gyakran érdeklődnek az évkönyvek, különböző kalendáriumok iránt.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Különösen a reggeli vásárlók várják, nem is egyszer türelmetlenül — mert nem mindig érkezik pontosan — a napilapokat. Kialakult szokásuk, hogy a reggeli tej, kenyér mellé a kosárba kerül a Napló, vagy valamelyik napilap. De figyelemmel kísérik a folyóiratok megjelenését is, most év végén gyakran érdeklődnek az évkönyvek, különböző kalendáriumok iránt.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

„Az igazság az, annak idején nem is nagyon ismertük meg a kapható konzervet sem. Elmentünk mellettkül a boltban. Most nagyon jók ezek a vásárok, amikor olcsóbban lehet konzervet kapni. Volt itt a gyárban is.

BEMUTATKOZIK A

egyik

ÍRTA:

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tanárképző Intézet debreceni tagozata a Tiszántúli egyetlen felsőfokú zenészképző intézménye. Magyarországon hat hasonló funkciójú főiskolai intézmény működik: Budapest, Debrecen, Pécs, Szeged, Győrött és Miskolcon. A felsorolt tagozatok a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyetemi szintű szervezeti egységének vezetésével működnek tizenöt éve. 1966-ban a zeneművészeti szakközépiskolákban működő hároméves szaktanárképző tagozatokat kivonták a középiskolai szervezeti keretből és a Zeneakadémiahoz csatolták. A hat főiskolai tagozat közel azonos feltételek között kezdte tevékenységét.

Tanárokat ké

A Hajdú-Bihar megyei és állami vezetők kezdeményezésére a debreceni főiskolai tagozat kiépítette a tanárképző tételt, megnevekedtanári létszámmal működő leszármazott létreemléked szerepe volt Gu a debreceni Kodály Kórus karnagyának, a debreceni korábbi igazgatójának. A k leg is csak három év, ami a feszítések mellett sem hoz eredményeket, amelyek a ezredben is dolgozó zenésze reteinek megalapozásához s.

A debreceni tagozat alap hogy a zeneiskolák száma működő tanzakara — taná A főiskolán a következő ta hetik el tanulmányait az akik érettségi vizsgát tette vizsgák követelményeinek gora; hegedű, brácsa, csell fuvola, klarinét, oboa, fa harsona, kürt, tuba; ütő; m elmélet — szolféz.

A felsorolt tanzakokon idő ellenére, olyan zenészu runk nevelni, akik munka a permanens önfejlesztés m A tanári hivatás betöltésé nemulmányokkal együtt a har kon tanulóknak zenekari gya k részt, a zongoristák tantárg a lapróljátékot és a zongor ményünkben 82 tanár tanít hallgatók tanul. (Hallgatói töb mint Szeged, Miskolc, számanak összege.)

Beiskolázási körzetünk S Szatmár, Hajdú-Bihar me megyék zenész szakembere fontos feladata a debreceni kiemelt fejlesztés, a kiváló lyi feltételek, s az oktatás az egész ország területéről többen pályáznak hozzánk.

Az intézményfejlesztés új zett 1980-ban, amikor a Zer temi Tanácsa a kétlépcsős ké zt sem a kétlépcsős képzés zben lehetséges a főiskolai fejedeje után, ugyanazo ugyanazon egyetemi szintű folytatni. A kétlépcsős képz az egymásra épülő tanulmá kizárólag tanári szakon in zés Budapesten történik.)

A zenekultúra

A zeneművészeti főisko munkájával sokoldalú kapo tott ki a testvér főiskolákkel, Debrecen és Hajdú-Bih velődési intézményeivel. S kődés jellemzi a zeneiskola és főiskola kapcsolatát. Ok feladatokat vállalnak a kö zenetantítás minőségének f náraink és hallgatóink köz vesznek a debreceni MÁV S kar, a Csokonai Színház és dály Kórus munkájában.

Amatőr együttesek vezet jelenlegi és volt hallgatónk (pávok, úttörőzenekar, vállalat és termelőszövet amatőr zenekarok stb.). Ta tevékenységének jelentős r városunkhoz és megyénkhe

A zenei élet egyik központjává vált

ÍRTA: KEDVES TAMÁS IGAZGATÓ

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézet debreceni tagozata a Tiszántúli egyetlen felsőfokú zenészképző intézménye. Magyarországon hat hasonló funkciójú főiskolai intézmény működik: Budapesten, Debrecenben, Pécsen, Szegeden, Győrött és Miskolcon. A felsorolt tagozatok a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyetemi szintű szervezeti egységének vezetésével működnek tizenöt éve. 1966-ban a zeneművészeti szakközépiskolákban működő három éves szaktanárképző tagozatokat kivonták a középiskolai szervezeti keretből és a Zeneakadémiahoz csatolták. A hat főiskolai tagozat közel azonos feltételek között kezdte tevékenységét.

A főiskola új épülete

Tanárokat képeznek

A Hajdú-Bihar megyei és debreceni párt- és állami vezetők kezdeményezésére a debreceni főiskolai tagozat kiemelt fejlesztést kapott: 1974-től új épületben, korszerű feltételek között, megnövekedett hallgatói és tanári létszámmal működik. Ennek a fejlesztési programnak létrehozásában kiemelkedő szerepe volt Gulyás Györgynek, a debreceni Kodály Kórus alapító, vezető karnagyának, a debreceni főiskolai tagozat korábbi igazgatójának. A képzési idő jelenleg is csak három év, ami a legnagyobb erőfeszítések mellett sem hozhatja azokat az eredményeket, amelyek a következő években is dolgozó zenészek szakmai ismereteinek megalapozásához szükségesek.

A debreceni tagozat alapvető feladata, hogy a zenészképzés számára — minden működő tanszakra — tanárokat képezzen. A főiskolán a következő tanszakokon kezdhetik el tanulmányaikat azok a fiatalok, akik érettségi vizsgát tettek és a felvételi vizsgák követelményeinek megfelelően: zongora; hegedű, brácsa, cselló, gordon, gitár; fuvola, klarinét, oboa, fagott; trombita, harsona, kürt, tuba; ütő; magánének; zeneelmélet — szolfézs.

A felsorolt tanszakokon a rövid képzési idő ellenére, olyan zenész-tanárokat akarnak nevelni, akik munkásságuk során a permanens önfejlesztés modelljei lehetnek. A tanári hivatás betöltéséhez szükséges tanulmányokkal együtt a hangszeres tanszakok tanulói zenekari gyakorlatokon vesznek részt, a zongoristák tantárgyanként tanulják a lapróljátékot és a zongorakíséretet. Intézményünkben 82 tanár tanít, átlagosan 170 hallgató tanul. (Hallgatói átlagszámunk több mint Szeged, Miskolc, Győr hallgatólétszámának összege.)

Beiskolázási körzetünk Szolnok, Szabolcs-Szatmár, Hajdú-Bihar megye. Ugyanezen megyék zenész szakemberrel való ellátása fontos feladata a debreceni főiskolának. A kiemelt fejlesztés, a kiváló tárgyi és személyi feltételek, s az oktatás színvonala miatt az egész ország területéről évről évre egyre többen pályáznak hozzánk.

Az intézményfejlesztés új szintje következett 1980-ban, amikor a Zeneakadémia Egyetemi Tanácsa a kétlépcsős képzés megkezdése mellett döntött. Debrecenben, most első ízben lehetséges a főiskolai tanulmányok befejezése után, ugyanazon intézményben ugyanazon egyetemi szintű tanulmányokat folytatni. A kétlépcsős képzés — ahogyan ezt az egymásra épülő tanulmányokat nevezik — kizárólag tanári szakon indul. (Művészképzés Budapesten történik.)

A zenekultúra bázisa

A zeneművészeti főiskola oktató-nevelő munkájával sokoldalú kapcsolatokat alakított ki a testvér főiskolákkal, az egyetemekkel, Debrecen és Hajdú-Bihar zenei, köznevelődési intézményeivel. Szoros együttműködés jellemzi a zeneiskola, szakközépiskola és főiskola kapcsolatát. Oktatóink jelentős feladatokat vállalnak a közép- és alsófokú zenetanítás minőségének fejlesztésében. Tanáraink és hallgatóink közül többen részt vesznek a debreceni MÁV Szimfonikus Zenekar, a Csokonai Színház és a debreceni Kodály Kórus munkájában.

Amatőr együttesek vezetőjeként számos jelenlegi és volt hallgatónk tevékenykedik (Dávakör, ütőköri zenekar, iskolai énekkar, vállalati és termelőszövetkezeti kórusok, amatőr zenekarok stb.). Tanáraink művészeti tevékenységének jelentős része kapcsolódik városunkhoz és megyénkhez. Filharmoniai

hangverseny-szerepléseken túl népszerűek a klubkoncertek, amelyeknek többségét köznevelődési bizottságunk szakközépiskolás és szakmunkástanulók számára szervezi.

Oktatóink sokrétű feladatokat oldanak meg a zenepedagógiai szakosztály megyei, városi programjaiban, a Magyar Zeneművészek Szövetsége területi munkacsoportjában. A népi zene értékeinek megismerése, gyűjtése és szakszerű publikálása még jelenleg is feladat. Tanári irányítással hallgatóink rendszeresen részt vesznek gyűjtő utakon.

Hazánkban jelenleg a zenészképzés tanárok számára a leghatékonyabbnak minősíthető továbbképzési forma a debreceni főiskola. Három megye zenészképzési tanárainak négy év óta biztosított intenzív tanfolyamot, ennek keretén belül szervezett tehetségkutatót is folytatunk.

Sok zenészképzés, művelődési központba, iskolába, üdülőbe hívják koncertekre, előadásokra tanárainkat, hallgatóinkat. Népszerű kezdeményezés a különböző óvodákkal, általános és középiskolákkal kialakított együttműködés, amely a zenei ismeretek terjesztésének és élményforrásként kedvezően értékelhető.

A köznevelődési célú rendezvények annak az elvnek gyakorlati megvalósításai, hogy a korszerű zenetanárképzés a legigényesebb szakmai oktató-nevelő munka, a világnézetet formáló tevékenység, és a köznevelődési munka egysége. Ebben a tevékenységben kiemelkedő hallgatói együttesek a léánykar, zenekar, az ütős és rézfúvós együttes.

Túl az épületen

Oktatóink pedagógiai munkásságuk mellett sokrétű művészeti tevékenységet folytatnak. Vállalják kortárs alkotók műveinek előadását, úgy, hogy a mai magyar zeneszerzők művei mellett a világ minden részéről elérhető művekből sokat szólaltatnak meg; nagyméretű tablót alkotnak korunk valóságának zenei körképéből. A művészeti munka eredményeinek ismertetése még kezdetleges, ezért fordul elő, hogy több művésztanárunk határainkon kívül ismertebb, népszerűbb, mint itthon. Tapasztalatok bizonyítják, hogy művésztanáraink nagyobb szerepet vállalhatnak a nemzetközi koncertéletben — azonban ezt akadályozza a nemzetközi kapcsolatok monopol jellegű centralizáltsága.

A művészeti tevékenység mellett jelentős munkát végeznek tanáraink az oktatási tananyag korszerűsítésében is. Kutatási munkában jelentősek a népzene-, pszichológia-, interpretációelmélet, korszerű hangszeres metodikák eredményei.

Meggyőződésünk, hogy a zenei élet decentralizálásának gyakorlati lépései hatalmas lehetőségek feltárását jelenthetik a zeneművészet és zenével kapcsolatos kutatómunka számára. A nagy tradíciókkal rendelkező egyetemeink mögött a zenei felsőoktatás fél évszázados hátrányban van a nemzetközi munkamegosztásban való részvétel szempontjából.

A debreceni főiskolai tagozatot a gyorsütemű mennyiségi és minőségi fejlődés jellemzi. A magyarországi zenei élet vidéki központjainak fejlesztése érdekében azonban szükség van a főiskolai képzésre épülő egyetemi szint bővítésére. A képzés és nevelés folyamatos korszerűsítése feltételezi az intézmény nyitottságát, a városi, megyei és nemzetközi kapcsolatok bővítését. Korunkban fontos egy intézmény számára a nemzetközi munkamegosztásban elfoglalt hely, a külföldi szakmai értékelés, azonban a közvetlen, élő kapcsolatainkat, azok bővülését, tartalmi gazdagodását kiemelten fontosnak tartjuk.

(Folytatjuk)

Kultúra és mechanizmus

Magyarországon 1968-ban kezdődött meg a gazdasági reform bevezetése. A gazdasági mechanizmus áthátolta a gazdasági élet egészét, de ugyanakkor társadalmi, kulturális életünk szféráit érintetlenül hagyta. Mint ismeretes, a korábbi lényegesen nagyobb szerepet kaptak az ár-árú és piaci viszonyok. A kultúra és annak termékei nem tekinthetők árúnak a szocializmusban. Ennek következtében maradt változatlanul 1968 után minden kulturális életünk területén. A párt a kulturális forradalom vívmányainak megvédésére törekedett, illetve annak továbbvitelét célul tűzve továbbra is dotációt adott a filmgyártásnak, színházművészetünknek, a könyvkiadásnak és jelentős összegeket fordított kulturális célokra.

Az utóbbi időben azonban egyre többször vetik fel a közgazdászok a kérdést, fenntartható-e a jelenlegi állapot. Úgy vélik, a gazdasági reformnak a közeljövőben ki kell terjednie a kulturális élet egészére, illetve annak egyes területeire. Többen is megfogalmazták, hogy a kultúra nem tekinthető ugyan árúnak, de egyes termékei áruformában jelennek meg, árú jellegük van. Ebből következik, hogy a gazdasági szabályozóknak nagyobb szerepet kell kapniuk a kulturális életben. Példaként Marxot idézhetjük: ha egy kép a múzeumba kerül nem árú, de az az árú, ha azt a piacon értékesítik. Bizonyos értelemben árúnak jelenik meg a „kulturális piacon” a film, a könyv, s egyes esetekben más is. Ugyanakkor nem lehet alkalmazni és figyelembe venni a közgazdász terén a gazdasági szabályozókat, a közoktatás és annak eredményei nem válhatnak soha árúvá.

A gazdaságosság szerepe

Napjainkban a kulturális élet egészére nem terjedhetnek ki az árú, pénz és piaci viszonyok. Annál is inkább, mert a magyar fizetési rendszer megalkotásakor a negyvenes évek végén nem építették be a kulturális kiadásokra fordítandó pénzüsszeget. Azt az állam megtartotta és kulturális beruházásokra fordította. Ezt szükségessé tette, hogy a felszabadulást követő években az általános műveltségünk színvonala nem ígért garanciát arra, hogyha ez a pénz fizetés formájában jut el a dolgozókhöz, akkor azt a kulturális igényeik kielégítésére fordítják. Jelenleg változóban van a kép, emelkedett az általános műveltség hazánkban, de még most is bizonytalan lenne, ha felelőnk a fizetéseket, akkor a többletpénzt mire fordítanák az emberek. A pénz tehát, amit kulturális célokra kell fordítanunk az állami kasszában marad, s ebből fedezi a kulturális beruházásokat és kap dotációt a kulturális élet több területére.

Ugyanakkor törvényszerű, hogy a kulturális szféra egyes területein a mainál sokkal nagyobb szerepet játsszon a gazdaságosság. Ez elérhető bizonyos kulturális termékek árának emelésével, másrészt a megtakarítással. Azt hiszem, a magyar filmgyártásban a jövőben lényegesen nagyobb szerepet kellene játszania a gazdaságosságnak, mint korábban. Az utóbbi években rendkívüli módon megnőtt egy-egy film előállításának költsége, s a film „árának” csak töredéke térül meg a filmek eladása és forgalmazása után. Azt hiszem, kevés olyan területe van kulturális életünknek, ahol olyan pazarlás folyik, mint a filmgyártásban. Elképzelhetetlen, hogy egy tőkés producer olyan magas rezsiköltséget elfogadjon, mint amilyenek nálunk mindennaposak. A taxiszámlák, a motívumkeresések költségei, a díszletek és foltathatnánk a sort hallatlan mennyiségű pénz emésztésével — feleslegesen. Az árnyok illusztrálására csak egy példát: van olyan magyar film, amelynek a vesztesége felér egy jól működő tsz évi tisztá nyereségével. Persze gazdaságosabbá válhat filmgyártásunk akkor is, ha filmjeink látogatottabbak lesznek. Tehát a közönségigény is jobban ki kellene elégíteni. Itt bizonyos veszélyekkel is számolni kell és nem lehet cél az, hogy olyan filmek készüljenek, mint a Kojak Budapestben, csak azért, mert az ilyen jellegű alkotásokat milliók tekintik meg. De a jelenlegi egészenlétlen arányokon feltétlenül változtatni kellene.

Jelentős dotáció

Némileg hasonló a helyzet színházainknál is. A színházak a tőkés országokban is szubvencionálják az állam. Közismert, hogy ezek az intézmények nálunk is jelentős dotációt kapnak. Egy-egy színház belépőjegy valódi értéke 100–140 forint. A néző ennek csak töredékét fizeti. A jegyek árát emelni nyilvánvalóan nem lehet, de a produkció „előállítás” költségeit csökkenthetők. De vonatkoznak ezek a megállapítások a televízió egyes műsoraira is. A nagy anyagi ráfordítások nem eredményeznek olyan alkotásokat, amelyek valóban fontos, értékes szellemi tőkét képviselnek.

Különös helyzet foglalt el kulturális életünkben a képzőművészet. A szocialista átalakulás után az állam magára vállalta a mecenatúra szerepét. A zsűrizett és árazott képzőművészeti alkotásokat elsősorban festményeket — felvásárolta, s azok zömét a múzeumok raktáraiba kerültek, illetve a képcsarnokokba. A magas árak miatt magánosok csak nagyon kis számban vásárolnak és vásároltak nálunk képet. Így ezek a művek nem kerültek a piacra, arra pedig még kísérlet sem történt, hogy a mai magyar modern művészet alkotásai bekerüljenek a nemzetközi műkincs-kereskedelemben. A jövőben az állami szervek mellett bizonyos kevesebb képet tudnak majd vásárolni, kisebb összegeket támogatására fordítani. Ebből adódóan meg kellene találni a módját annak, hogy a magyar művészet jelenlegi értékei megjelenhessenek a nemzetközi művészeti élet piacán. Oktalanság attól félni, hogy így elvesznének nemzeti művészetünk értékei, mert nyilvánvalóan a képeknek csak kisebb hányada találna gazdára. De festőink, szobrászaink alkotásai révén ismerteretünk értékei, s megbecsülést szenvednek hazánkban is amellet, hogy ők maguk sem járnának rosszul.

Piaci körülmények

Az utóbbi években a megjelenő könyvek is egyre inkább magukon viselik az árújellegét. Ennek jele többek között a nyomdai árak következtébeni áremelkedés, hiszen az árúgy is alacsony írói honoráriumok nem változtak. Pedig a könyv az a kulturális termék, amely mégha áru formájában jelenik is meg, legkevésbé válhat árúvá. Elég, ha az irodalom emberformáló szerepére, a történelmi jellegű kiadványok szemléletformáló erejére, vagy az ismeretterjesztő, tudományos sorozatok fontosságára utalunk. A piaci körülmények viszont jobban érvényesülhetnek. Például meg kellene teremteni annak a módját, hogy a sikerkönyveket rövid idő alatt újra nyomják és azok kaphatók legyenek mindaddig, amíg kereslet van a piacon.

Sokan azt mondják, ha a piaci és gazdasági viszonyok döntő szerephez jutnak kulturális életünkben, akkor elvesznek a kulturális forradalom vívmányai. Így például csak szórakoztató bestsellerek jelennek meg és kommersz filmek készülnek. Valóban van ilyen veszély és súlyos hiba volna a kultúra minden területén érvényesíteni a gazdaságossági szempontokat. Az viszont kétségtelen, hogy a művészeti és kulturális életünkben szükségszerűen jelen kell lenni a mechanizmus elemeinek, mégpedig érezhetően. A pazarlást, a kulturális rezsiköltségek céltalan emelkedését, a szellemi tőke pazarlását aligha szükséges tovább tenni. Azt, hogy a mechanizmus szelleme jelen legyen kulturális életünkben azt szükségszerűvé teszi a jelenlegi gazdasági helyzet, de az is, hogy a reform nem szűkíthető le társadalmunk életének egy területére, hanem annak előbb-utóbb ki kell terjednie egészére is. Azt hiszem, kulturális életünk gazdasági diagnózisára szükség van, mert csak ennek alapján hozhatók meg azok a döntések, amelyek megfelelnek a kulturális forradalom céljának és a gazdasági reform szellemének.

Filep Tibor

SZABÓ LÁSZLÓ: DEBRECEN (RÉZKARC)

Éva, Ákos, Ildikó

„Éva, Ákos, Ildikó — csak gyerekek lenni jó...”
Ezt akartam írni egyszer,
mikor még hívó szemekkel
ámulatok a világra,
minden szépre tükröt tárva.

„Éva, Ákos, Ildikó — csak gyerekek lenni jó.”
Elnéztek egy régi képet,
rajta hárman, ti testvérek,
egy kert ölen mosolyogva,
egymás kezét, vállát fogva.

„Éva, Ákos, Ildikó — csak gyerekek lenni jó.”
En is ifjú apa voltam
akkor, s értetek harcoltam
mindennapi kenyerünkért,
otthonunkért, életünkért.

Éva, Ákos, Ildikó — minden elmúlt, ami jó.
A háború véres pokla
tört ránk is, ártatlanokra.
Úzve futottunk veletek,
hol találunk egy szigetet?

Éva, Ákos, Ildikó — hol van az illúzió?
Vállatokon a lét gondja,
ezt hordozzátok naponta,
mint mi valaha érteték...
Most már ti is felnőttek.

Éva, Ákos, Ildikó — csak gyerekek lenni jó.
Bár a világ nagyot vétett,
mégis megújul az élet:
nagyra nőnek az unokák,
kikben mi is élünk tovább.

Új miniatűrök

Fakuló színek

Már fakulnak a nyári színek,
ritkul a lomb, sárga, szöke.
Majd jön a dér, szakad a levél,
zörgő avar lesz belőle.

Naplemente

Oly szívszorító az a pillanat,
mikor eltűnik, kilobban a nap.
Egy kaján szellem fülembé súgja:
— Hátha neked már nem jön fel újra?

Az esti parkban

Soká elnézem az esti szürkületben
az óriás fákat; állnak rezdületlen.
Szél se moccanja most a tömör lombokat,
pihennek fészükön az alvó madarak.

Az ember ereje

Az ember az állatnál is többet kibír,
pedig sebére gyakran nincsen is ír.
Honnan az erő, a hit, a hatalom,
mellyel úrrá lesz kőn, fájdalmakon?

Kánaán?

Azt hirdették hajdan: itt van Kánaán.
Uraink dőzsöltek a dús lakomán;
de a rongyos Tiborc, ki szántott-vetett,
kenyér-szalonnából sem ett eleget.

SZABÓ LÁSZLÓ RÉZKARCAI

cigaretta, rágyújtott, s megkérdezte:
nem jól élnek?
— Hosszú história, csak untatnám
vele.
— Nem akarok tolokodni, de ha el-
mondaná, csak megisztna vele.
Egyébként hátha valami felidőződik:
Bodnár Ferenc vagyok.
— Az asszony sokáig nézett maga elé,
az arcán egy pillanatra felfénylött a
múlt derüje. Később azt mondta:
— Nyolc órákor végzek, ha van ked-
ve, várjon meg.
Negyed kilenckor az asszony leszá-
molt, átöltözött. Világoskék kosztümöt
vett fel, a férfi a presszó előtt várta.
— Hova megyünk?
— A Várköz utcába — mondta az
asszony, és beült az autóbába.
Egy benyilóban álltak meg, ott
hagyták a kocsi.
Gyümölcsökön mentek át, a ház-
hoz magas lépcsősor vezetett. Az ablak-
sötétek voltak, az asszony az elő-
szobában felgyújtotta a villanyt.
— Jóska nincs itthon?
— Az asszony elengedte maga mellett
a kérdést, kinyitotta a szoba ajtaját, a
kapcsolót felpöccintette.
— Újjon le, azonnal jövök. Az ajtó-
ban megállt, visszafordult, s egy pill-
lanatig meरेven nézte a férfit.
— Jóska börtönben van, egy éve
csukták be.
Italt hozott, apró poharakat tett az
asztalra.
— Látom, megdöbbenette a hír.
— Hát, szívesebben hallotám volna
valami vidámabbat is.
— A presszóban azt mondtam, hogy
hosszú história. Ha van kedve, most
végighallgathatja. De előbb egy kis
konyakot?
— Köszönöm, de még haza kell
mennem.
Az asszony ivott egy kortyot.
— Az a baj, hogy most már nem
szeretem.
— A börtön miatt?
— Annak semmi köze az érzéseim-
hez. Akkor én már érzelmileg rég el-
szakadtam tőle.
— Látja, ez tartott mindig vissza a
házasságtól. A félelem, hogy egyszer

bekövetkezik az elhidegülés, a kiáb-
rándulás. S attól kezdve már nincs
semmi értelme az egésznek.
— Maga nem nősült meg?
— Nem.
— Akkor nehezen értheti meg a fér-
fi-nő elhidegülésének a folyamatát.
— Minden regény ezt variálja.
— Más a könyvekből szerzett ismer-
ret. A hamu akkor a leghidegebb, ha
magunk égettük el a tüzet.
Később kávéhozott, kitöltötte, a
keze enyhén remegett.
— 1950-ben mentem férjhez Jóska-
hoz. Szerelemből, senki sem volt az
életemben. Az első csalódás akkor
ért. Tapintatra és gyöngédségre szá-
mítottam. S helyette — legyintett ki-
ábrándultan — mit kaptam? Üressé-
get, fájdalmat, megaláztatást. Leg-
alábbis én úgy éreztem.
— A házasságban — szólott közbe a
férfi — ez jóvátehető.
— Én is ebben reménykedtem. S
higgye el, nem voltam türelmetlen.
— S ha szókimondóan figyelmeztet?
— Próbáltam azt is.
— Nem elég bátorsággal.
— De mindig a várakozás és a vál-
tozás reményében.
— Következesebben kellett volna:
— Maga férfi, könnyen beszél. A nő
az együttlét helyzeteiben mégiscsak
kiszolgáltató. Csak nő tudja megér-
teni, hogy mit jelent az, amikor a tisz-
ta öröm mindig elsiklik mellette.
— Igaza van, ez a maguk területe.
— S pláne akkor, ha az ember mégis
terhes lesz.
— Gyereke is született?
— S ez volt a második csalódásom.
— Az, hogy szült?
— Az, hogy nem szülhettem. Mert
arra gondoltam, ha már így kell él-
nem, legalább lesz gyereke, s azzal
kárpótolom magam. Jóska megtiltotta,
hogy gyereket legyem.
— Hát ezt könnyű lett volna kivé-
deni.
— A harmadik csalódás nélkül?
— Jóska megcsalta?
— Pontosan következett.
— Miért nem vált el?

— Sajnos, csak megkésve. Előbb
még adtam magamnak egy szánalmas
lehetőséget.
— Rosszul tette.
— Azt hittem, hogy visszafizetek
valamit.
— A férfi nézte az asszonyt, tartotta a
cigaretta a kezében, nem tudott mit
mondani.
— Most megvet? — kérdezte az
asszony.
— Hova gondol. A nők egyetlen re-
ménye a fájdalom. Ha nem találják
meg önmagukat, abba kapaszkodnak
bele. Ha egy férfi megcsal egy nőt,
mit érez? Diadalt s valami nagyképű
hőstettet. A nő meg a legjobb esetben
is árvaságot.
— Akkor mit lehet tenni?
— Nem tudom. Hiszen, ha tudnám
a receptet...
Megitták a kávé, a férfi már az
ajtóban volt, amikor megkérdezte. S
Jóska mit csukták le?
— Sikkasztott. Sokat. Bünszövetke-
zetben.
A levegő lehült, a fák között ritkás
kód fehérlett, a birs érdes illata betöl-
tötte a kertet.
Lent állt a lépcsőn, látta, hogy az
asszony az ajtófélfának támaszkodik.
— Őrse volt roskadva.
— Feri — szólott utána az asszony, s
a hangján átütött a sírás közeli izgal-
ma — most hova megy?
— Nem tudom.
— És ha itt maradna? — kérdezte
bátortalanul.
A férfi visszament, átölelte, Anna fe-
je odabújt a vállgödörbe s most már
rázta a sírás, hosszán, visszavonhatat-
lanul. Érezte az asszony hajában a
gyermekkor édességét, mint egykor a
tarló melegét a délutánok mögött.
— Tudja — mondta csendesén —
mi egyben hasonlítunk egymásra.
— Nekünk semmi sem sikerült. Se az
élet, se a szerelem. Ami még megmar-
adt, legfeljebb az illúzió. Nekem ma-
ga az, aki volt valamikor. Ha most
én itt maradnék, azzal is le kellene
számolnom. Ezért megyek el, és ne
tartson önzőnek...

A következtetések hamisak

Hatvany Lajos valamennyi
összeütközését a hata-
lomal és a bírósággal nem
áll szándékomban részlete-
sen ismertetni. Csupán az
emigrációból való hazatéré-
se utáni nagy per eseményei-
ről lebbentjük fel néhány
pillanatra a fátylat, de ezt
sem a teljesség igényével.
Két különös ok is indokolja
a megemlékezést. Az egyik,
hogy a Hatvany hazatérése

utáni per történelmi jelentő-
ségű: kifejezi a Horthy-kor-
szak politikai és ideológiai-
szellemi hatalmának viszo-
nyát az emigrációhoz, az
emigráció haladó politikai-
irodalmi irányzataihoz. A
másik, hogy a két világhá-
ború közötti Magyarorszá-
gon lezajlott irodalmi perek
közül ez váltotta ki a legna-
gyobb nemzetközi visszah-
gót, legerőteljesebb tiltako-
zást.

20-án kelt levelét, amelyet
Hatvany védőjéhez írt. „A
rendkívül súlyos ítélet, ame-
lyet a Hatvany ellen indi-
tott bűnvádi eljárás során
hoztak, mélyen megrendített
engem és sok olyat, aki Né-
metország szellemi világához
tartozik. Hatvanyt személye-
sen és mint író is ismerem,
kivált *Das verundete Land*
című könyve révén, amely-
nek fájó hazaszeretete és
szenvédélyes panasza a Ma-
gyarországot ért sors fölött
maradandó hatást tett ránk,
s azt a közvetlen bizonyossá-
got szűrtem le belőle, hogy
ez az ember sohasem irhatott
olyasmint, amit hazája és nem-
zete becsmérleltének vélt,
vagy amivel ellenséges vál-
lalkozásokat akart volna ha-
zája és nemzete ellen föl-
idézni. Eppen ezért érthet-
len számomra, hogy egy
olyan perben, amelynek tár-
gya az ő hírlapírói tevékeny-
sége volt, ilyen ítélet hozat-
hatott.

Bűn vagy igazság?

Kezdjük a tényekkel.
Hatvany Lajos 1927. de-
cemberében hazatért közel
évtizedes emigrációjából,
Bécsből. A nyilvánossággal
Az Est december 9-i száma
közli a hírt, s másnap már
megjelentek Hatvany laká-
sán a detektívek. Erre ön-
ként jelentkezett a rendőr-
ség, ahol nyomban őrizet-
be is vették, noha csak a
következő napon rendelte el
a büntető törvényszék —
még 1923-ban kiadott vád-
írat alapján — letartóztatá-
sát hatrendbeli nemzetgyalá-
zás miatt.
A letartóztatást tiltakozó
hullám követte. Tiltakozó
levelet érkezett Bethlen
Istvánhoz többek között
osztrák és német íróktól. Az
alírók között az alábbi ne-
veket olvashatjuk: *Albert
Einstein, Theodor Wolf, Ger-
hart Hauptmann, Hugo von
Hofmannsthal, Ludwig Ful-
da, Thomas Mann, Heinrich
Mann, Stefan Zweig, Felix
Salten, Arthur Schnitzler,
Fritz von Unruh, Franz Wer-*

fel. A távirat szövege hang-
súlyozza, hogy Hatvany nem
követett el bűnt, csupán más-
ként gondolkodott és érzett.
Az idehaza annyira támadott
Das verundete Land című
német nyelven kiadott köny-
vet Európában rokonszenvet
keltett Magyarországot iránt.
Gerhart Hauptmann Ra-
pallóból külön táviratot is
küldött Hatvanynak a bört-
önbe ezzel a szöveggel:
„Egész szívvel kívánom peré-
nek jó kimenetelét és a ma-
gyar hazafiaknak a rehabili-
tációt.”
A főtárgyalásra 1928. feb-
ruár 1-én kerül sor dr. Tö-
rek Géza tanácsa előtt. Hat-
vany Lajost végül összbün-
tetésül 7 évi fegyházra, poli-
tikai jogainak ugyanilyen
tartamú felfüggesztésre íté-
lték. Mellébüntetéséül
15 000 pengő pénzbüntetésre,
amely 8 pengőnként 1-1
napi fogházra változtatható.
Kötelezték továbbá, hogy
fizessen be a magyar kincs-
tárnak 500 000 pengőt va-
gyoni elégtétel címén.

Az ítélet érthetetlen

Az ítélet megállapította,
újságcikkei nemcsak ebből a
szempontból voltak vesze-
delmesek, hanem az okból is,
mert fölöttebb alkalmasak
voltak arra, hogy az átcsa-
tott területeken élő és a
valóság megismerésétől el-
zárt magyarországnak a régi ha-
za iránt táplált érzését hátrá-
nyosan befolyásolják. Mind-
ezeken felül megvolt a káros
hatásuk Magyarország belső
ellenségei harci kedvének fo-
kozása, kitarásuknak és
reményeiknek erősítése kö-
rül is.”

Azonban a vádlott
újságcikkei nemcsak ebből a
szempontból voltak vesze-
delmesek, hanem az okból is,
mert fölöttebb alkalmasak
voltak arra, hogy az átcsa-
tott területeken élő és a
valóság megismerésétől el-
zárt magyarországnak a régi ha-
za iránt táplált érzését hátrá-
nyosan befolyásolják. Mind-
ezeken felül megvolt a káros
hatásuk Magyarország belső
ellenségei harci kedvének fo-
kozása, kitarásuknak és
reményeiknek erősítése kö-
rül is.”
Miért idéztük ilyen hosz-
szan az ítéletet?
Hogy idézhessük utána
Thomas Mann 1928. III. hó

A bíróság, közvetlen bi-
zonyítékok hiányában bizo-
nyítottak vette a vádat,
mely szerint Hatvany hírla-
pi cikkeiben azzal a céllal
becsmérlelte hazáját, hogy
külföldi hatalmakat ellensé-
ges lépésre indítson Ma-
gyarországot ellen, mert a ma-
gyar emigráció és annak
sajtója rendszeresen olyan
irányban működött, hogy az
ország valóságos belső álla-
potainak eltorzításával a
külföldet rászoritásuk ezek-
nek a tarthatatlan és vesze-
delmes állapotoknak — ha
kell — erőszakos megszünté-
tésére. Egyszerűen atból a
körülményből, hogy Hatvany
az emigrációnak tényezője
és sajtójának munkatársa
volt, arra következtettek,
hogy gyalázó cikkei ezt a
célú szolgálják. Erős meg-
győződésem szerint a vád s
a következtetések hamisak.

Hatvanynak külföldi bará-
tai — akikhez magam is min-
denképpen csatlakozom —
egyek annak tanúsításában,
hogy mindig Magyarországot
visszaállítására igyekezett
őket megnyerni, tekintet nél-
kül arra, vajon hazájának
pillanatnyi hatalmasai az ő
kívánságainak és eszményei-
nek megfelelő avagy ezekkel
ellentétes politikát folytat-
nak-e, és tekintet nélkül arra
is, vajon a magyar kormány
az ő irányában barátságos
vagy ellenséges érülettel vi-
seltetik-e?”

A főcserkész levele

Thomas Mann követelte,
hogy ezt a szörnyűséges íté-
letet helyezték hatályon ki-
vül. (Tiltakozott egyébként
Alfred Kerr is.) Van azon-
ban az ügynek egy másik
dokumentuma is. Az is le-
vél. *Felix Salten* és *Arthur
Schnitzler* táviratban szólí-
tották fel közbenjárásra *Ro-
themann* lordot, a kor ne-
ves nemzetközi személyisé-
gét, aki állítólag Magyaror-
szág nagy barátja, s tekin-
télyes nemzetközi férfiú
volt. A lord az alábbiakat
válaszolta az írónak: „Az
ügyben tudakozódva úgy ta-
lálom, hogy Hatvany bárra
azért szabták ki súlyos bü-
ntetést, mivel cikkeiben a
magyar kormány és a ma-
gyar nemzet ellen erőszakos
akcióit sürgetett. A magam
részéről igen kevés különb-
séget látok a tollaj és kard-
dal való hadakozás között.
Meg vagyok győződve, hogy
ha a nevezett úr személye-
sen vett volna részt valami-
lyen erőszakos cselekedet-
ben, akkor büntetése vitán
felül állana. Ha egy ilyen
erőszakos akcióban esetleg
tetten érik, akkor valószínű-
leg a helyszínen agyonlöt-
ték volna. Ezekben a súlyos
időben az írók végsőkig
menő önmegtartóztatást és
óvatosságot kötelesek irá-
sukaiban tanúsítani. Én, mint
olyan ember, aki a világon
valószínűleg a legnagyobb
publicitással bíró, a legsúlyo-
sabb ítéletek híve vagyok
azokkal az írőkkel szemben,
akik könnyedén küldenek
másokat olyan veszélybe,

amelyet maguk nem vállal-
nak, és akik tevékenységük-
kel tudatosan egyenletlensé-
get és esetleg forradalmat
igyekeznek szítani.”
A két levél magáért be-
szél.
S a per? Nos, fellebbezés
után, 1928. május 7-én a
tábla tárgyalta az ügyet.
(Közben Hatvany fogházban
ült.) Itt mondotta az utolsó
szó jogán Hatvany többek
között az alábbiakat: „Ide-
gen földet jártam. Beszél-
tem *Adyról, Aranyról, Kato-
náról, Szinyei Merséről, Bar-
tókáról, és az idegenek felém
suhintották a borzalmas szót:
Orgovány. Nem mondhatom
el azt a szörnyű fájdalmat,
amit ilyenkor éreztem. Én
újságíró voltam, és nem ma-
radhattam tétlenül. Írtam.
Néha talán túlságos tempe-
ramentummal, de akkor sem
azért, hogy egy jótanyit is
ártsak imádott hazámnak.”
A tábla dr. *Degré Miklós*
tanácsa az ítéleten enyhített,
Hatvanyt most 4 évi fegy-
háza és 250 000 pengő va-
gyoni elégtételre büntették.
Június 28-án pedig a kúria
dr. *Ráth Zsigmond* elnökle-
tével a helyszínen agyonlöt-
ték volna. Ezekben a súlyos
időben az írók végsőkig
menő önmegtartóztatást és
óvatosságot kötelesek irá-
sukaiban tanúsítani. Én, mint
olyan ember, aki a világon
valószínűleg a legnagyobb
publicitással bíró, a legsúlyo-
sabb ítéletek híve vagyok
azokkal az írőkkel szemben,
akik könnyedén küldenek
másokat olyan veszélybe,*

(Folytatjuk)
Bényei József

Együtt és egymásra vigyázva

Az úttörőcsapat immár több mint 3 évtizede éppen úgy hozzá tartozik az iskola életéhez, mint a tanítási órák, szakkörök, diákok, pedagógusok. Ez persze nem jelenti azt, hogy minden iskolában minztaszzerűen működik. Sok még a látszateredmény, sok lehetőség elsikkad, de az kétszegtelen, hogy az úttörőmunka vonzó, megbecsült tevékenység általános iskoláinkban.

Tulajdonképpen nem is erőlködnek most írni. Az igazat, ami a dolgok, a jelentések mögött van, ami iskolai és iskolán kívüli magatartásokban jelentkezik. Ott és akkor, mikor nincsen közelben a tanár, szülő, amikor egymás között vagytok.

Az úttörőélet alapötvényéből következik például az, hogy segítitek egymást, vigyáztok társaitokra, főként a kisebbekre és gyengébbekre. Nem a látványos dolgokra gondolok. Affél semmi kétségem sincs, hogy ha valamelyik társatokat baleset éri, akkor azonnal ott teremnek a vöröskeresztes úttörők. Ellátják a sebet és szükség szerint intézkednek, orvost, mentőt hívnak, hazakísérik sérült társukat, teszik, amire kötelességet vállaltak.

Iskolai balesetek

Csak hogy elgondolkoztok-e egyszer is azon, hogy mi okozza az iskolai baleseteket. Akad, ami kivédhető. A salakos, vagy sódoros iskolaudvaron focizás közben könnyen lemegy a „glazur”. A sérülés mégsem törvényeszerű, ha kíméletesen kergetitek a labdát. Akkor is, ha nem megy a játék, ha az ellenfél vezet, ha a másik csapat játékosai kakaskodnak. Az adok-kapok foci nem vezethet jóra. A durvaság semmiféle sportágban nem keverhető össze a keménységgel, az alattomosággal sem a nyílt sisakkal vívott, becsületes győzni akarással. Semmiféle cél, a raj vagy az osztály, de még az iskola érdeke sem szentesíti az eszközt.

Egy-egy iskolai közösségben óhatatlanul kialakulnak

kiseb-nagyobb csoportok, amelyeket a közös érdeklődési kör, valamilyen közös hobbi, vagy a közös drukkolás hoz és tart össze. Ez így is van rendjén — egészen addig, amíg az egyik vagy a másik csoport nem akarja a többiekre rákényszeríteni az izlést, véleményét. Ilyenkor aztán megkezdődik az áskálódás, jönnek a „kitolások”. A rosszul védett közös érdek lendíti útjára a fejesvonalzót. Az elmérgesedett légkörben robbannak ki azok a felnőttek számára érthetetlen verekedések, amelyek végén tényleg

senki sem tudja, hogy ki és miért kezdte, de a sérüléseket, a megrovásokat, már nehez meg nem történné tenni. A megelőzés az esetben is úttörő feladat. Még akkor kell közbelépni, az osztályfőnökök és rajvezetők és mindegyiknek a jobb érzésű társaitok segítségét kérni, amikor kialakulóban van a veszekedés, amikor még csak a mélyben izzik a parázs. Ez mégis csak célszerűbb — bár néha nehezebb, mint utólag bekötözni a sebeket, sinbe rakni az eltört kezét.

Úttörőbarátság

Az iskola mindennapos munkájában természetesen nem ezek a jellemző esetek. Sőt éppen arra van több lehetőség, hogy kölcsönösen segítitek egymást, különösen a gyengébbeket, kisebbeket. Nem lehet például minden tizenkét éves kislányból első osztályú úszó, vagy tornász, de arra, hogy valamennyien megtanuljatok úszni, vagy hogy minden úttörőcsapat elszájjátítsa a különböző sportágak alapismereteit, arra mindenütt megvan a lehetőség.

Az úttörőbarátság nem rekedhet meg az iskola falain belül. Az iskolába, hazafelé menet számtalan veszély fenyegeti különösen a kisebbeket. Könnyebb megtanulni kinek van elsőbbsége a zebrán a közlekedési jelzőlámpáknál, mint a gyakorlatban alkalmazni a tanult szabályokat. Igenis részölhettek arra a társaitokra, aki az elhangzott figyelmeztetések ellenére az utcán focizik, a görkoresolyával „közlekedik” a járművek számára biztosított helyen, életveszélyes bravúrokat csinál a játszótér hintáján. Amikor a baj megtörtént, már késő!

Megdöbbenő, hogy a közlekedési balesetek áldozatainak között évről évre növekszik a gyerekek száma. Tudom, hogy a közúti baleseteknél elsősorban a felnőttek a hibásak, de az autóbusz mögül kiugró, a forgalmas utcán kö-

rültekintés nélkül átrohanó gyerekek haláláért nemcsak ők okolhatók. Sok bajt, helyrehozhatatlan tragédiát megakadályozhatnánk azzal, ha mindegyikőtök vigyázna a vele együtt haladó társára, főként a kisebbekre. A közlekedési őrök nagyon eredményes munkát végeznek, de tevékenységük inkább csak az iskola környékére, a tanítás megkezdésének és befejezésének időszakára irányul. A lakótelepeken, iskolába menet már nincsenek ott, pedig a balesetek többsége az iskolán kívül következik be, ott van tehát szükség igazán elővigyázatra, egymás segítésére.

Örvendtes, hogy ismét kezd népszerűvé válni a kerékpározás. Csakhat a forgalomban kellően felszerelt kerékpárral lehet részt venni. A lámpák, fényvisszaverő prizmák, rossz fékkel cikázó fantombiciklik már sok bajt okoztak azoknak is, akik a nyeregbe ültek, de a gyanútlan járókelőknek, közülük is a nehezebben mozgó kisebbeknek.

Ezek a legsúlyosabb és remélhetőleg a ritkább esetek. Sokkal több az apróbb, játék közben, hazafelé menet előadódó sérülés. Számuk nagy mértékben csökkenthető, ha jobban vigyáztok, segítitek egymást. Józsiáékkal, figyelmességgel sok baj, baleset megelőzhető!

Vasvári Ferenc

A BÉKA ÉS VARJÚ

TIBETI MESE

Egyszer a varjú fogott egy szép, kövér békát, a csőrébe kapta, és fölrepült vele a szomszéd ház tetejére, hogy ott kényelmesen megegye. Azonban a varjú alig szállt le a háztetőre, a béka hangosan elkuncogta magát.

— Min nevezsz, Béka öcsém? — kérdezte a varjú.

— Ó, semmieség, Varjú nővérem — szöjt a béka —, ne is törődj vele, csak arra gondoltam, hogy szerencsére elég közel, pont itt ezen a tetőn lakik az apam, aki nagyon vad meg erős, és bizonyára bosszút áll értem, ha valami bajom esik.

Nem nagyon tetstett ez a varjunak és a biztonság kedvéért elugrált a fából készült eresz mellé, amelyik egy

szűk nyíláson engedte le a párkányon összegyűlt vizet. Itt megpihent egy kicsit, majd nekiállt, hogy följárja a békát, de az újra elkuncogta magát.

— Min nevezsz megint, Béka öcsém? — kérdezte a varjú.

— Oh, semmieség az egész, Varjú nővérem, szót sem érdemel — felelte a béka —, csak épp eszembe jutott, hogy a nagybátyám, aki tán még az apámnál is vadabb meg erősebb, pont ebben a lefolyóban lakik, és ha bárki az ártalmamra lenne, hát kevés esélye lenne arra, hogy megmeneküljön tőle.

Eléggé megrémült a varjú, miután ezt hallotta, és arra gondolt, hogy mindent egybevéve a legbiztosabb lenne otthagyni ezt a tetőt; újra fölkapta a békát, és letette a földre. Már épp nekiállt, hogy megegye, amikor a béka megszólalt.

— Oh, Varjú nővérem. Úgy veszem észre, hogy elég tompa a csőröd. Mielőtt nekiállnál, hogy megegyél, igazán illó lenne, hogy kifend egy kicsit. Odébb, azon a lapos kővön kényelmesen kifejeheted.

A varjú úgy vélte, hogy ez jó ötlet, és két-három ugrással megközelítette a követ, majd fenni kezdte a csőrét. Alighogy elfordult, a béka kétségbeesetten elugrott, egyenesen bele a kútba.

A varjú pedig, amint a csőrét eléggé kifente, visszajor-

(Migray Emőd fordítása)

Mindig kedves, türeimes, jószágos. Ha fáradtan hazamegy a suliból, jólesik a főzje. Ha intót hozol, megértően aláírja, s csak kicsit szid meg. Ha anyáék elmennek valahová, mindig vállalja, hogy veled maradj. Ha testvéred vagy te beteg vagy, gondoskodik rólad. Ha apa utazik, hajnalban is felkel, s reggelit ad, és még sorolhatnám.

S te? Sokszor turkál az éjszákban, ingerülten válaszolatsz, ha kérdez. Ráripakodsz, ha barátokkal játszol, s közben valamiért a közértebe küld. Unod, ha magyaráz, vagy iskolás koráról beszélsz... „bezzeg az én időmben”.

De gondolj bele: a Nagy is érzékeny. Ne ki is fáj, ha ingerült vagy, nem segítesz, s igen csúnya, ha leinted.

Igazad van, hogy nehéz a játékot abba hagyni, ha arra kér, menj vásárolni. Pedig egyszerű a megoldás, mielőtt játékba kezdesz a barátokkal, kérdezd meg, nem kelle a boltba menni. Meleglődd, ha így teszel, meglepetés, kedvenc süteményed, fagyalt, finom uszonna lesz Nagyitól a köszönet. S még anyuék előtt is „kiáll” barátaidért — „...rendes gyerekek azok”.

Örülj, ha finom ebéddel vár, s dicséred ízeiket, még akkor is, ha nem a kedvencedet főzte.

Ha este a tévé elé ültök, ne várd, hogy átadja a helyét, hogy te jobban láss. Vedd észre, hogy fáj a lába, tégy oda párnát, fejezd ki együttérződésed!

Mikor gyermekkoráról beszélsz, ne intsd le — „...ugyan, Nagyikám, azok az idők már elmúltak... vagy te ehhez nem értesz”. Ez csúnya dolog. Hidd el, érdekes is lehet számodra, amit mond. Tanulhatsz tőle régi gyermekjátékokat, meséket, történeteket. Megtudhatod, hogyan éltek akkor az emberek, mivel foglalkoztak, hogyan öltözöttek, szórakoztak. Megtanulhatsz régi, szép magyar kifejezéseket, csak érdeklődj, s legyen türelmed hallgatni őket.

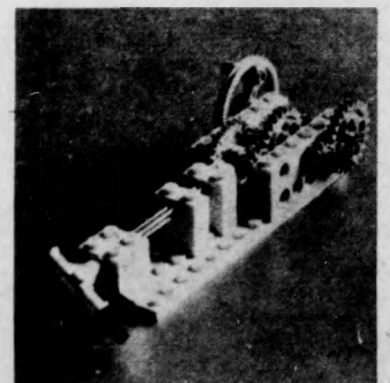
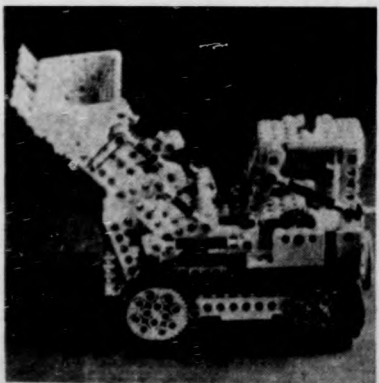
S ha a Nagy esetleg nem is tudja, hogyan kell interurbán telefonálni, ha nem ért a kazettás magnó kezeléséhez, ha nem ismeri a polbeaténekeseket; tud valami mást, amit még te nem tudsz: dolgozni, gondoskodni a családról, gyerekeket nevelni.

Segíts neki, hogy a technikai dolgokhoz értsen. Hiszen ő is fogta a kezét, amikor járt tanultál, kiigazította beszédedet kiskorodban, segítette leírni az első betűket, mesélt elalvás előtt... mindig számíthattál rá.

Gondolj arra, hogy ő átadja nektek, amit tud; felnevelte apud vagy anyud; küzdött azért, amit úgy hívnak: család. S te ettől a családtól olyat kapsz, amit majd a saját családodnak adhatasz tovább. Most éreze, hogy tiszteled őt ezért. Ne akkor gondolj majd ezekre, mikor ő már nem lesz melletted, csak borzasztóan fog hiányozni.

(H. E.)

A játékok játéka: a LEGO

Az ajándékozás ünnepeinek — mikulás, karácsony — közeledtével mind többen járják a játékboltokat, hogy gyermeküknek, unokáiknak LEGO építőjátékokat vegyenek. Noha ez a műanyagból öntött, kőformájú gombjakkal kapcsolódó rakosgató általában hiánycikk, mégis kevés olyan család van, ahol ne lenne legalább egy kis doboznyi alkatrész belőle.

Legóznak tehát nálunk is az apróságok, egymásba patogatják a legkülönbözőbb elemeket, és igyekvésük során dehogyan gondolnak arra, hogy vajon ezt a világszerre népszerű játékszer mikor és ki ötlötte ki.

Nos, akit érdekel, az most megtudhatja, hogy a LEGO létrejötté egyrészt az 1930-as évek gazdasági válságának, másrészt személy szerint a dániai Ole Kirk Christiansen ácsmesternek köszönhető, aki — lévén munkanélküli — jobb híján olyan fajtékot fabrikálásával ültette agyon az idejét, amelyek kicsi gombjakkal segítségével egymáshoz tapadnak.

E derék mester annak idején meg is határozta talalmányának eszmei értékét, és úgy fogalmazott, hogy szandéka szerint a kiskoriúakal az alkotás lehetőségéhez akarta juttatni, mégpedig azért, mert — úgymond — sokkal gazdagabb és fantasztikusabb világot fognak ők felépíteni e gyakorlás

után, mint amit bárki valaha is elképzelt.

Christiansen előbb kockákat metszgetett, majd állatfigurák elemei kerültek ki bicskájával. Közben pedig arra is jutott ideje, hogy el-tűnődjön: ezeket az egymáshoz passzitható részecskéket hogyan nevezze el. Lévén nemcsak találékony, de szellemes és művelt ember is, a LEGO szót választotta, mert ez egyrészt a dán leg godt — azaz játssz jól! — szókettést sűrítte magába, másrészt pedig a latin lego — össze-gyűjt, összerak — igét ismétli meg.

A dán ács igyekezetének hamar híre ment. Vevőket követett a billundi műhelyben, és a gazdasági válság ellenére hamarosan fel-tucatnyi alkalmazottat is foglalkoztathatott. Ezek mindegyikének meg kellett tanulnia a Christiansen-féle jelszót, amely szerint „A legjobb sem túl jó!”

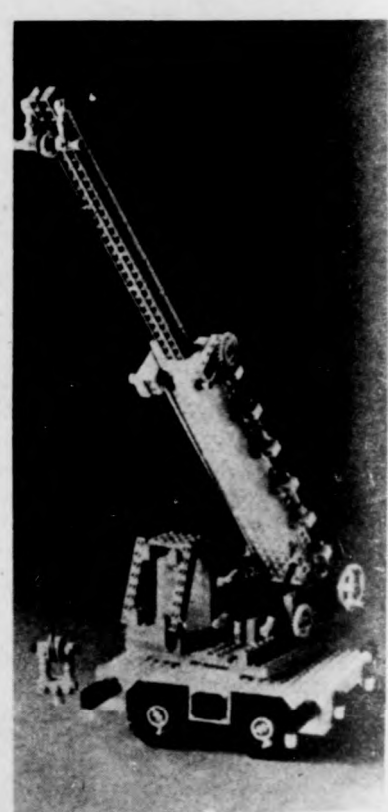
A munkanélküli famives ötletét fia, Gottfried fejlesztette tovább. Ő szinte kamaszkorától vett részt a mind népesebb játékgyártó műhely munkájában, és azt is neki köszönhetjük, hogy ma már a műanyagok egész sorát használják a LEGO-gyárak. Előbb a cellulózacetátot sajtolták, majd az ún. ABS-polimer került az öntőformákba.

Az okos apa okos utóda nemrég így nyilatkozott, amikor a legőzés hasonlitha-

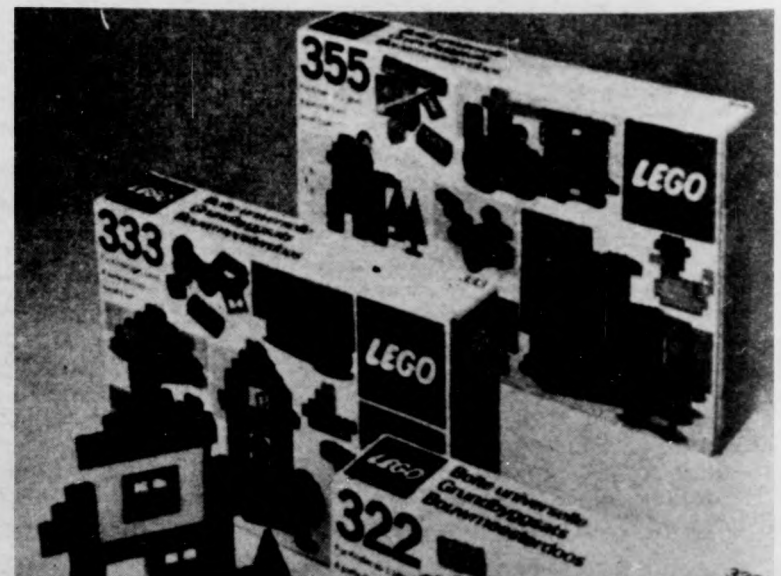
atlan örömeiről kérdezték: „... a gyermekek igénylik, hogy játékok közben a saját világukat alkothassák meg”.

Vélekedése kétségkívül igaz, mert a LEGO építőjáték újabb és újabb családjának darabjai nem mások, mint olyan alkatrészek, amelyekből a képzelet tüneményeit ugyanúgy össze lehet eská-bálni, mint a valóságos világ tárgyait, alakjait.

Mi tehát a LEGO? A variációs lehetőségek tárháza, a gyermeki fantázia megmozdítója, a tervező és teremtő szellem iskolája. Bárha nemcsak keresni kellene ezt az összerakósít, de valógatni is lehetne belőle a fentebb említett ünnepek okán!

A. L.

Egy ízben, amikor A pus éppen gazdájának szjében dolgozott, és a kasról és a bárányról sz legközelebbi meséjén gonkodott, az arkhónok hí-ták.

— Ide hallgass, Aesopus mondták.

— Igenis! — felelte A pus, ahogyan ez esetben laszolni illett.

— Akadémikus cím tünettünk ki, és felvesz a Hellén Tudományos A demia állományába.

— Semmi kedvem, A akadémikus legyek — fe-tet csodálkozva Aesopus.

— De mi már határoz hoztunk erről! — válasza csodálkozva az arkhónok.

— De tulajdonképpen csinálók majd az akadé-án? Ki látott olyat, hogy szatíraíró akadémiai res tag legyen?!

— Erre is gondoltam Szótárat fogsz készíteni.

— Én? Szótárat?!

— Tudod, a te állatn id annyira népszerűek, s az emberek mindenütt nyelveden beszélnek. E

A szétloló sohasem Az argonauta

Nem elég, hogy s ságban, az is fontos, ne hasson rád. Arkhimédész elves

Elcsépelte igazságét pelnek. Csak olyanét elcsépelte.

„Többet azután ne Felirat egy óegyipt

Ha magad nem ért meg rá másokat.

Az elvtelenség: ne hanem az elvek bősé

A nyúl sohasem r erdő doktorának.

Ne fogjatok varjak meg az ökológiai eg

Budapesten a Pataki István Művelődési Központban rendezték meg a bűvös kockát forgatók országos versenyt

Mi az igazság Aesopus haláláról?

ÍRTA: RADOJ RALIN

Egy ízben, amikor Aesopus éppen gazdájának szőlőjében dolgozott, és a farkasról és a bányáról szóló, legközelebbi meséjén gondolkodott, az arkhónok hívták.

— Ide hallgass, Aesopus — mondták.

— Igenis! — felelte Aesopus, ahogyan ez esetben válaszolni illett.

— Akadémikus címmel tüntetünk ki, és felvesszük a Hellén Tudományos Akadémia állományába.

— Semmi kedvem, hogy akadémikus legyek — felelte csodálkozva Aesopus.

— De mi már határozatot hoztunk erről! — válaszolták csodálkozva az arkhónok.

— De tulajdonképpen mit csinálunk majd az akadémián? Ki látott olyat, hogy egy szatiríró akadémiai rendes tag legyen?!

— Erre is gondoltunk... Szótárat fogsz készíteni.

— En? Szótárat?!

— Tudod, a te állatmeséid annyira népszerűek, hogy az emberek mindenütt a te nyelveden beszélnek. Ezért

nem tudunk mi közös nyelvet találni a néppel. Hát te most összeállítod nekünk az aesopusi nyelv szótárát, és akkor mi megtudhatjuk, miről gondolkoznak tulajdonképpen az emberek, s akkor a nép akarata és kívánsága szerint cselekedhetünk.

— És a mesék?

— A mesék? He-he-he... Csak írogasd őket. Senki sem akadályoz benne.

— Hát ha közös nyelvet igyekeztek találni a néppel, akkor ez egészen más dolog! — állott rá Aesopus, és akadémikus lett.

Szorgalmas ember volt, és hamarosan összeállította az aesopusi nyelv több kötetes szótárát.

Ezt a nyelvet elsajátították az arkhónok, a sztratokraták, a bürokraták, a papok és a bírák, a jogarhordozók, a testőrök és más alkalmazottak. Megtanulták az aesopusi nyelvet, és mihelyt meghallották, hogy valaki ezen beszél, nyomban felismerték az illető titkos gondolatait, rájöttek, milyen titkos fejfájás kínozza,

és legott megszabadították tőle. A fejével együtt.

Miután pedig a lakosság egyik fele megszabadult a fájdalomtól, a másik fele önként lemondott az aesopusi nyelvről.

És az arkhónok megint az egész néppel közös nyelvet találtak.

Ezután ismét hívták Aesopust:

— Újabbban a nép egészen elfelejtette az aesopusi nyelvet. Kiderült, hogy a te nyelved, Aesopus, rövid életű, pillanatnyi nyelv, ezért tovább dolgozni a szótáron felesleges. A szóban forgó időszakban azonban hasznos szolgálatot teljesítettél, és mi elhatároztuk, hogy megtartunk a státusban. Így csak a meséidet, he-he-he. Senki sem akadályoz benne, he-he-he!...

— Ez akkor Aesopus felmászott egy sziklára és a mélybe vetette magát.

— Ez az igazság — így halt meg Aesopus.

Minden egyéb — mese.

(Fordította: Gellért György)

Hallottuk valahol

— Már olyan régóta jártok együtt, miért nem házasodtok össze?

— Mert olyan jól megértjük egymást!

...

— Észrevettem, hogy a páncélszekrényből 10 ezer dollár hiányzik — mondja a cégtulajdonos a társának.

— Rajtam és rajtam kívül senkinek nincs kulcsa a páncélszekrényhez!

— Akkor mind a ketten beteszünk 5—5 ezret, azután ne beszéljünk többet a dologról!

...

— Drágám — mondja a gazdag vőlegény menyasszonyának —, elhatároztam, hogy ha összeházasodunk, rád iratom a házamat, és életbiztosítást is kötök a legnagyobb összegre, arra az esetre, ha meghalnék. Azt akarom, hogy mindened meglegyen.

— Milyen jó vagy — mondja a menyasszony. — De mi van akkor, ha nem halsz meg?

...

Jim Claviston mindenét elveszítette a tőzsdén. Hogy valamiből megéljen, fagyaltot kezd árulni. Eppen a Manhattan City Bank előtt választja ki magának az erre alkalmas helyet.

— Na, hogy megy a sorod? — kérdezi tőle egyszer egy arra haladó régi barátja.

— Nagyszerűen!

— Igazán? Akkor adj kölcsön tíz dollárt.

— Szívesen adnék, de nem tehetem... Tudod, szerződése van a bankkal. En nem kölcsönzök pénzt, ő pedig nem árul fagyaltot.

...

Egy amerikai Olaszországban közlekedési szabálysértést követ el. A rendőr megállítja és felszólítja, hogy tegyen írásbeli nyilatkozatot arról, mi történt.

— Hiszen éppen csak hogy beszélek olaszul — védekezik a turista —, hogy tudnék akkor írni!

— Ebben az esetben kénytelen vagyok önt letartóztatni.

— Akkor talán mégis inkább adjon egy darab papírt és megpróbálom — mondja az amerikai, majd a papírt kettéhajtja és belecusztat egy tízdolláros bankjegyet.

— Na látja — mondja biztatóan a rendőr. — Azt mondja, hogy nem tud olaszul írni, és a felét már le is írta!

...

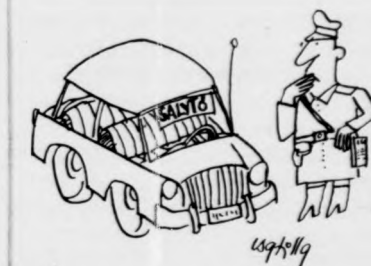
CSÁTH ATTILA KARIKATÚRAI

Újságíró

Sajtónapl újságíró

Valami gyanús

BOSZEN BOSZEV:

Az örökös kézipumpa

NEM TUDOMÁNYOS — FANTASZTIKUS TÖRTÉNET

A város főutcája fölött három méterrel száguldoztak a légpárnás autók, úgy, ahogyan a KRESZ előírja.

Az egyik épp a város közepén megállt, és a vezető, anélkül, hogy a hallhatatlan infrahangú dudákra ügyet vetett volna, nekiállt, hogy fölpumpálja a leeresztett légpárnát, és látszott, hogy igyekszik a munkát mielőbb befejezni.

Meg is volt rá az oka, mert Viktor Sztanojev — a Csillagközi Utazások Felsőfokú Főiskolájának a tanára — a saját előadására sietett.

A segélyszolgálat megjelentő helikoptere meglepette üdvözlésképp a légszavart, egy kampóval fölemelte a professzort, és hamarosan lerakta a Főiskola tetejére.

A professzor a légi út után rendbe szedte magát, és lement az előadóterembe.

A padosorokban már türelmetlenül várták a holnap kozmonautái. A professzor rámosolygott a fiatalokra, és elkezdte az előadását:

— Ma nagyon fontos dologról, a BAZ típusú csillaghajó építéséről és üzemeltetéséről fogok önöknek beszélni. Hogyan tartsam meg az előadást — alvás közbeni módszerrel, vagy hagyományos módon?

Az előadóterem mennyezetén zöld és piros lámpácskák gyulladtak ki — jelezve a hallgatók véleményét. De bárhogyan alakult, a professzor így folytatta:

— Rendben van, az előadást kombinálva adom elő. Aki az álom közbeni tanulást helyezi előtérbe — kapcsolódjon be a tudatalatti ér-

zékelés hálózatába, és aludjon el.

Néhány perc múltán ütemes hortyogás töltötte be az előadótermet.

— Most pedig — folytatta a professzor, és azok felé fordult, akik az ébren való hallgatást választották — ma megvizsgáljuk a BAZ belső szerkezetét.

Az előadóterem tetején újabb lámpák villogtak — a BAZ tervrajza: különböző színű huzalok kuszálódtak egymásba, és kirajzolták a fűtőanyag és a végtermék útját, a professzor pálciája pedig elindult a kirajzoló terv bonyolult cirkalmain.

A séma után formulák tucatjai tűntek elő, és a hallgatók — az alvók és az ébrenlevők egyaránt — nagy igyekezettel raktározták el mindent az emlékezetükben.

Azután a csillaghajó különböző részei jelentek meg, hisz az egyszerű egybekövacsolt kocogó is több száz alkatrészből állt. Igaz, hogy bonyolult szerkezet volt, de a holnap űrhajósainak uralkodni kellett rajta.

A szerviz már rég kicserélte a professzor kocsijának a párnáját, a „Sampoan” mesterséges nap már régóta fölkel, de a professzor csak beszélt és beszélt. Hirtelen az órájára pillantott, és mikor látta, hogy már csak tíz perce maradt, köhintett, kis szünetet tartott, majd folytatta:

— Most pedig ismertetem a rakéta űzvédelmi berendezéseit. Amennyire ismeretes számunkra, ott valamilyen utramodern tűzoltó szerkezetet van beépítve, de az sajnos nem fért bele a tananyagba.

A tananyagban egy másik készülék szerepel. Itt ez az aggregát, amit látnak, az úgynevezett kézi permetező-tartály.

A professzor néhány energikus mozdulattal vizet csiholt a készülékből, és a sugár ráfröccsent az alvókra, akik kinyitották a szemüket.

— Van egyéb tűzoltókészülék is, de az — ki tudja miért — nem működik, lehet, hogy nem is alkalmazható. Tűz esetén a csillaghajóban hathatós eszközök csak a tűzoltó és a lapát is — valamikor még meg kell mutatnom ezeknek a szerkezeteknek a használatát is.

Az előadóteremben két fény áradt el, amely az óra végét jelezte.

A professzor elhagyta a termet, és az érdekes előadásról hazafelé tartó diákok felajzottan vitatták a kocogót és a különleges tűzoltókészüléket.

— Ez kóhalmány — mondják majd azok, akik idáig olvassák a leírtakat. — Ilyesmi sohasem történhet meg.

— Nem vitatkozom önökkel. Csak azt mondom, hogy sok főiskolánkon, ahol a holnap szacembereit, a csaknem kozmikus technika irányítóit oktatják, a bonyolult formulákon kívül — csupán néhány egészen egyszerű tűzvédelmi eszközt mutatnak be, amelyeket senki sem fog használni.

Akkor miért elképzelhetetlen, hogy a kézi permetező túléli a századokat, és piros teste majd a kozmikus intézmények előadótermeiben is felvillan?

Migray Emőd fordítása

AFORIZMÁK

A széltoló sohasem halad jó széllel.
Az argonauták hajónaplójából

Nem elég, hogy súlyod van a társaságban, az is fontos, hogy a taszító erő ne hasson rád.
Arkhimédész elveszett kézírataiból

Elcsépelet igazságért senkit sem csépelenek. Csak olyanért, amely még nem elcsépelet.
Elcsépelet közhely

„Többet azután nem firkálsz!”
Felirat egy óegyiptomi névtelen szerző szarkofágján

Ha magad nem értesz hozzá — taníts meg rá másokat.

Az elvtelenség: nem az elvek hiánya, hanem az elvek bősége.

A nyúl sohasem nevezi a farkast az erdő doktorának.

Ne fogjatosk varjakat — ne bontsátok meg az ökológiai egyensúlyt!

Legkönnyebb olyan tanúkat találni, akik semmit sem láttak.

A teherhordó mellett mindig könnyű a járás!

Nincs olyan elkoptatott téma, amelyet ne lehetne tovább koptatni.

Bármivel töltés kedvét a gyermek — csak a családi életbe ne avatkozzon bele!

A bölcsességfog: atavizmus, amely azokra a régi időkre emlékeztet, amikor a bölcsék még harapni tudtak.
Egy antropológiai leletekről szóló beszámoló

Az igazi vezető számára egyáltalán nem feltétlenül szükséges, hogy hét országra szóló zseni legyen. Elég, ha hét olyan munkatársa van, aki ellátja a feladatát.
„A menedzserek művészete” című könyvből

Akiről utcát neveztek el Debrecenben

Keresszegi Herman István

A Csapókerk egyik utcája zsigeli a Keresszegi H. István (?-1641) ref. püspök, egyházi író nevét. Keresszegi a Kollégium növendéke volt, 1612-ben szeniori tisztséget is viselt. Teológiai gondolkodását 1613 őszétől kezdve a marburgi, heidelbergi egyetemeknek ortodoxiát képviselő professzorai alakították. Az újabb teológiai irányzatok felé fordult holland és angol egyetemekre nem jutott el. Ez magyarázza, hogy egyházkormányzó és irodalmi működésére egyaránt a konzervatív felfogás nyomta rá bélyegét.

1616-ban zilahi lelkész, 1620-ban a szilágyi egyházmegye esperese lett, majd 1629-ben a tiszántúli egyházkerület püspöke. Püspöki szolgálatának kezdetére esett a magyarországi puritán mozgalom megindulása, melyben az egyház békéjének veszélyeztetését látta. Javaslatát alapján mondta ki az 1638-i debreceni zsinat, hogy a külföldről hazatért lelkészekkel szemben az egyház állást csak abban az esetben foglalhat, ha ortodox értelmű esküt tesznek. 1640-ben kiadott két-kétfelvényes prédikációi elején található kátézis egyrészt a kátézis kombinációja Huszár Dávid és Szenci Molnár Albert szövegének. Különböző kiadványai az első igazi kátémagyarázat. („Az keresztényi hitnek ágazatiról való Praedikációknak Tár-Háza, a Német országi Rhén-Platinátus-beli Orthodox Catechesisnek rendi szerzője. Keresszegi Hermann Istvánnak munkája által az egygyűveknek közönséges hasznokra ki-botsáttatott Váradon. Nyomatott Fekete István uram költésén, Szenci K. Ábrahám által, 1640.”) Művét a szerző „büszkeséges komajj”-nak, Fekete István főbírónak ajánlotta, aki fedezte a kiadás költségeit. A kátézis magyarázatával kapcsolatos mintegy 200 prédikációt írt az 1600-as években az ortodoxiát először a templomban mondta el, s csak azután adta ki egy 1090 lapot meghaladó kötetben. Ez volt az első teljes és rendszeres prédikációkban való feldolgozása a heidelbergi kátézisnek, „a prédikációkban levő atyafiak a híveknek hasznokra lehetnének.”

Keresszegi prédikációiban a református ortodoxiát élesen elhatárolta a római katolikusok, anabaptisták, lutheránusok hittételeitől. Dogmatikai merevsége vitairatok szerkesztésére ösztönözte ugyan, de a társadalmi problémákkal szemben sem maradt érzéketlen. Bántották a társadalmi egyenlőtlenségekkel adódó disszidenciák. Bírálatainak ostaráival vágott végig a jobbágyságot sanyargató földesurak, urasorsok hátán. Buzdított ugyan a felsőbbégre való engedelmességre, de megjelölte az engedelmesség határát is. „Kérjük a külső békességet is, mert tudgyuk hogy háborúságban nintsen semmi idősség. Egy szóval, a hadakozásban embernek minden állapottya keserű epe, és mérég.” Nagy emberismeretét etikai tanításaival együtt művészi fokon tudta a gyakorlati életbe beépíteni.

Ő mondott gyászbeszédet Bethlen Gaborné, Károlyi Zsuzsanna temetésén (1624). Temetési pompa címen halotti beszédei jelentek meg (1632). A keresztényi hitnek ágazatiról való prédikációknak tárháza c. prédikációgyűjtőmánya Debrecenben került kiadásra 1640-ben. A hit és jószág cselekedetek tündöklő példájáról c. prédikáció köteté is debreceni kiadvány (1635). Kiadta Margitai Láni Péternek (?-1629) hátrahagyott halotti beszédeit (1632), s Gönczy Kovács György püspök nánonkönyvét (1633) a közszinatok 1597-1633 között alkotott egyházi törvényeivel együtt.

Dr. Nyakas László

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

A fogápolásról

Az elmúlt évek novemberi „fogászati hónapjai” során olvasott és hallott, hasonló témájú cikkek és előadások után joggal hihetjük, hogy a fogszuvasodás és fogelgyógyulás megelőzésének kérdéséről már eleget olvastak, hallottak. A „lakosság szájában” tapasztalható viszonyok ismeretében viszont sajnos azt kell mondanunk, hogy még mindig nem eleget, vagy nem eléggé meggyőzően beszéltünk a témáról. Sok esetben az illetékes szakemberek sem ismerik eléggé ezzel kapcsolatos feladataikat. Erre egy példa: a fogászati megelőzési módszerek rendszeres és helyes elsajátítása szempontjából legfontosabb korosztály: a gyermekek által naponta látott és igen kedvelt tv-maci sem ismeri a helyes fogápolás legfontosabb mozzanatát, jóllehet, az elmúlt évben — talán éppen az őszi fogászati hónap hatására — nagyon sokat fejlődött.

A fog szuvasodásához időre és még két dolog együttes előfordulására van szükség: 1. baktériumra, amely mindenütt, így a szájban is mindig megtalálható, de a fogszuvasodás szempontjából jelentős mennyiségben csak a fogak rejtett, nehezen tisztuló és tisztítható felszínein, réseiben lerakódó lepedékekben szaporodhat meg. 2. Másrészt olyan tápanyagokra, amelyek lebontása révén a baktériumok savat termelnek, ami a termelődes helyén, a lepedék alatt lassabban vagy gyorsabban, de kímárja a fogat és egyre nagyobb üreget alakít ki abban. Ezek a bizonyos tápanyagok az ún. szénhidrátok, azok közül is főként a könnyebben bomló cukrok: azaz általában az édesipari termékek.

A fogak elvesztését okozó másik igen fontos betegség: a fogelgyógyulás, az ún. foggyógybetegség (ínyorvadás) létrejöttéhez ugyancsak ezek a tényezők szükségesek, de ez esetben a tápanyagoknak is

és a baktériumoknak is más szerepük van. A végeredmény azonban ugyanaz: a fogak elvesztése. A védekezés is hasonló. A lepedék, azaz a baktériumok eltávolítása vonatkozásában pedig teljesen azonos.

Tanácsaink röviden a következők: étkezéseink során tartózkodjunk a túlzott, és főként állandó, folyamatos cukorfogyasztástól, keksz-éveztől. Étkezéseinkben tartsonk rendet. A lepedék képződését, és bennük a baktériumok felszaporodását — közvetlenül az étkezés befejezése után helyesen kivitelezett száj- és fogápolással az ételmaradékok tökéletes eltávolítása révén akadályozzuk meg. Ez egyúttal azt is biztosítja, hogy az előző hiányos vagy elmaradt fogmosás miatt mégis keletkezett lepedéket is eltávolítsuk.

Az eredmény láttán azonban azt kell mondanunk, hogy ezek betartása, rendszeres és helyes kivitelezése sokszor a legjobb indulat mellett is megvalósíthatatlannak tűnik.

Használt evőeszközeinket törvényszerűen, általában közvetlenül a használatbavétel után elmoszuk. Ugyanez az elv a rágást végző fogainkra, mint rágóeszközre az emberek nagy többségében még tudatilag sem épült be.

Tanácsaink a gyakorlat nyelvére lefordítva — a leggyakoribb hibák tükrében — azt jelentik, hogy a lehetőséghez mérten csökkenteni kell a cukorfogyasztás mértékét, vállalva annak ódíumát is, hogy pl. a cukorkák ajándékozók ma még általában megsértődnek, ha az édeseséget visszautasítjuk. Sajnos sok esetben már itt megbukik a védekezés, mert sokan egyszerűen nem vállalják, hogy ily módon a nagyszülőket, rokonokat, ismerősöket netalán megsértsek. Rendkívül káros a gyermek fogaira a ma meglehetősen divatos, állandó cukros teatztás. Alapvetően meg kellene változtatni az

étkezési és az azzal kapcsolatos ajándékozási szokásainkat, és gyermekeinket időben meg kellene tanítanunk a helyes száj- és fogápolásra.

A helyes fogápoláshoz fluor tartalmú fogkrémre, nem túl nagy, nem is túl kicsi, kellően sűrű, nem túl vastag, és nem túl kemény, de nem is túl puha sórtéjű fogkefére, lehetőleg folyóvízre, de minimálisan egy-két pohár vízre, alkalmás helyiségre, kellő időre, a környezet példájára, valamint a helyes szájápolás technikájának, a száj- és fogápolás szükségességének ismeretéről van szükség.

Milyen is a ma lehelyesebbnek vélt fogmosás, tisztítási mód? Milyen fogkefézési mozzanatokra van leginkább szükség? A fogak legrejtettebb, összefekvő felszíneit a fent leírt fogkefével és segédanyagokkal (fogkrémmel és vízzel) úgy tudjuk legjobban letisztítani, ha először a fogak élet mossuk a fogkrémes fogkefével, majd az alsó és felső fogor: belső részét. Végül az elülső — látható — felületet, csukott fogsorral, körbe-körbe mozgatva a fogkefével.

A fogak oldalfelszíneit a vízszintes irányú mozgások tisztító hatása a fogközökre nem terjed ki, sőt károsak is lehetnek, mert sérthetik az ínyt és erősen kikoptatják a fognyakait.

A fogmosáshoz legalább három percre lenne szükség minden esetben. A fogkrém is igen fontos, de ha éppen nincs kéznél, csupán víz és fogkefe segítségével is meg lehet tisztítani ideiglenesen fogainkat. Játékos formulában már két éves kortól lehet begyakoroltatni a helyes rendszeres fogápolást.

Rendszeres fluoradagálással a fogak szuvasodással szemben ellenállóbbaká tehetőek. Hazánkban ez a kérdés még szinte teljesen megoldatlan. Igen kis létszámú, elégtelen kapacitású az iskolafogászati rendszerünk. Az egyéni szájhygiéné időben történő, helyes elsajátításának, belső igényre való fejlesztésének módja, ha nem is egyedül, de igen döntő fontosságú eszköz a fogszuvasodással és a fogelgyógyulással szemben fogaink megtartásáért folytatott küzdelemben.

KERESZTREJTVEÉNY

STEFAN ZWEIG

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84

Száz éve, 1881. november 28-án született Stefan Zweig osztrák író. Borzongatóan szuggesztív, (40. sz. sor) kisregénye a magyar nyelven 1970-ben (40 500 példányban!) megjelent Fantasztikus éjszaka. Történelmi elbeszéléssorozatának (függőleges 15.) címet adta. Ebben a kötetben jelent meg titokzatos, líderes hatású másik műve, az (77. számú sor). Legismertebb elbeszélése a (függőleges 22.).

A fasizmus előretörésekor neki is menekülnie kellett (v. sz. sz. 2.) 1942-ben feleségével együtt öngyilkos lett.

A három sarokkocka betűi: N, R, K.

- VÍZSZINTES: 2. (Beküldendő) 15. Druva post. 16. Munkadíj. 17. Vissza: kerékpár része. 18. Autóközlekedési Tanintézet. 19. Ausztria és az NSZK határfolyója. 20. Romlott tojás. 21. Sebesség-csökkenés. 23. Magyar Tudományos Akadémia. 24. Tova. 26. Végzet. 28. Cin. 29. Szófa. 31. Meztelen műalkotás. 32. Számos. 34. Belépőjegy. 37. Középg Nyíregyháza mellett. 39. Eger fele. 40. (Beküldendő). 43. Súlyárny. 44. Helyez. 46. Finom talajszemcsék. 47. Idezzál. 48. Lékvaros. 49. Mosdó. 51. Bevezett férfi-név. 52. Vágány. 53. Rámába foglalt. 55. Edény. 56. Ettermi lap. 57. Ingovány. 58. Unalmas. 60. Új mértékrendszer. 61. Van hely a számára. 62. Az orrához. 64. Hézag. 66. Igyekezni. 68. Helyhatározó név. 70. Méretre vág. 72. Nehézipari központunk (-). 73. Fej része. 74. A munka és az energia egysége. 76. Női név. 77. (Beküldendő).
- FÜGGŐLEGES: 2. Köveszt. 3. Égítet. 4. Gazdasági Bizottság. 5. Lehel vezér másik neve. 6. Len- dület. 7. Földrés. 8. Öregember népesen. 9. Utótt-kopot. 10. Fénytelen, tompa. 11. Győri sportegyesület. 12. Mutatózó. 13. ... föld, az alumíniumgyártás alapanyaga. 14. Böven árasztó. 15. (Beküldendő). 22. (Beküldendő). 25. Névelős gázlómadár. 27. Vadászkutya. 29. Rómán negyvenkilences. 30. Tápál. 32. Prés. 33. Közép-európai Kupa. 35. Helyrehoz. 36. Az edust vegyele. 37. Mint a 12. számú sor. 38. Surranás. 41. A népgazdaság egyik ága. 42. Hengerelt fémzál. 43. Mázol. 45. Vallás. 49. Borít. 50. Vallás. 51. röv. 53. Veszteség. 54. Csuk. 57. Elet. 59. Erdélyi város. 61. Korhol. 62. Fia. 63. Alutószter. 65. Erzsékszerv. 67. Vissza: dohányszik. 68. Enekszólam. 69. Vissza: kárt okoz. 71. Névelős állólvíz (-). 73. Dátumrag. 75. Fordított határag.
- BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 40., függőleges 18., vízszintes 77., függőleges 22. és a vízszintes 2. számú sor megfejtése.
- Beküldési határidő: 1981. december 16.

OTT

A tél a bálok ideje. De elmúltát, a tavasz várás az emberek ösödök óta tuális ünnepekkel emlékezteté. A Mária-rezia korában tartott szári bálok emlékét így Takáts Sándor könyve: romkirályok napján dobrombitással kihirdék hogy immáron megkezdnek a nyilvános bálok. tenként háromszor, este-órától reggel három szabad a tánc. Február-tól kezdve azonban reggel ötig lehetett a ba-nyújtani. A bálokban tisztességesen öltözött megjelentek." Egy régi főljegyzés a régi Pest-Bél szőlő könyvben így: „Tükör a múlt század annyira divatos Király Fekete Redoute mint szervezte meg az Új V-ban a híres dbardeurkat, amelyeken a ba-részt vevő „hölgyek” len ruhadarabja az ar-

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Csökkentett „étvágyú” Ladák

A Szovjetunióban új autószerű kifejlesztésen dolgoznak, amelyek első példányai 1983-ban gyárthatnak le a futószalagokról. Nevük változatlanul Lada lesz, s évi mintegy 1 millió darabot készítenek majd belőlük. Tulajdonképpen teljesen új formatervezésű és konstrukciójú, elsőkerék-meghajtású autóról van szó, különféle hengerűrtartalmú változatokban. Az új Ladák 1,5 liter hengerűrtartalmú változatát a VAZ gyártána Togliattiban, az 1,1 litereseket a ZAZ Ukrajnában, az AZLK (a jelenleg Moszkvicotk elállító moszkvai üzem) pedig az 1,8 és az 1,8 literes hengerűrtartalmúkat. Az új autószerű tagjai — viszonylagos alacsony áruk ellenére — minőségükben, teljesítményükben, irányíthatóságukban, egész műszaki színvonalukban jóval felülmúlják majd a most piacon levő szovjet kocsikét. A korszerű műszaki színvonalról nem kis részben a szakma nyugat-európai reprezentánsai gondoskodnak, akiktől licenceket vásárolt a Szovjetunió, és gyártási együttműködést épített ki velük. Az egyik legfőbb törekvés a konstruktorok részéről az eddigi Ladák „étvágyának” a jelentős csökkentése. A VAZ-2108 típuszámú forgalomba kerülő majdani autókát a Szovjetunió szeretné az egész világon minél nagyobb számban piacra dobni. Ez idő tájt évente mintegy 100 ezer darab Lada talál nyugat-európai gazdára, de az ott eladott szovjet autók ma még csak a forgalomba kerülő új kocsik 1 százalékát teszik ki. A szakértők úgy vélik, hogy az új kocsik piaci részarányát a jelenleginek sokszorosára lehet majd emelni a tőkés országokban.

Nyugat-Európa országában egyébként a szovjet autók közül a Lada-gyár egyik módosított típusváltozata, az 1500 S a legnépszerűbb. Ennek karosszériabázisát a nemzetközi autókiallításokon nagy sikert aratott Lada 1600-as modell, a motorét a nálunk is

jól ismert és bevált 1500 köbcentis OHC vezérlésű, négyhengeres erőforrás adja. Részint e típus fő erényeinek felhasználásával már elkészült Togliattiban és kipróbálás alatt áll az új 1500 köbcentis Zsigulit, a VAZ-2107 típuszámú modell első néhány példány (ez váltja majd fel a jelenleg gyártott 1500 köbcentiméteres típust). A VAZ-2107 motorjának hengerűrtartalma 1458 köbcentiméter, teljesítménye 57 kW (77 lóerő). A gépkocsi maximális sebessége 155 km/óra. Az új megoldású porlasztóval — ún. pneumatikus vezérlésű regiszterkarburátorral — ellátott motor 0-ról 100 km-es sebességre 15 másodperc alatt gyorsítja fel az új típusú Zsigulit. Lényeges jó tulajdonsága a VAZ-2107-nek, hogy a fogyasztása egyszerűen, 90 km/óra sebesség mellett nem sokkal emelkedik 7 liter/100 km fölé, s még a városi forgalomban sem fogyaszt többet tíz liternél száz kilométerenként.

A VAZ-2107 külső és belső kialakításánál több új megoldást alkalmaztak a konstruktorok. Mind a négy ajtó ütésvédő oldalvédelemmel látták el. Ragasztott biztonsági szelvéző üveg került előre, hátul pedig az üvegeg épített elektromos fűtőszálak jelentik a változást. A négy fényoszóró állása a kocsik terhelésének megfelelően menet közben állítható egy kis hidraulikus berendezés segítségével. Teljesen új módon bepezték ki a műszerfalat, a műszerek könnyen áttekinthetőek, a különböző kapcsolók jól elérhetőek, és könnyen kezelhetőek. A bal- eseti veszély csökkentése érdekében a kormánykerék vastagon párnázott. A két első ülés kagylóformájú, az emberi test vonalát jól követi, kényelmes, felfelé nyújtottan keskeny, a fejtámlát is magában foglalva. A korábbi típusokhoz képest jelentősen megjavították a kocsiszekrény fűtését és szellőzését.

Borbe

Boraink kezelését erőforrás adja. Részint e típus fő erényeinek felhasználásával már elkészült Togliattiban és kipróbálás alatt áll az új 1500 köbcentis Zsigulit, a VAZ-2107 típuszámú modell első néhány példány (ez váltja majd fel a jelenleg gyártott 1500 köbcentiméteres típust). A VAZ-2107 motorjának hengerűrtartalma 1458 köbcentiméter, teljesítménye 57 kW (77 lóerő). A gépkocsi maximális sebessége 155 km/óra. Az új megoldású porlasztóval — ún. pneumatikus vezérlésű regiszterkarburátorral — ellátott motor 0-ról 100 km-es sebességre 15 másodperc alatt gyorsítja fel az új típusú Zsigulit. Lényeges jó tulajdonsága a VAZ-2107-nek, hogy a fogyasztása egyszerűen, 90 km/óra sebesség mellett nem sokkal emelkedik 7 liter/100 km fölé, s még a városi forgalomban sem fogyaszt többet tíz liternél száz kilométerenként.

A VAZ-2107 külső és belső kialakításánál több új megoldást alkalmaztak a konstruktorok. Mind a négy ajtó ütésvédő oldalvédelemmel látták el. Ragasztott biztonsági szelvéző üveg került előre, hátul pedig az üvegeg épített elektromos fűtőszálak jelentik a változást. A négy fényoszóró állása a kocsik terhelésének megfelelően menet közben állítható egy kis hidraulikus berendezés segítségével. Teljesen új módon bepezték ki a műszerfalat, a műszerek könnyen áttekinthetőek, a különböző kapcsolók jól elérhetőek, és könnyen kezelhetőek. A bal- eseti veszély csökkentése érdekében a kormánykerék vastagon párnázott. A két első ülés kagylóformájú, az emberi test vonalát jól követi, kényelmes, felfelé nyújtottan keskeny, a fejtámlát is magában foglalva. A korábbi típusokhoz képest jelentősen megjavították a kocsiszekrény fűtését és szellőzését.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

RÉGI ÉS MAI BÁLOK

A tél a bál ideje. De a tél elmúlt, a tavasz várását is az emberek ösdiók óta rituális ünnepekkel tették emlékeztetővé. A Mária-Terézia korában tartott császári bál emléket így örzi Takáts Sándor könyve: „Háromkirályok napján dob- és trombitaszóval kihirdették, hogy immáron megkezdődnek a nyilvános bálók. Hetenként háromszor, esti hét órától reggeli három óráig szabad a tánc. Február hó-tól kezdve azonban már reggel ötig lehetett a bálakat nyújtani. A bálókban minden tisztességesen öltözött ember megjelenhetett.” Egy másik följegyzés a régi Pest-Budáról szóló könyvben így szól: „Tüköry a múlt század elején annyira divatos király utcai Fekete Redoute mintájára szervezte meg az Új Világban a híres débardur-bálók, amelyeken a bálban részt vevő »hölgyek« egyetlen ruhadarabja az arcukat

takará fekete álarc volt, ezenkívül legfeljebb cipő és fekete kesztyű fődte testüket, miközben az akkor annyira divatos kánkánt táncolták. Az ilyen ma már meghökkenítő stílusú bálók a múlt század elején másutt is divatosak voltak.” A népi farsangi szokások megtartása szinte a mai napig él, s egyik legismertebb maszkos álarcos játékok közé tartozik a mohácsi busójárás. A mai bálók is — nagyrészt — a régi szokásokhoz kötődnek, mégis egészen mások, hiszen más a kor is, amelyben élünk. S ha egy pillanatra a bál öltözékeit a „tisztességesen öltözött”, a „tisztességtelenül öltözött”, vagy az „álarcos alakoskodás” szemszögéből nézzük, nem hagyhatjuk ki az „öltözékek” jelentőségét sem. Még tart a bál ideje. Bálózik mindenki: az egyetlen ruhadarabja az arcukat

ságírók, az autók egész sora. Vigadnak a városiak és a falusiak. S mindezekben a hivatalos rendezvényeken kívül — egyre jobban — szokássá válnak a lakásban tartott házi mulatságok, összejövetelek. Ilyen vigasságokat többször is rendeznek az év folyamán, de farsang idején fiatalok, középkorúak még többet mulatnak, szórakoznak, játszanak. Mit vegyünk fel bála, házi mulatságra? A nők nadrágozó öltözékei az estélyi viseletek közé is valók, s házi mulatságokon nemcsak praktikus viselet, de tunikával, magassarkú cipővel az egyenszárú nadrágot még az alacsonyabb termetűeknek is előnyös formát adnak. A fiatalabbak és nyúlankábbak karcsúsított rövid kabátját, spencert választhatnak maguknak posztóból vagy bársonyból az egyenes szűk nadrághoz, aki viszont jobban kedveli a szoknyát, szé-

les düsessz övvel madeirázott vagy hímzett taft felsőrészrel variálhatja. Az idén nagyon divatosak a fényes anyagok, különösen a szatén, a düsessz és a különböző Té-nyes felületű jersey. Ezek pompás anyagok, de otthoni bálókra pl. a háziasszony vehet fekete posztó vagy bársony nadrághoz virágos vagy egyszínű matlasszét, esetleg brokátot megfelelő pántozással díszítve. A lányok — típusuktól függően — öltözhetnek a nagyanyáik által viselt 1940—50-es évek divatja szerint romantikus vagy amerikai stílusú ruhákba. Az előző, könnyű jerseyből, kasmírból, esetleg taftból készülhet csipke, túll, vagy organza masnival, antik brossal, derékon vékonylakk övvel. Az utóbbi zsorzettből, könnyű jerseyből, se-lyemből előnyös.

Lendvai Ilona

A kor jelei az arcon

Két nő egy időben születik, egykorúak, mégis előfordul, hogy az idő múlásával az egyik feltűnően idősebbnek látszik, mint a másik. Hogy milyen okok játszhatnak közre, amelyek előidézik a nagy különbséget, az idő előtti ráncosodást? Lehet örökölt tényező, hajlam, tartós betegség, állandó gond, továbbá a divatos élet velejárói: éjszakai, doppingzerek, a szervezet túlterhelése, „stressz”. Gondolatébresztő rajzolatokat véss az arc bőrén a nikotinrác, mely a dohányzás velejárója.

A világ minden részén élő „örök nő” egyszer csak beke-
rül a kritikus időszakba, gondolok itt a klimax megjelenésére. Ekkor veszi kezdetét az a „bizonyos kor”, Éva lánya tükrébe pillant, mely rádöbbenti a valóságra, a veszélyes időszak kezdeti stádiumára. Megriad, tanácstalanná, bizonytalanná válik, mert nemcsak a bőr biológiai háztartása, de a lelki egyensúly is veszélyben van. Mitévő legyen? Siet kozmetikusához, konzultál orvosával, sem családjával, sem baráti körével nem meri közölni a tényeket. Hűsége sokkal erősebb a valóságnál, töpreng, gondolataiba mélyed, még önmagának is alig meri bevallani felfedezését. Pedig ahogy dr. Hirschler professzor könyvében írja, a „változó korban levő nővel, családi környezete, munkatársai kíméletlen bánásmóddal tartoznak”.

Nemcsak a bőr színe, de annak konzisztenciája is kezd elönytelenül megváltozni. A kozmetikus méltó segítőtársa a megriadt nőnek, aki nemcsak arcbőrének ápolásával, de lelki problémáján is átsegíti páciensét a változás időszakán.

A mai tudományos kutatások eredménye szerint, csak agyközpontunkban körülbelül 14 milliárd sejt van. Hozzávetőlegesen 40 éves kortól szervezetünkben naponta jónéhány ezerrel pusztulnak a sejtek, sajnos az idő múltával már sokkal nehezebben újulnak, pótlódnak, mint a fiatal évek bármelyik szakaszában. Az arc bőr természetes előregedése a szervezetben lejátszódó biológiai folyamat szigorú törvényének a velejárója. Ugyanis az idő alatt a nehezebb sejtek megfogyatkoznak, mint például a kötőszövet sejtjei. Az izomzat lassan elveszíti jellemző karakterét, összehúzóerője, lényegesen csökken rugalmassága, helyébe lép az előrehaladott kor velejárója, az izomelernyedés. A bőr öszeregy, elveszíti fényét, az egész arckarakter kifejezésében, különböző benyomást tesz, láthatóvá válnak a kis barnás-sárga, lapos vagy enyhén kiemelkedő foltok, a szem besücskös, a szemrés szűkül, az öregedési folyamattól a légzőszervek is kárt szenvednek, a hajszál ritkul, vékonyodik, őszül, a köröm szintelen, törékeny, s még számos öregedési tünetet lehetne felsorolni.

Meghatározhatatlan problémás kornak nevezik a világ minden részén a kozmetikusok azt a hosszúra nyúlt átmeneti időt, amely nemcsak válaszfal, de figyelmeztető az idő múlásának rádöbbenésére. Ezen időszakot kell a kozmetikusnak észrevétlenül tenni kombinált-preventív kezeléssel, és ajánlani a fehérebben gazdag táplálékot. A „harmadik kor” rögződő ráncai tipikus tünetei az elrepedt bőr. Az arc bőr ráncosodásával egy időben az izomzat megkezdődik jellemző karakterét elveszíteni, összehúzóerője, rugalmassága. Valósággal összehúzódnak az izomnyaláb, a fölötte levő bőr behorpad, amihez hozzájárul a szervezet anyagcseréjének akadozása, továbbá a vízháztartásnak lényeges csökkenése, melynek kezdete már régebbi folyamat. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az arc bőr rendellenes szőrszálaival sem. A bőr összehúzóerőjének a lokális anyagcsere-folyamat működésének fokozását is szorgalmazni kell. Az arc bőr ertnyedésének, süllyedésének rendbe hozása nem végleges, legjobb esetben csökkenthető. Még nagyon fontos szempont, amit figyelembe kell venni az előrehaladott kornál, az egyén fokozott érzékeny reagálását minden iránt. Az idősebb korban került nőnek nem szabad télenkednie, mert ez a szervezet leromlásához vezet, elősegíti a gyors megöregedést. Aktivitással, mozgással, vitalitással, hasznos szellemi vagy fizikai tevékenységgel meghosszabbítható az életkor.

Ahogy mondani szokták, az öregség nem kór, hanem állapot. A fiatalokat nem irigyelni, megérteni kell, ez nyugalmat és nem izgalmat ad. Az öregségnek is van némi szép oldala, csak fel kell ismerni és élni kell vele, így az öregség derűs és nem megtört lesz. Minden előrehaladott korú egyének azt a tanácsot tudja adni a kozmetikus, tevékenykedjen akár szellemi, akár fizikai téren, azt vállalja magára, amit a szervezete megerősítés nélkül elbírná, mert amíg bármit cselekszik, dolgozik, nincs ideje megöregedni. Az egyik biológiai kutatásokkal foglalkozó tudós professzor szerint ne éveket adjunk az életnek, hanem életet az évekeknek, amiért érdemes élni és dolgozni.

Komjáthyné Fehér Zsóka
kozmetikus

Borbetegségek gyógyítása

Boraink kezelését nagy körültekintéssel kell végezni. A legfontosabb alapszabály — a tisztaság, mert ezzel a borbetegségeket és a borkárosítókat megelőzhetjük!

Ha a mustot tisztá, gondosan, helyesen kénezett hordóban 15 C fokon erjesztjük, úgy kedvező feltételeket tudunk teremteni a hasznos mikroorganizmusok, a borélesztők számára.

Mivel a szőlő szüretkor sok helyen penészes volt, ezért a gondos gazdák borkénnel kezelték — igen helyesen — a mustot 5 g/hl dózisban.

De ilyen esetben sem szabad megfelekedni a fajlétesztő felhasználásáról. Ugyanis a hidegtűrő fajlétesztők szakszerű adagolásával — még kedvezőtlen körülmények esetén is — már könnyű megindítani az erjedést.

Az erjedés hőtermelő folyamat, így a must hőmérséklete 10—15 C fokkal is megemelkedhet, ezért a hordóban a megfelelő „erjedési úrt” kell biztosítani. Az erjedést lezáró hordóban, kutyogóval lehet szinte automatikusan szabályozni.

Amíg a must erjedésben van, a felületén levő szénsvam megövi a káros mikroorganizmusoktól. Ha az erjedés megszűnt, a borkórt töltőessék fel, és dugjuk be könnyűen a hordókat. Ha azt akarjuk, hogy a bor hamarabb tisztuljon le, akkor ismét kénezünk.

A bor érése, fejlődése szempontjából igen fontos a pince levegőjének tisztasága, mert a dongákon keresztül, valamint a fejtesek alkalmával a hordókba jutó levegő éreli igazán a jó bort. A pince hőmérséklete lehetőleg 10—14 C fok legyen.

Amint a seprő leülepedett, s a bor megtisztult, fejtjük le. Sajnos előfordul, hogy káros mikroorganizmusok a bor valamelyik

alkotórészét elbontják, és kellemetlen ízű vagy szagú anyaggá alakítják át. E káros anyagok gyakran a bor zavarosságát is előidézik. Sok olyan panaszt hallhatunk az utóbbi időben, hogy a bor „beteg”, szaga és íze záptojásra vagy fohagyomásra emlékeztet. Ennek az oka, hogy egyes mikroorganizmusok a ként kénhidrogénné változtatták. Ezt szellőztetéssel, nyílt fejtéssel szüntethetjük meg. A gumicső alá apró lyukú szűrőt tegyünk, és így egy tábla finoman permetezzük át a bort. Majd két-három hét múlva ismét nyílt fejtést és kénezést (10 g/hl) alkalmazunk. Ha azt tapasztaljuk, hogy a bor felületén „virágosodás”, azaz finom szürkés nyálkahártya van, s a bor íze üres, jellegtelen, akkor lopóval szűrjük át a hártyát, majd öntsük tele a hordót és a fel-emelkedő hártyát fűjük le, és távolítsuk el. Ezután nagyon ügyeljünk arra, hogy a hordó mindig szűnült legyen. Alacsony savtartalmú boroknál (magas erjedési hőmérséklet után) tapasztalható — ha a bor levegővel hosszabb ideig érintkezett —, hogy a bor szaga „szúrós”, íze kellemetlen savanyú, ecetes lesz. A bor levegővel érintkezett felületén ecetbaktériumok szaporodnak el, s azon vékony hártyát képeznek. A bor alkoholtartalma e káros szervezetek ecetsavra és vízre bontják el. Amennyiben ezt a veszélyes jelenséget még a kezdeti időszakban észleljük, úgy 10—15 g/hl borkénnel adagolásával megbéníthatjuk az ecetbaktériumok működését, s az ezt követő töltőgetéssel megállíthatjuk a további ecetesedést.

Ha borunkban rendellenes elváltozásokat észlelünk, feltétlenül derítsük ki a baj okát, állapítsuk meg, mitől ered, s a bort haladéktalanul vegyük kezelésbe, gyógyítsuk meg!

(Sz. Cs.)

A DÁN KONYHA

Kétszázféle vajás kenyér

Nem valószínű, hogy skandináviai turistakörutrá induló honfitársaink gasztronómiai célokra szándékoznak „elherdálni” szűkös valutakészleteiket. Kiadósabb vagy előkelőbb helyen történő étkezéstől már a svéd vagy norvég vendéglők étlapjainak felületén átfutása — az árak miatt — is elriaszt, s ugyanez a helyzet a még viszonylag legolcsóbbnak számító skandináv országban, Dániában.

Mégis, ha valakit érdekeldése vagy jó szerencséje az ötmillió népeségű, több száz szigettől álló kis észak-európai országba visz, jól teszi, ha valamelyest azért megismerkedik a dán konyha jellegzetességeivel. (Egy-egy piaci séta akár turistaprogramnak is beillik). Az élelmiszerek választéka rendkívül bőséges. A sokféle kenyér közül a barna, sőt a még barnábbak a legkedveltebbek. Az ételek íze kevésbé erős, a magyar ízléstől, a különbség inkább az étkezések „szerkezetében” rejlik. A reggeli igen kiadós, ebédre viszont sokszor csak

szendvicseket fogyasztanak. Korai a vacsora, ám késő este is beülnek egy-egy falatra valahova. Zöldségfélék, tojás és saláták ritkán kerülnek az asztalra, viszont egyetlen étkezés során is többször szolgálják fel a többféleképpen elkészített burgonyát. A sütemények, pékáruk és torták igen kedveltek, s — tengeri országról lévén szó — számtalan hal- és rákétel között válogathatunk.

Alljunk meg még egy percre az előbb említett szendvicseknél, a dán konyha egyik legismertebb fogásánál. E szó használata teljesen indokolt, a szendvicsek (smørrebrød) ugyanis sokkal több annál, amit jelentése (=vajaskenyér) takar. Külön üzletekben árulják, s van olyan vendéglő is, ahol állítólag nem kevesebb, mint kétszáz fajtaját kínálnak. Izesítésként szinte bármit felhasználhatnak: homárt, lazacot, heringet, osztrigát, kútból hűtött hidegkonyhai termékeket, hússzeleteket, kolbászkat, salátákat. Említsük meg a dán ka-
viárt, s a több tucatnyi

sajtfeleséget is — érthető tehát, ha egy-egy jócskán megpakolt szendvics valóságos „építészeti remekművé” válik.

Ne feledkezzünk meg az italokról sem. A legismertebb skandináv alkoholtipus az akvavit (szó szerint „az élet vize”). E snapsot ihatjuk aperitifként, vagy akár étkezés közben is. Méltán világhírű a dán sör: a Carlsberg és a Tuborg Európa legnagyobb sörgyárai közé számít. Ez utóbbi üzem termékével nemcsak a magunk is megismerkedhetünk; a tavaly aláírt egyezmény szerint ugyanis 1982-től a Kőbányai Sörgyár Tuborg licenccel alapján készült sört hoz forgalomba. Hazánk az első KGST-ország, amellyel a világhírű koppenhágai óriáscég ilyen megállapodást kötött. Egy „hasznos tudnivalót” azonban akár már most, előre is megjegyezhetünk: „Egészségére” — dánul: „Skal!” — elvégre így lesz igazán stílusos felhőpinteni a Tuborg kitűnő italát...
Sz. G.

Békéscsaba-DMVSC 2-1 (0-1)

Békéscsaba, 4000 néző, vezette Kuti.
Békéscsabai Előre Spartacus: Rabcsák — Tisza, Kóhalmi (Plástyik, 80. perc), Kerekes A., Rácz — Maján, Pásztor, Csepregi, Steigerwald — Melis (Ujvári, 88. perc), Kurucz.
Debreceni MVSC: Szűcs I. — Szűcs J., Szigeti, Garamvölgyi, Fodor — Sallai, Menyhárt, Czíkora — Szabó A., Tóth, Varga.
Gólok: Szűcs J. (15. perc), Kóhalmi (bünetből, 49. perc), Melis (72. perc).
Sárga lap: Czíkora (44.).

Látszott a megkönnyebülés a csabai törzsszurkolók arcán, midőn a mérkőzés előtti szíverősítőjüként forrált bort szürésültek a pálya szomszédságában levő Sport bistróban, s az étterem egyik asztalánál felfedezték Kerekes Györgyöt, a DMVSC gólkirályjelölt csatárát. Aki alig egy órával a meccs előtt babgulyást ebédel, az aligha fog ma játszani! — gondolhatták. Hát még ha azt is tudták volna, hogy Feledi, Kiss, sőt Timár és Jankovics is a sérültek listáján van...

A találkozót első negyedében alig jutott levegőhöz a Debrecen, hisz a házigazda a teljes nehéztüzelettel felsorakoztatva ellene, s valóságos kapujához szegte. Egymást követték a lendületes csabai akciók. Csepregi két esetben is a kapu torkában hibázott, egy alkalommal pedig Pásztor rugott lyukat kecsgető helyzetben. Mint derült ebből a villámcsapás, úgy jött a 15. percben a DMVSC vezető gólja: Szűcs J. a felezővonal tájékáról negyven méteren át várt, s az alapvonal közeléből (még a büntetőterületen kívül) élesen középre lötte a labdát. Rabcsák beadást várt, s a szurkolókkal együtt ő is meglepve nézte, ahogy a börgölvő a rövid felső saroknál találta a kapuba. 0-1. (Szűcs J.: A Videoton ellen már majdnem rúgtam egy ilyen gólt, akkor Disztl még időben visszalépett, s védett. Bármennyire is nehéz helyzetben voltam, most éles szögben mégis a kaput céloztam, mert láttam, hogy a beadást könnyen felülelhetik.) Továbbra is a hazaiak rohmoztak, mintha mi sem történt volna. Csepregi fejese, majd Melis távoli bombája tette próbára Szűcs I. reflexeit. Később Steigerwald váratlan lövése suhant el a jobb alsó sarok mellett, majd Kurucz

ügyetlenkedett el egy holtbiztos gólhelyzetet. Szinte állandóan a debreceni kapu előtt zajlottak az események, a csabaiak azonban a jobbnál jobb lehetőségeiket is elpuskálták: Csepregi 14 méterről a vetődő Szűcs kapuba lött, majd ketten is lekésték Steigerwald pontos beadásáról, s így a labda elzúgott az üresen hagyott debreceni kapu előtt. A túlsó oldalon egyetlen említésre méltó esemény volt a félföldi hajrájában: Czíkora indította jó labdával Vargát, aki egy csel után a rosszabb megoldást, a lövést választotta, pedig Szabó A. őrizetlenül állt közepén. A 44. percben Czíkora sipszó utáni labdaelrúgását sárga lapos figyelmeztetést kapott.

Fordulás után egyenlített a Békéscsaba. A 49. percben Pásztor nagyszerű fejjessel szöktette a büntetőterületre betérő Kuruczot, aki a kiftűt Szűcs I. mellett 150 százalékos gólhelyzetben a bal alsó sarok mellé gurította. A labda már elhagyta a játéktérrel, amikor a csatár elé kiesző Szűcs I. és Kurucz összehütközött. Kuti játékezőtől 11-esít ült a büntető Kóhalmi értékesítette. 1-1. (Szűcs I.: Esküszöm, hogy nem volt 11-es! Valóban ütköztünk, hiszen a sárbán csúszva nem lehet fekézni, a labda azonban már rég túljutott rajtunk.) A gól után kétszer is Maján került nagy helyzetbe. közeli lövéseit bravúrral tette ártalmatlanná a DMVSC kapusa. A 69. percben Garamvölgyi elesözött a sárbán. Maján azonban most is megbabonázta Szűcs I. A 72. percben Varga a felezővonalról saját kapuja irányába cselezett. Pásztor elvette tőle a labdát, az alapvonalig robogott, s onnan mintaszékén találta a középen jökor érkező Melis lábára aki 8 méterről a kapu középebe vágta a csabaiak győztes gól-

ját. 2-1. A hajrában tovább növelhette volna előnyét az Előre Spartacus: Rácz tört be a 16-oson belülről, lövésébe Sallai kézzel ért bele. Kuti játékezőtől viszont elegánsan továbbot intett... (Joggal tüntetett a hazai közönség, a debreceniek pedig csendben megjegyezhetők: ez valóban 11-es volt, nem úgy, mint az előbbi eset! Más kérdés, hogy az a gól az egyenlítést hozta meg a Békéscsaba számára, ez pedig csupán a harmadik találat lett volna, egy már amúgy is nyertes meccsen...)

A játék összképe alapján megérdemelt hazai győzelem született. Az első játékrészben szinte végig a Békéscsaba támadott, s csak balszerencsének, a támadói ügyetlenkedésének, no meg Szűcs I. bravúros védekezésének „köszönhetjük”, hogy egyetlen gólt sem sikerült elérnie. Hiába vezetett a Debrecen, érezhető volt: csupán idő kérdése, hogy meddig lehet húzni kapott gólnélküli a békéscsabi nagyobb önbizalommal, lendületesen rohmozott, szinte minden támadásuk gólvészellyel járt. Igaz, hogy az egyenlítést bírói adományból kapták, egygólós győzelem mégis reális. Miért nem sikerült a debreceniek pontszerzése? Több okát látjuk. Döntőnek bizonyult, hogy a csabai játékosok, Pásztor kilencven perccel szabadon szervezhetik (valójában Menyhárt feladata lett volna az őrzése), minden akció tőle indult ki. A hazaiak jobb oldali támadásai akadálytalanul jutottak az alapvonalig. A vereség kiváltó okai között két egyéni hiba is szerepel (a játékezőtől tévedése és Varga felesleges cselezése), de akkor félünk helyesen, ha a két csapat közötti különbséget utalunk. A házigazdák középpályái sorukkal és csatáikkal is erőteljesen támadtak, míg a debreceni hálók munkája a védekezésben merült ki, a csatárok pedig képtelenek voltak elől tartani a megszerzett vagy megkapott labdát. A DMVSC csapatából Szűcs I. a mezőny legjobbjának bizonyult. A mezőnyjátékosok közül Szűcs J. dicsérhető egyértelműen, de a Szigeti, Garamvölgyi dúró, közepesen pedig Czíkora is Sallai is megfélelt. A Békéscsabáról Pásztor, Kóhalmi és Steigerwald játszott az átlagosnál jobban. Kuti játékezőtől debreceni vonatkozású ténykedését nem kísérik sok siker, hiszen legutóbb az FTC elleni 2-3 alkalommal is döntő hibákat vétett.

Árvay Sándor

További NB I-es eredmények:
 Rába ETO-Öz 2-2, Vasas-Zalaker 5-0, Újpesti Dózsa-Szeged 4-0, Diósgyőr-Pécs 2-0, Nyiregyháza-Bp. Honvéd 1-1, Volán-Szombathely 1-1, Csepeli-Ferencváros 0-1. Ma délelőtt 11 órakor: Videoton-Tatabánya tévémérkőzés.

„Egészen felfrissülök utána”

SZÜKSÉG VAN-E AZ ÜZEMI TESTNEVELÉSRE?

— Ide figyelj — mondta barátom —, nem tudsz jobbat kitalálni, mint a munkahelyi testnevelésről írni? Tudod jól, hogy ez egy mondvascsinált dolog! Erőltetik, kínlódnak vele, de tulajdonképpen senki sem akarja igazán. Ha valahol nagy nehezen megszerzik, előbb-utóbb úgyis abbahagyják. Hát gondold el: még a munkaközi szünetekben is parancsolgatnak a dolgozóknak, hogy mit csináljanak!

Kezemben a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsának tájékoztatója a munkahelyi testnevelés megyei helyzetéről. A lényege: a munkahelyi testnevelés a megyében elmarad a kívánalmaktól.

— Mivel magyarázható ez a lemaradás? — kérdeztem Birzód Lászlót, az SZMT sportfelfelcsét.

— Több ok is közrejátszik. Egyrészt a gazdasági vezetők előszeretettel hivatkoznak a növekvő termelési, gazdasági követelményekre. Azután az érdekeltek szakterületek, tehát munkavédelem, egészségügy csak esetlegesen ad támogatást. A szakszervezeti vezetők között is akad olyan, aki nem érti igazán a munkahelyi testnevelés fontosságát. És a dolgozók körében is tapasztalható erős ellenérzés.

Szükség van hát a munka közbeni testnevelésre? Ha már ennyien nem akarják.

Dr. Soha Erzsébet, a Budapesti Finomköttárú-gyár debreceni üzemének orvosa:

— Bizonyos munkát végző emberek számára elengedhetetlenül fontos a munkaközi testnevelés.

— Melyek ezek?

— Az ülőmunkák. Vagy olyanok, ahol a munka jellegéből adódóan állandóan kényszer-tartásban dolgoznak az emberek. Ez a kényszer-tartás mozgásszervi betegségeket provokálhat. Nagyon fontos lenne, hogy az ilyen munkakörökben dolgozó emberek tornázzanak. Ennek a kis aktív pihenőnek gyógyító és megelőző szerepe is van.

— Hogyan lehet a dolgozókat meggyőzni erről?

— Hát különösen az időseket nehéz. Nagyon hosszú és kitartó meggyőző munkára van szükség. Ez azt a gazdasági vezetőknek látni kell: gazdasági érdek is, hogy ne beteg emberek dolgozzanak a vállalatnál, hogy ne legyenek a munkások állandóan táppezzen.

Nem volt véletlen, hogy éppen a BFK üzemorvosát kérdeztük. Hiszen mikor Birzód Lászlótól az után érdeklődtünk, hogy mondjon egy üzemet, ahol igazán jól megy a munkahelyi testnevelés, ő habozás nélkül a BFK debreceni egységét nevezte meg.

BFK, délelőtt 11 óra. Megszólal a hangosbemondó: Kérjük, nyissák ki az ablakokat, álljanak fel, torna kezdődik. Szól a zene — mint a tv esti tornájában. A hangosbemondó mondja az utasításokat. Bokaerintés, törzs-hajlítás — hallom ki a recsegő kopott, alig érhető hangot. Alig értem, hogy mit mond, de a munkások végzik a gyakorlatokat. A lényeg: ők értik. Vagy lehet, hogy már ezredszer hallják — ugyanazt. A konfekciócsarnok 260 dolgozója lelkesen tornázik. Néhány embert ugyan látok, aki nem csinálja, vagy csak immel-ámmal, de a többség tényleg hajlong, emeli a karját. 4-5 percig tart a torna. Utána még — aki akar — kimehet egy-két percre. Mondjuk például: cigarettázní.

Magát megnevezni nem akaró szakszervezeti vezető (természetesen nem a BFK-ból):

— Nézze, ha maga előre bejelentkezik bármelyik vállalatnál és közli, hogy az üzemi testnevelésről akar riportot csinálni, akkor tíz perc alatt szerveznek magának egy „csodálatos” munkaközi testnevelő ótpercet. Megmondják a dolgozóknak, hogy most kivételesen csinálják, hiszen újságírók lesz belőle és akkor utána „békén hagyják őket”. És akkor maga kimegy és mit lát: milyen nagyszerűen megszervezték itt az üzemi testnevelést. Ír egy lelkes cikket és mindenki jól jár. — Miért, hát nem lehet meggyőzni az embereket?

— Elegük van a sok macerálásból.

A BFK-ban nyomát sem látom ennek a szemléletnek. Igaz, ide előre bejelentkeztem, de beszelgettem „nem hivatalos” emberekkel is.

Ahogy megyünk a „konfekcióteremben”, figyelem, hogyan ülnek az asszonyok, lányok. Ahányan, annyiféleképpen. Egyik — derekát egyenesen tartja, másik egészen összegörnyed és úgy hajol a varrógép felé. Harmadik nekitámaszkodik a széktámlának, fejét magasan tartja, a negyediknek az egyik válla sokkal mélyebben van, mint a másik. Dol-

goznak, dolgoznak, talán mind a nyolc órát ebben a testtartásban.

— De a torna után sokkal frissebbek vagyunk — mondja Varga Andrásné, aki már 22 éve végzi ezt az ülőmunkát. — Meglátszik ez a teljelményünkön is. A mozgás után jóval „termelékenyebbek” vagyunk. Hiszen egyébként nagyon elülné az ember magát.

Az érve a gazdasági vezetőknek is illene felfigyelni, még akkor is, ha sokuk szerint a cigarettaszünet után is hasonlóan jobb az emberek teljesítménye.

Meggyőződésem róla: a BFK-ban tényleg tornáznak az ülőmunkát végzők. És a többség be is látja, hogy szükség van a tornára. Vajon hogyan érték ezt el? — kérdeztem a vezetőktől.

— Blokkvezetők, üzemvezetők, szakszervezetek elbeszélgettünk a dolgozókkal — mondja Páskuly Zoltánné, a konfekcióüzem vezetője. — Feltártuk előtűk, hogy egészségük szempontjából mily nagy jelentősége van a tornának.

— A vezetők is tornáznak?

— Akik itt a csarnokban dolgoznak, azok természetesen.

— És magasabban beosztásúak?

— Ók 11 óra felé nemigen járnak erre. De hát nem is ilyen egész napos ülőmunkát végeznek.

Szabó József, a BFK szakszervezeti sportfelelőse:

— 1975-ben indítottuk be a tornázást — hangsóbemondóval. Előtte is voltak már kísérleteink: az udvarra mentünk ki tornázni. Nem volt könnyű dolog ezt bevezetni, de én a nehezségeket már elfelejtettem.

— Kötelező részt venni?

— Hát... nem, de kezdetben persze terelgetni kellett az embereket. Volt, aki a hátsó kijáraton meglógt. Azokat visszairányítottuk a csarnokba. És mondtuk: nem baj, ha nem szabályosan csináljátok a gyakorlatokat. De valahogy csináljátok!

Jó néhány évvel ezelőtt még a Debreceni Ruhagyár debreceni gyáregységét példaképként emlegették, mikor az üzemi tornáról volt szó. Ma már kicsit más a helyzet. Hogy miként alakult ez ki, erről kérdeztem Szabó Bálintné, a szakszervezeti bizottság titkárát.

— Mi is fontosnak tartjuk az üzemi testnevelést, 1972-ben nagyon jól is ment nálunk. Vannak gyáregységeink, ahol most is. De be kellett látnunk: a debreceni részlegnél nem szívesen tornáznak az emberek. Kötelező penzumnak vélik. Magyarátuk nekik a jelentőségét, bevették a szocialista brigádok vállálásába — mégsem sikerült. Azt pedig méltánytalanul látom, hogy egy kitéző munkát végző, jó közösségi brigád emiatt ne nyerje el az öt megillető címet.

— Ezek szerint a torna lekerült a napi-rendről?

— Szó sincs róla. Keressük a megoldást, és a magam részéről nagyon kíváncsi lennék a BFK tapasztalataira. Örömmel átvonnék az ő módszereiket.

Dr. Papp Sándorné testnevelő, az üzemi torna „felelőse” sorolja a gyárakat, üzemeket — ahol nincs üzemi testnevelés. Nincs kedvem ilyen sok nevet egymás alá írni. Csak egy rövid mondat kerül a noteszomba: A helyzet egyáltalán nem jó.

— Lehet-e, tudunk-e ezen változtatni?

— Az SZMT mindent megtesz a helyzet előremozdításáért — mondja Birzód László. — Kidolgoztunk egy tervet, és az üzemegységügyi hálózat bevonásával változtatunk a jelenlegi körülményeken. Megszervezzük a testnevelést a szakmunkásképző intézetek valamennyi tanműhelyében. Felhasználjuk az agitációs és propagandaeszközöket. Biztosítjuk az előtornászok képését, változatos gyakorlatokat veszünk fel jó minőségű magnószalagokra. És az ötnapos munkahelyre való áttéréskor el kell érniük, hogy a napi munkaidő növekedése során a munkahelyi testnevelésre fordított idő ne szűnjön meg, illetve éppen megeremétdőjön.

A tervek, az elképzelések világosak. Hogy miként lehet épp ez utóbbi feladatot megvalósítani, nagyon kíváncsiak vagyunk rá. Hiszen a Ruhagyárban például éppen olyan tervekről hallottam, hogy csökkenteni akarják a munkaközi szüneteket. A napi munkaidő alatt csak egyszer lesz 15 perc szünet. Nagy kérdés, hogy ebbe bele lehet-e kalkulálni 5 perc testnevelést.

Dombrovsky Ádám

Meditáció sportfórum után

BUDAPEST ÉS VIDÉK

Nagy érdeklődéssel vártam a televízió sportfórum adását és örültem annak, hogy változatossá vált a debreceni közélet, a vidék pedig küzdött a provincializmus gondjaival. A labdarúgás társadalmi jelensége, s így természetesen a futballban is a budapesti klubok játszottak a döntő szerepet. A szocialista át-alkulás és a gazdasági szerkezet átalakulása meghozta a vidéki városok gazdasági, kulturális felemelkedését. Ma már Debrecen, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Miskolc — és folytathatnánk a sort sok más várossal — iparával, kultúrájával, urbanizációjával és sportjával európai színvonalú várossá emelkedett. A magyar futballban a Videoton és a Tatabánya ma már egyenértékű a Ferencvárossal, a Dózsával vagy a Honvéddal. A Rába ETO is elindult a felemelkedés útján és úgy tűnik, eltűntek a magyar labdarúgás fehér foltjai a Tiszántúlon is. A vidéki klubok a jó csapat mellett még rendelkeznek a nagy játékosok elengedhetetlen elemével, nagy számú közönséggel is. Mindezekből nyilvánvaló, hogy új vérkeringés indult meg a magyar futball-már-már agonizáló szervezetében. Erre egyébként természetesen utalt Szepest György is, de ugyanakkor azt tartja helyesnek, ha a tehetséges játékosok a fővárosba áramlanak. Nyilvánvaló, hogy el-mentmondásról van itt szó. Mintha nem következett volna be az MLSZ-ben az a szemléleti változás, amelynek a gazdasági, kulturális és sportpolitikai folyamatok következtében szükség szerűen meg kellett volna történnie.

Nagyon nagy vívmánya labdarúgásunknak, hogy kiegyenlítették az erőviszonyok, hogy késhegyre menő küzdel-

Miskolc csak kisváros volt. Ennek következtében a polgári kultúra a fővárosban virágzott, a vidék pedig küzdött a provincializmus gondjaival. A labdarúgás társadalmi jelensége, s így természetesen a futballban is a budapesti klubok játszottak a döntő szerepet. A szocialista át-alkulás és a gazdasági szerkezet átalakulása meghozta a vidéki városok gazdasági, kulturális felemelkedését. Ma már Debrecen, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Miskolc — és folytathatnánk a sort sok más várossal — iparával, kultúrájával, urbanizációjával és sportjával európai színvonalú várossá emelkedett. A magyar futballban a Videoton és a Tatabánya ma már egyenértékű a Ferencvárossal, a Dózsával vagy a Honvéddal. A Rába ETO is elindult a felemelkedés útján és úgy tűnik, eltűntek a magyar labdarúgás fehér foltjai a Tiszántúlon is. A vidéki klubok a jó csapat mellett még rendelkeznek a nagy játékosok elengedhetetlen elemével, nagy számú közönséggel is. Mindezekből nyilvánvaló, hogy új vérkeringés indult meg a magyar futball-már-már agonizáló szervezetében. Erre egyébként természetesen utalt Szepest György is, de ugyanakkor azt tartja helyesnek, ha a tehetséges játékosok a fővárosba áramlanak. Nyilvánvaló, hogy el-mentmondásról van itt szó. Mintha nem következett volna be az MLSZ-ben az a szemléleti változás, amelynek a gazdasági, kulturális és sportpolitikai folyamatok következtében szükség szerűen meg kellett volna történnie.

met vívnak csapataink a bajnoki címért, a helyzésekért, a kiesés elkerüléséért. Ha a játék színvonala nem is emelkedett, a mérkőzések sokkal izgalmasabbaká váltak, mint korábban voltak. S ebben vitathatatlanul a vidéki futball előretörésének van döntő és meghatározó szerepe! Eppen ezért meggyőződésem, hogy a magyar foci csak akkor tolhatja be korábbi szerepét mind a magyar, mind az európai sportéletben, ha megváltozik labdarúgásunk vezetőinek erőteljes fővároscentrikus szemlélete. Úgy gondolom, nincs szükség a Budapest-vidék ellentéték kiéleződésére, aminek a forrása rendszerint a klasszikus játékosok átigazolása. Ma vidéken nagyon jó csapatok vannak. Az egyéni képességek kibontakoztatásának megvan a lehetősége. Mint ahogy ma már vidéken is van jó színvonalú és színvonalas kulturális élet. Erőszakosan belevátozunk és a természetes folyamatok irányát megváltoztatni, sportpolitikai hibába volna. Nincs és nem is lehet külön vidéki és külön budapesti labdarúgás. Minden döntésnek, amely megszületik, vonatkozzon az az átigazolási szabályok módosítására, a bajnokság átszervezésére az egész magyar labdarúgás érdekében kell szolgálnia. Nagyon örülünk, megégy-szer hangsúlyozom, válogatottunk sikerének, de ez csak akkor lehet tartós, ha a bajnokság is érdekesebb, izgalmasabb lesz. Világszerte így van, de nálunk is így volt ez a magyar labdarúgás aranykorszakában. Akkor szerepelt sikeresen a válogatott, ha kilétezt küzdelem folyt, illetve folyik a bajnokságban.

Filep Tibor

BFK, délelőtt 11 óra. Megkezdődött az öt perc testnevelés a konfekcióüzemben (Fotó: Nagy Gábor)

Megjelent a Zsuzsi nélkül című dokumentumjáték

Mint ismeretes, Taar Ferenc Debrecenben élő író Zsuzsi nélkül című dokumentumjátékát a Magyar Rádió többször is sugározta, a szerző műveivel díjakat is nyert. Most a Szépirodalmi Könyvkiadó Kaleidoszkóp '81 címmel dokumentumjátékokat jelentetett meg. A játékok mindegyikét a Magyar Rádió készítette és mutatta be. A szereplő személyek létezők, elbeszéléseik változ-

tatás nélkül kerültek a kötetbe. Az izgalmas, érdekes gyűjtemény Kubinyi Ferenc: Boldogság, Hegyi Imre-Kovalki Márta: Vállalóm, Kendi Mária: Visszatérés, Pásztor Magdolna: Körülmények, Stefka István: Élet alulról, Kósa Judit: Kovászolás és Maráz László: Az út című dokumentumjátékok tartalmazzák Taar Ferenc sikeres alkotásán kívül.

A képen látható ZIL teherautó vezetője hamar megismerkedett a tél örömeivel Debrecenben. Bár az örömben némi öröm is vegyül — gondolom — amikor a sofőr észrevette, hogy az egyetlen felszín bizony — már megint — csak eltakar nem is kicsi egyenetlenségeket. Mindez Debrecen szívében, a Kossuth utca elején. A gödör más hibája; az övé pusztán annyi: hitt a képen is látható jelzésnek, mely szerint csak a függőleges karótól válhat veszélyes egy teherautó állapota. Meg egy teherautó-sofőr menetrendje...

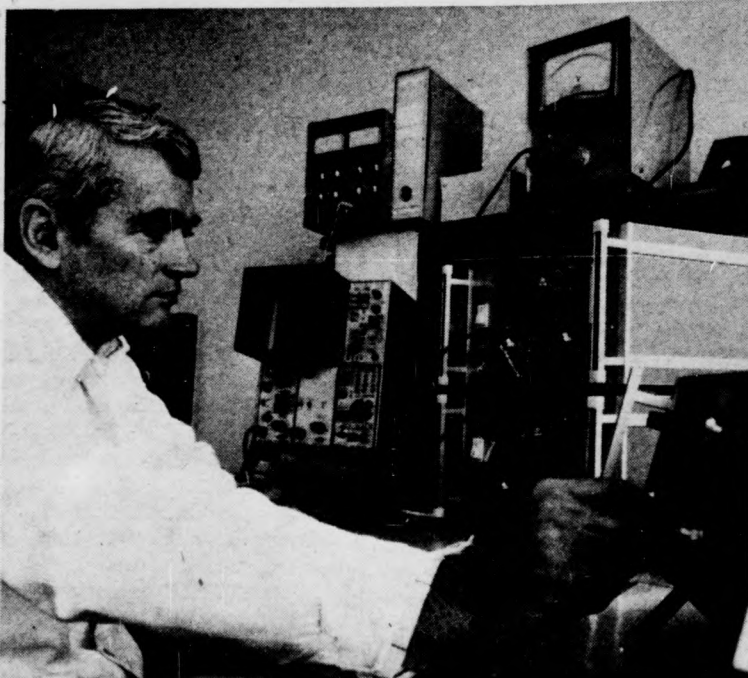
Fotó: Iklódy

Elsőhavas Trabant

A pedáns Trabant-tulajdonos kora reggel, elsőként a lakótelepen, hatalmas seprével feljegyverkezve megta-
madja Trabantját; ki akarja szabadítani a frissen és bőven esett hótakaró alól. Nem is tart túlságosan sokáig, míg megtalálja a járművet. Mózseresen hozzálát, bár hirtelenjében nem is tudja, melyik az eleje, meg a „tájta...“
(Seba), a megbízható seprével percek alatt kibontakozik a Trabant körvonalára. A végső simító-sókig azonban hősünk eléggé megizzad, nem is hitte volna, hogy ilyen hatalmas felületű ez a Trabant...
A jól végzett munka kellemes érzésével vette elő hősünk a kulcsát, hogy be is üljön szerezett járművébe. Ekkor érkezett egy jól öltözött úr, aki imigyen szól:
— Köszönöm, kolléga, hogy kiszabadította járművetem a hóból. Drukoltam magának, ugyanis sietek...
B. L.

Virágzó orchideák

Virágzó orchideák szin-
pompás látványa fogadja
ezekben a napokban a deb-
receni Kossuth Lajos Tudomá-
nyegyetem botanikus
kertjének látogatóit. Hu-
szonhat különféle orchidea-
faj bontott egy időben virá-
got, közöttük olyanok, amelyek
a Himalája déli lejtőjéről,
illetve Dél-Amerikából szá-
maznak. Az orchideák 6—8
hétig virágznak, közülük
néhány kellemes illatot
árászt.

Magfizikai elektronikus mérőműszereket készítenek a debreceni Atommagkutató Intézetben, amelyeket a tudományban az oktatásban és a gyógyászatban egyaránt alkalmaznak. De nemcsak a hazai piacot látják el, külföldi megrendelésekre is dolgoznak, így például Kubában, Algériában, Irakban, Kínában és a KGST-országokban is találkozhatunk a magyar műszerekkel.
A képen: a magfizikai mérőműszerek ellenőrzése
(MTI-fotó: Oláh Tibor felvétele — KS)

KERTBARÁTOKNAK
TART ELŐADÁST december 7-én 17 óráig dr. Szarukán István adjunktus a Kőlcsey Művelődési Központ Hatvani termében. Rovargyűjteményről illusztrált előadásának címe: A gyümölcsmolysok biológiája.

LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 49. játékhetén ötállalatos szelvény nem volt. Négy találatot 40 fogadó ért el, nyereséményük az illeték elvonása után egyenként 203 708 forint. A hármaskra 720, a kettesekre 30 forintot fizetnek.

KÖLTSÉGMEGTAKARÍ.
TÁS. Kézi másfél millió forint évli költségmegtakarítást jelent a hajdúbosszórmenyi SZÓVÁLL-nak, hogy a törzsbarmofi-telepen a drága tüzelőanyag-fűtéstől átterek az olcsóbb gázenergiára. A beruházás költsége a megtakarítást figyelembe véve alig több mint három év alatt megtérülnek.

**Orion—
Ramovill
bemutató
Debrecenben**

Érdekes bemutató színhely lesz a közeljövőben a debreceni Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ. December 10—13. között az Orion és a Ramovill közös bemutatót rendez híradás-technikai termékekkel.

A bizonyára nagy érdeklődést kiváltó bemutaton nemcsak a legújabb és legszörnyebb híradás-technikai eszközökkel ismerkedhet meg az érdeklődő, hanem a jelenlévő szakemberektől tanácsokat is kérhetnek. A bemutató természetesen vásárolni is lehet, ott lesz a termékek sorában az Orion hi-fi torony is.

HÍREK

1981. december 6. vasárnap

Miklós napja
A Nap dél 7.17 — nyugszik
15.54 órakor

VÁRHATÓ IDOJARAS:
Vasárnap napközben nyugat felől felhősödés várható. Előbb a nyugati országrészben, később másutt is várható csapadék. Eső, havas eső, havazás egyaránt valószínű. Az eleinte gyakran erős, helyenként viharos északnyugati szél fokozatosan mészéldők és délnyugatra fordul. Legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap plusz 1 és plusz 6 fok között.

A HAJDÚ TÁNCGYÜTTES PÜSPÖKLADÁNYBAN. December 7-én 19 órai kezdettel az Építők Hajdú táncgyűjtése szerepel a püspökladányi művelődési központ színháztermében.

SCI-FI. Csernai Zoltán tudományos-fantasztikus író lesz a vendége a Kőlcsey Művelődési Központ—sci-fi klubjának a konferenciateremben december 8-án 18 óráig.

HORGÁSZOK FIGYELME.
BE. A Horgászok Országos Szövetsége Hajdú-Bihar megyei intéző bizottság az Erdősüszkák mézeshégyi tavára kiadott területi horgászengedélyeket 1981. december 31-i hatállyal érvényteleníti.

KITÜNTETÉS. Újvárosi Endre alezredeknek, a debreceni Helyőrségi Művelődési Otthon igazgatójának nyugállományba helyezése alkalmából több évtizedes érdemes és eredményes munkásságának elismeréseként az Elnöki Tanács a Kiváló Szolgálatért Érdemérem kitüntetést adományozta, amelyet Csémi Károly vezérrezdes, honvédelmi államtitkár adott át.

ÁSVÁNYGYÜJTŐKNEK TART NYILVÁNOS FOGALKOZÁST a Kőlcsey Művelődési Központ ásványgyűjtő köre december 7-én 18 óráig az Irinyi tereben. A kör vendége dr. Szakall Sándor múzeológus, aki a Hermann Ottó Múzeum Ásványok, növények, állatok Észak-Magyarországról című kiállításáról tart előadást.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száznegyven évvel ezelőtt,
1841. december 6-án született,
és egészen fiatalon, 23 éves korában — 1870 novemberében —
halt meg Jean Frédéric Bazille
francia festőművész.

Montpellier városában született, s rövid életében ott is alkotott. Eredetileg C. Gleyre tanítványa volt, majd Edward Manet és az impresszionista törekvések hatottak művészetére, amely életében, sőt azt követően is, hosszú éveztizedeken át visszahangtanul maradt. Művészi jelentőségét csak 1910-ben ismerték fel, amikor megrendezték emlékkiállítását. A modern szakirodalom rögtön a nagy impresszionista mesterek közé sorolta be; képeit azóta a párizsi Louvre-ban, szülővárosának múzeumban, s több más múzeumban őrzik.

Legismertebb művei közé tartozik az 1867-ben alkotott, s jelenleg is a Louvre-ban található Csaldai együttes című képe, továbbá a halála évében festett, szintén jellegzetes Furdó után című alkotása.

AZ ÜGYVELETES HÍRSZERKESZTŐ

Boda László
Telefon: 12-144

IDŐSZERŰ NEMZETKÖZI KÉRDÉSEKRŐL tart előadást és folytat beszélgetést P. Szabó József külpolitikus, a Tv-híradó jól ismert kommentátora Földesen az Általános Művelődési központ klubjában, az Új Tükör-klub vendégeként december 7-én 19 órai kezdettel.

BOCSKAI ÉS DEBRECEN. December 7-én 15 óráig a Déri Múzeumban lesz a Fazekas Mihály Általános Iskola honismereti szakkörének foglalkozása. Vezetői: Cs. Tóbori Hajnalka múzeológus.

IFJÚ NYELVBARÁTOK. Az ifjú nyelvbarátok köre következő összejövetelét 7-én, hétfőn délután 3 órakor a TIT klubhelyiségében tartja (Vörösi Hadsereg útja 45-47.). Az összejövetelen dr. Szuronyi Lajos egyetemi docens József Attila nyelvi gazdasággal címmel tart előadást.

TEJJEJY. December 7-én az L, M, 8-án az M, N, 9-én az N, Ny, 10-én az O, O, Ó, Ó, 11-én pedig a P, R betűvel kezdődő nevű igénygyorsulótaphatják meg a kedvezményes tejalványokat a városi hivatal debreceni Kossuth utcai ügyfélszolgálati irodájában.

KARÁCSONYI BACH-HANGVERSENYT RENDEZ-NEK december 8-án Földesen a művelődési központban 19 órai kezdettel. A műsorban közreműködik a földesi művelődési központ kórusa, valamint a Debreceni kamaraművésze. Vezetője Huga Sándor.

KISKERTTULAJDONOSOKNAK. Megalakul az újkerti kiskertbarátok köre. Az alakuló ülés december 7-én 17 órakor lesz az Újkerti Általános Művelődési Központ 107-es termében (Jerikó u. 17.).

KÖNYVBARÁTOK TALÁLKOZTATÁSA lesz ma, vasárnap délelőtt 9 órakor Berettyóújfaluban a járási-várospártbizottságon. A találkozáson a járás 35 községének képviselői vesznek részt, akik a könyv című vetélkedősorozatban is szerepeltek.

KÖZLEMÉNYEK

Ertesítjük Kedves Ügyfelainkat, hogy 1981. december 7-től 20-ig hirdatók átalakítása miatt Bajcsy-Zs. u. 11. szám alatt tartunk nyitva. Magyar Hírdejtő H.-B. m.-i központja. Telefon: (11) 870.

Nyugodtas-találkozót rendez az Alföldi Vendéglátó Vállalat 1981. december 15-án, 18 órai kezdettel az Építők éttermében (Debrecen, Kálvin tér 11.). A találkozóra ezúton szeretettel meghívjuk és várjuk a vállalattól nyugdíjba ment kedves munkatársainkat. (x)

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

Zártkörű vetítés: Meteor

mese hétfő 1/6.

Figyelem!

Új szórakozási, kikapcsolódási lehetőség a Klapéta étteremben a Mozi díszkó 18—22 óráig. A díszkó szünetében vídám rövidfilm-összeállítások vetítése. Ugyanitt ma délutáni díszkó matiné 15—17 óráig, belpécs csak 16 éven aluliaknak (10 Ft-os matiné helyár, ebből 7 Ft tisztított vendéglátás).

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.
A Mozi díszkó hétfő és keddi napokon szünetel.

SZÍNHÁZ

Műv. központ:

Ma 6-kor A medikus, Hevesi-b.

Hungária:

Ma 7-kor János vitéz, Somlay-b.

TV

BUDAPEST, 1. MŰSOR

7.23 Műsorismertetés. 7.25 Idősekben is elkerülnétek... 7.30—8.35 Művelődési iskolák... 8.35 Aki mer, az nyert! (tsm.) 9.05 Aprók tánca. Dél-Alföld. 9.25 Egészségünkért. 9.30 Hírek. Szovjet játékok. 10.40 Hírek. 10.45 Sportmó. 10.55—12.45 Vidékon—Tatabányai Bányász. Bajnoki labdarúgó-merközés. 13.47 Műsorismertetés. 13.50 Szomszédolás Lengyelországban. 14.10 Breki és a többiek. Angol film. 14.35 Magyar rövidfilmek. 15.20 Vasárnapi muzsika. 16.15 Reklám. 16.20 A tavasz 17 pillanata. 17.25 Reklám. 17.30 Műsoraikat ajánljuk. 17.55 Lehet egy kérdéssel több? Vetélkedősor. 18.25 Reklám. 18.35 A Közönségjogok tájékoztatója. 18.40 Idősekben is elkerülnétek... 18.45 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Hírek. 20.05 San Francisco utca. Amerikai büntető tévéfilmsorozat. 20.50 Bűcs a szinpadtól. Havas Ferenc köszöntése az Erkel Színház szinpadán. 21.15 A határokon túli magyar líra fesztiválja. 22.35 Hírek.

BUDAPEST, 2. MŰSOR

19.58 Műsorismertetés. 20.00 Hírek. 20.05 Az ember felvilágosítása. Agófil filmsorozat. 20.55—22.05 Telesport.

POZSONY, 1. MŰSOR

8.15 Hírek. 8.20 Gyerekeknek. 10.45 Tévétájé. 12.25 A hét történet. 12.55 Zenés összeállítás. 13.35 Híradó. 13.50 Látogatás a klubban. 14.30 Női röplabdamerkőzés. 15.20 Nemzetközti kerékpárosverseny. 16.45 Egy kis muzsika. 16.55 Kávéház a fűtőben. Cseh film. 18.10 Alla Pugacsova énekel. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers. 20.10 Kórház a város szélén. Tévesorozat. 16. rész. 21.10 A Mozart család. Zenés film. 2. rész. 21.35 Sport-híradó. 21.50 Tévétájé. 22.50 Hírek.

POZSONY, 2. MŰSOR

15.55 Híradó. 16.10 Fiatalok műsora. 16.35 Publicisztika. 17.15 Portréfilm. 17.45 Műsoraajánlat. 18.05 Tévétájé. 19.00 Utazó kamera. 19.35 Pedagógusok magazinja. 20.00 Beszélgetések a tudományról. 20.55 Híradó. 21.10 Rallye. Szovjet film.

BUKAREST

7.00 Iskolatév. 8.15 Aliz csodaországban. Gyermekfilmsorozat. 8.40 Az egészséges életmód. 9.00 A falu életéből. 10.45 Zenés. 12.05 Vasárnapi album. 16.10 Finországi képek. 16.30 Ot hét egy légömbb. Amerikai játékfilm. 17.10 Utazás a jövőbe. 18.00 Tv-híradó. 18.30 Dalok. 19.00 A szerelem utolsó éjszakája. Román játékfilm. 21.15 Tv-híradó.

UNGVÁR

17.35 Egyenlőtlen esélyek. Tv-film. 19.00 Híradó. 19.35 Amikor az ember énekel. Film. 20.45 A brigád. Tv-film. 2. rész.

A NYIREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

8.30 Hírek, időjárás, lapszemle, évfordulónaptár. 8.45 Arcek

közletről. Nemzedékek képe. 9.05 Hangvers. A műsor telefonszáma: 11-141. Szerkesztő: Haskó József. 9.57—10.00 Műsorlevezető.

HÉTFŐ

POZSONY, 1. MŰSOR

15.30 Művelődési körkép. 16.00 Hírek. 16.05 Iskolatév. 16.25 Orvosi tanácsok. 16.40 Magazin. 17.10 Katonák. 18.05 A szocialista országok életéből. 18.30 Külföldi tapasztalatok. 18.40 Süketnéma klubja. 19.10 'Stli mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Eva Burdová esete. Tévéfilm. 21.25 Dokumentum riport. 21.50 A rendőrség nyomoz. 21.55 Huzsonygy óra a világban. 22.10 Zenei krónika. 22.40 Hírek.

POZSONY, 2. MŰSOR

17.10 Hírek. 17.15 Laboratórium. 18.30 Rangli zsákmanya. Angol tévesorozat. 18.45 Róvid történet. 18.55 Publicisztika. 19.20 Telesport. 19.30 Francia nyelvtanfolyam. 20.00 Tudomány érdekeségei. 20.30 Külföldi sportemlékek. 21.20 Aktualitások. 21.50 Apának ország. Szovjet film.

BUKAREST

15.00 Magyar nyelvű adás. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.30 Tv-fórum. 18.55 Házunk tája. 19.05 Szerlem és gyűlölet. Angol-amerikai játékfilm. 20.20 Tudomány horizont. 20.50 Utunk. 21.05 Tv-híradó.

A NYIREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

17.00 Hírek, időjárás, lapszemle. 17.10 Hétnyit. Hétfői információs magazin. Szerkesztő: Bálint Attila. (Közben: Pályaválasztók!) Gönczi Mária riportja. Hallgatóink leveleire dr. Orosz Gyula válaszol. 18.00 Észak-tiszántúli krónika. 18.15 Beszlet a debreceni Kodály kórus pesti vendégbell hangversenyéből. Vezetője: Gulyás György. 18.25—18.30 Hírösszefoglaló, műsorelvezetés.

XXXVIII. ÉVFOLYAM
287. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1981. XII. 8.,
KEDD

Megkezd

BUDAPESTR

Nyikolaj Tyihonov, a Szovjetunió Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke az MSZMP Központi Bizottságának és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának meghívására hét napos baráti látogatásra hazánkba érkezett.

A Ferihegyi repülőtérre magyar, szovjet és más országok, üdvözlő feliratok díszítették. A repülőtér tőzjén felsorakozott a Magyar Néphadsereg díszgyegete csapatszázalóval.

A Szovjetunió minisztertanácsának és kíséretének tagjaitól megjelent László György, a Minisztertanács elnöke, Méhes Lajos ipari miniszter, az MSZMP Politikai

Több mint száz ezer kísérővel 296 autóval részt vevő szovjet delegáció a MEDOSZ-székházban megkezdte a kispárosok országos szervezetének V. kongresszusát, amelyen a résztvevők a következőket tárgyalták az ország gazdasági helyzetéről, a vállalkozásokról, a mezőgazdaságról, az oktatásról, a kultúrától és a környezetvédelestről.

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter

Az országos választásokról és a KIOSZ elnökségéről szóló kiadványokról beszámoltunk a lapunkban. A KIOSZ elnökségéről beszámoltunk a lapunkban. A KIOSZ elnökségéről beszámoltunk a lapunkban.

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter

Megállapította: az elmúlt években növekedett a vállalkozások számának a csökkenése és a kisiparnak a vállalkozás megőrzését szolgáló munkamegosztás bevezetését. A kisiparosok által előállított ter